

geen optie. Wat goed werkt behouden we. Wat niet werkt leren we af. Wat nog niet beheerst wordt leren we bij. Ons college gaat samen met het management en de medewerkers aan de slag. Om de forse omslag van beleid naar uitvoering te kunnen waarmaken is een ingrijpende reorganisatie in voorbereiding die medio 2008 zijn beslag krijgt.

Starten in 2007

Wij stellen uw staten voor in 2007 een concrete start te maken met de uitvoering van het coalitieakkoord. In de uitvoeringsagenda is aangegeven voor welke onderdelen reeds in 2007 investeringen vereist zijn die ook daadwerkelijk in dit jaar tot besteding leiden. In bijlage I wordt een totaaloverzicht gepresenteerd met een nadere beschrijving van de inhoudelijke voorstellen. Het gaat in totaal om een bedrag van € 8.3 miljoen. Wij investeren onder meer in het thema onderwijs-arbeidsmarkt, door in iedere regio een platform onderwijs-arbeidsmarkt op te zetten in samenwerking met het bedrijfsleven en onderwijs. Ook op het terrein van de culturele infrastructuur investeren we in het cultuurcluster in Uift (DRU-fabriek) met een extra bijdrage van € 1.5 miljoen en in het festival Geloven in Gelderland. Op het terrein van innovatie openbaar vervoer realiseren we het station Barneveld-Zuid en een nabijgelegen fietstunnel.

Werkwijze

Algemene beschouwingen zijn politieke bespiegelingen over het gewenste beleid voor de komende jaren, en in het bijzonder voor het komende jaar. De algemene beschouwingen gaan over de hoofdlijnen van het totale beleid van ons college, tegen de achtergrond van het Gelders coalitieakkoord en de actuele politieke en financiële situatie. De beschouwingen kunnen leiden tot kaderstelling en prioriteitsstelling voor het komende begrotingsjaar. Ook kunnen zij resulteren in moties en amendementen bij het begrotingsvoorstel.

Gezien het doel van de algemene beschouwingen is het voldoende om deze éénmaal per jaar te houden. De laatste jaren was het gebruikelijk om deze beschouwingen in de maand mei samen met de voorjaarsnota te agenderen. De begrotingsbehandeling in het najaar zou zich bij die werkwijze kunnen beperken tot een algemene beoordeling van het begrotingsvoorstel en het indienen van moties en amendementen. In de praktijk bleek dat dit onnodig leidde tot herhaling van de algemene beschouwingen: in het najaar opnieuw, maar tegen de dan geldende actualiteit.

Ons voorstel is daarom dat de algemene beschouwingen voortaan worden gehouden bij de behandeling van de begroting in het najaar. Ons college zal de jaarlijkse begroting dan opstellen op basis van het Gelders coalitieakkoord, rekening houdend met dringende actuele ontwikkelingen. Aldus ontstaat een logische, meer efficiënte, transparante en hanteerbare werkwijze voor zowel uw Staten als ons college.

Tot slot

We willen samen met uw Staten aan de slag. Soms met bestuurlijke passie en stevige overtuigingen. Soms met nuchterheid en zakelijkheid. Wij willen samen met uw Staten ertoe bijdragen dat het ook vanuit het perspectief van de inwoners van Gelderland ergens over gaat en dat het ergens toe leidt. Dat genereert maatschappelijke betrokkenheid en draagt bij aan een herkenbaar provinciaal gezicht.

Er bestaat geen magisch concept van succes, maar wij zullen de komende vier jaar op basis van het coalitieakkoord onze provinciale visies etaleren en vertalen naar de praktijk. We hebben er vertrouwen in dat dit leidt tot een gezamenlijke succes van Uw Staten, ons college en partners en partijen in de uitvoering. Alleen dan maken we echt het verschil.

In het navolgende gaat ons college per pijler in op de verschillende onderdelen van het coalitieakkoord. Omwille van de leesbaarheid hebben wij de tekst van het Uitvoeringsprogramma telkens vooraf laten gaan door de betreffende passage uit het coalitieakkoord.

Pijler I Daadkrachtig partnerschap

1. Besturen en verbinden

► Regionaal Samenwerkingsprogramma

Uit het Coalitieakkoord:

(1) Gebiedsgericht werken is een prioriteit voor de komende jaren. Dit vindt ondermeer zijn uitwerking in de continuering van het Gelders Stedelijk Ontwikkelingsbeleid en het Kleine Stedenbeleid, met behoud van de in de praktijk bewezen verworvenheden.

(2) De in de afgelopen jaren ontwikkelde methodiek van regionaal werken wordt in gewijzigde vorm voortgezet onder de naam "Regionaal SamenwerkingsProgramma". Dit op uitvoering gerichte programma bevat zowel regionale afspraken als afspraken die worden gemaakt in het kader van het Gelders Stedelijk Ontwikkelingsbeleid (inclusief sleutelprojecten) en het Kleine Stedenbeleid. Dit programma zorgt ervoor dat er meer samenhang ontstaat en dat er een sterkere inhoudelijke samenwerking en afstemming binnen de regio plaatsvindt. Hiermee wordt vermeden dat één en hetzelfde project, zowel in de stads- als de regiocontracten voorkomen. Immers stad en regio zijn in sterke mate op elkaar betrokken en raken steeds meer verweven.

(3) De uitwisseling van ervaringen en het inzicht bieden in elkaars opgaven en ambities zullen in het kader van het Regionale SamenwerkingsProgramma worden bevorderd. In overleg met onze partners kiezen we daar een inspirerende vorm voor.

Uitvoering 2007-2011:

Het Regionale Samenwerkingsprogramma (RSP) gaat over samenwerking tussen de provincie en de Gelderse regio's en steden. Het is als het ware een koepel boven de programma's GSO (Gelders Stedelijk Ontwikkelingsbeleid), KSB (Kleine Stedenbeleid), de Regiocontracten met de WGR-regio's en de Sleutelprojecten in de GSO-steden.

De koepelbenadering maakt samenhang, afstemming en uniformiteit mogelijk tussen de projecten en programma's. Wij zullen met een uniforme werkwijze, gestandaardiseerde contracten en onderling gelijksoortige subsidiesystematieken gaan werken. Inhoudelijk zijn er verschillen tussen de programma's (zie tabel). Om ook inhoudelijke samenhang te bewerkstelligen zorgen wij ervoor dat de participerende steden en regio's kennis en ervaring gaan delen. Dat heeft bovendien tot gevolg dat de uitvoering nog slimmer en slagvaardiger kan. Themagerichte bijeenkomsten, werkbezoeken, workshops en andere vormen van kennis maken en kennis delen zijn middelen hiertoe.

In het traject op weg naar de contracten (tweede helft 2007) zullen wij de onderlinge afstemming faciliteren. Zodra de contracten er liggen kunnen afspraken worden gemaakt over werkbezoeken, themabijeenkomsten e.d., wanneer en in welke vorm.

Gelderland maakt het verschil: slimmer uitvoeren door kennis te delen!

Tabel: contracten binnen het Regionale Samenwerkingsprogramma (RSP)

	Regiocontract	GSO-stadscontract	Sleutelprojecten	KSB-stadscontract
Beschikbare middelen 2008-2011	• 30 mln	• 40 mln	• 50 mln	• 10 mln
Inhoudelijke thema's	• Uitvoering strategische omgevingsplannen en regionale sociale agenda	• Integrale wijkaanpak (sociale samenhang en duurzame leefomgeving) • Centrumfunctie via sleutelprojecten (hiernaast)	• Versterken centrumfunctie van de GSO-steden	• Versterken sociale samenhang
Bijzonderheden	• Per project of programma meer dan één gemeente betrokken • Contract voor 4 jaar, ijkmoment na 2 jaar	• Projecten alleen ten behoeve van de geselecteerde wijken • Contract voor 4 jaar, ijkmoment na 2 jaar	• Alleen de geselecteerde sleutelprojecten • Mogelijkheid voor risicobewust participeren zal per project worden beoordeeld.	• Contract voor 4 jaar, ijkmoment na 2 jaar

► Regiocontracten

Uit het coalitieakkoord:

(4) Het afsluiten van regiocontracten is voor ons een belangrijk instrument voor het versnellen van de uitvoering van de vastgestelde provinciale strategische omgevingsplannen en de regionale sociale agenda. Daarnaast bieden wij ook ruimte aan onze partners, om met eigen voorstellen te komen.

(5) De regiocontracten worden met de WGR-regio's (Wet Gemeenschappelijke Regelingen) afgesloten en gelden voor een periode van 4 jaar, met een ijkmoment na 2 jaar. De nieuwe contractperiode start op 1 januari 2008 en eindigt 31 december 2011.

(6) Er is voor deze contractperiode een basisbudget van € 30 miljoen beschikbaar, dat afhankelijk van de inhoudelijke projecten en programma's per regio aangevuld wordt met sectorale middelen. Door de bundeling van provinciale middelen wordt de transparantie voor alle betrokkenen aanzienlijk vergroot en wordt de administratieve last beperkt.

(7) Inhoudelijk gaan de afspraken met de WGR-regio over daadwerkelijk majeure projecten en programma's. Tevens dienen de projecten en programma's evident van regionale aard te zijn. Dit betekent in ieder geval dat er meerdere gemeentelijke partners bij betrokken zijn. We geven daarmee een extra impuls aan de onderlinge samenwerking en wederzijdse afstemming binnen de regio. Tot slot dienen de regiocontracten in deze bestuursperiode uitgevoerd te worden.

Uitvoering 2007-2011:

Wij streven naar het afsluiten van contracten met alle Wgr-regio's per 1-1-2008. De regiocontracten zullen in partnerschap met de regio's ontwikkeld worden.

Per Gelderse regio zullen wij uitwerken wat onze speerpunten zijn, met andere woorden wat volgens ons opgenomen moet worden in de regiocontracten.

De keuze voor onze speerpunten baseren we op de regionale opgaven uit ons Streekplan en de uitvoeringsagenda's van de omgevingsplannen. Daarnaast geven wij programma's uit de regionale sociale agenda aan.

- Voor wat betreft de regionale sociale agenda gaat het onder meer om sport, aanpak van schooluitval, toeleiding naar arbeidsparticipatie, aanpak veelplegers, maatschappelijke stages, specifieke doelgroepen waaronder mensen met een beperking en andere thema's uit

het preventief jeugdbeleid, vrijwilligerswerk/verenigingsleven, maatschappelijke opvang en centra voor jeugd en gezin;

- Voor wat betreft het regionale omgevingsbeleid gaat het onder meer om recreatie en toerisme, glastuinbouw, intergemeentelijke bedrijventerreinen, energie waaronder windenergie, bio-energie, luchtkwaliteit en geluid, Ruimte voor de Rivier, groen in en rondom de stad, de doorwerking van het ruimtelijk beleid en het voorzien in de ruimtebehoefte van milieuhinderlijke bedrijven.

Uitgezonderd van de regiocontracten zijn opgaven uit de beleidsvelden landelijk gebied (ILG) en water, omdat deze reeds een eigen uitvoeringstraject kennen.

De regiocontracten gelden voor de periode 2008-2011.

Om de voortgang van de uitvoering te volgen zullen wij tweemaal per jaar bestuurlijk overleg voeren met de regio's over de behaalde resultaten. Bij het ijkmoment na twee jaar kan besloten worden tot wijziging of stopzetting van een programma.

Gelderland maakt het verschil: in partnerschap met de regio's voeren we onze speerpunten uit!

► Stadscontracten Gelders Stedelijk Ontwikkelingsbeleid

Uit het coalitieakkoord:

(8) Het Gelders Stedelijk Ontwikkelingsbeleid (GSO) wordt onverkort, met kracht en herkenbaar voortgezet. Met de steden Apeldoorn, Arnhem, Doetinchem, Ede, Harderwijk, Nijmegen, Tiel en Zutphen sluiten we stadscontracten af.

(9) Ook voor de stadscontracten geldt een duur van 4 jaar, met een ijkmoment na 2 jaar. De start en het eindpunt van de nieuwe contractperiode en het tussentijdse ijkmoment zijn gelijk aan die van het regiocontract.

(10) De zich in de praktijk als succesvol bewezen werkwijze van het GSO, waarbij op programmaniveau met steden afspraken worden gemaakt en waarbij de concrete vertaling in projecten primair een verantwoordelijkheid is van onze stedelijke partners wordt gehandhaafd.

(11) De inhoudelijke afspraken die we met de steden maken richten zich op twee thema's: integrale wijkontwikkeling en versterking centrumfunctie.

(12) In overleg met onze partners selecteren we een aantal kwetsbare wijken in de acht steden, waarin we investeren in zowel de sociale samenhang als in de duurzame leefomgeving. In overleg met onze partners zullen specifieke speerpunten in de stadscontracten worden benoemd. Voor de integrale wijkaanpak is in deze bestuursperiode € 40 miljoen beschikbaar. Een nader te bepalen beperkt bedrag hiervan wordt ingezet als flexbudget.

Uitvoering 2007-2011

Op korte termijn selecteren wij welke wijken in de GSO-steden het meest in aanmerking komen voor een integrale aanpak. Het gaat wat ons betreft om aandachtswijken én preventiewijken, dit laatste zijn wijken die in een negatieve spiraal dreigen te geraken of zijn geraakt. De selectie richten wij op stadswijken in de grote steden en niet op kleinere woonkernen in de acht gemeenten. Zowel de provincie als steden bepalen eerst op basis van objectieve criteria de Gelderse aandachts- én preventiewijken. Die objectieve selectie vormt de basis van het overleg tussen provincie en steden, waar uiteindelijk een keuze uit de wijken wordt gemaakt.

De inhoudelijke invulling van de stadscontracten richt zich voor de gekozen wijken op twee onderling sterk samenhangende thema's: een duurzame leefomgeving en de sociale samenhang. Onze inzet is erop gericht dat deze twee thema's elkaar versterken. Wij vertalen dit in de volgende speerpunten:

Sociale Samenhang:

- Vroegtijdige signalering risicojongeren en voorzien in sluitende ketensamenwerking;
- Voorkomen en wegwerken onderwijsachterstanden;

- Voorkomen sociaal-culturele spanningen;
- Verhogen sociale veiligheid/veiligheidsgevoelens;
- Verhogen vrijwilligersgraad en participatie burgers;
- Stimuleren ondernemerschap in wijken en economische weerbaarheid.

Duurzame Leefomgeving (doelstellingen met name in herstructureringsgebieden):

- Tegengaan verloedering, verbeteren fysieke veiligheid;
- Levensloopbestendig bouwen;
- Verhogen kwaliteit woningen en woonomgeving (fysiek beheer en onderhoud);
- Benutten kansen voor duurzaam bouwen en –energiegebruik;
- Verbeteren milieukwaliteit (lucht, geluid, fijnstof, bodem, asbest).

Op basis van deze speerpunten wordt met de stad het contract opgesteld.

Wij streven naar het afsluiten van de GSO-contracten per 1-1-2008. Dan zullen ook de specifieke resultaten duidelijk worden.

Binnen de voor de uitvoering beschikbare middelen wordt 5% gereserveerd als flex-budget, om in te kunnen spelen op actuele ontwikkelingen.

Gelderland maakt het verschil: stadswijken met de meest urgente problemen worden nu aangepakt!

► Uitvoering sleutelprojecten

Uit het coalitieakkoord:

(13) Wij onderscheiden voor de acht steden een aantal specifieke sleutelprojecten. Deze zijn onlosmakelijk verbonden met het GSO. In verband met deze samenhang, als ook de samenhang tussen de sleutelprojecten onderling, is één bestuurlijk aanspreekpunt bij de provincie voor alle sleutelprojecten essentieel.

(14) De voor deze bestuursperiode geselecteerde sleutelprojecten zijn:

- Apeldoorn: Kanaalzone
- Arnhem : Rijnboog
- Doetinchem: De Schil
- Ede: Ede Oost
- Harderwijk: Waterfront
- Nijmegen: Koers West
- Tiel: Waalfront
- Zutphen: IJsselsprong

(15) We zetten voor de sleutelprojecten € 120 miljoen in voor de periode 2007-2017. Voor de periode 2007-2011 wordt uit dit budget € 50 miljoen uitgetrokken. Een nader te bepalen beperkt bedrag hiervan wordt ingezet als flex-budget. Over de provinciale inzet en wijze van samenwerking worden per sleutelproject specifieke en separate afspraken gemaakt.

Uitvoering 2007-2011:

Met de sleutelprojecten willen wij de centrumfunctie van de acht grote Gelderse steden versterken. De centrumfunctie is cruciaal voor het goed functioneren van een regio. Met de sleutelprojecten zijn in alle gevallen veel van onze provinciale beleidsvelden c.q. belangen betrokken.

Bij de sleutelprojecten gaat het steeds om complexe opgaven. Onze inzet is er vooral op gericht om – vanuit de provinciale belangen - er aan bij te dragen dat deze projecten daadwerkelijk starten danwel qua uitvoering verder komen. In het contract moet duidelijk staan welke resultaten in 2011 worden bereikt, welke rol de provincie hierbij speelt en welke inbreng andere partijen hierbij hebben. Wellicht zijn vanuit de provincie vormen van financiële (risicobewuste) participatie aan de orde. Om dit te kunnen beoordelen analyseren wij momenteel de sleutelprojecten en bepalen wij onze gewenste financiële betrokkenheid conform het provinciale “Protocol voor participatie in ruimtelijke ontwikkelingsprojecten”.

Wij streven naar het afsluiten van de contracten per 1-1-2008. Binnen de voor de uitvoering beschikbare middelen wordt 5% gereserveerd als flex-budget, om in te kunnen spelen op actuele ontwikkelingen.

Gelderland maakt het verschil: acht stedelijke sleutelprojecten komen nu echt verder!

► Stadscontracten Kleine Steden Beleid

Uit het coalitieakkoord:

(16) Het Kleine StedenBeleid (KSB) wordt gecontinueerd. Wij sluiten stadscontracten met Culemborg, Doesburg, Wageningen, Winterwijk en Zaltbommel voor een periode van 4 jaar, met een herijking na 2 jaar, naar analogie van het Regionale Samenwerkingsprogramma.

Inhoudelijk richten de contractafspraken zich op het versterken van de sociale samenhang.

(17) In overleg met onze partners worden de voor hun stad specifieke speerpunten in de stadscontracten benoemd. Wij zetten hiervoor gedurende deze bestuursperiode € 10 miljoen voor in.

Uitvoering 2007-2011:

Het Kleine Stedenbeleid (KSB) gaan wij richten op het versterken van de sociale samenhang in de kleine steden. Dit vertalen wij voor het KSB in de volgende speerpunten:

- Vroegtijdige signalering risicojongeren en voorzien in sluitende ketensamenwerking;
- Voorkomen en wegwerken onderwijsachterstanden;
- Voorkomen sociaal-culturele spanningen;
- Verhogen sociale veiligheid/veiligheidsgevoelens;
- Verhogen vrijwilligersgraad en participatie burgers.
- Stimuleren ondernemerschap en economische weerbaarheid.

Naast de genoemde sociale speerpunten, zal de fysieke stedelijke vernieuwing via het spoor van het ISV plaatsvinden.

Op basis van de speerpunten voeren we overleg met de steden en stellen we de inhoud van het contract op.

Wij streven naar het afsluiten van de contracten per 1-1-2008.

Gelderland maakt het verschil: ook kleinere steden kunnen stadse problematiek gaan aanpakken!

► Deregulering

Uit het coalitieakkoord:

(18) Wij maken in deze bestuursperiode werk van het verminderen van de ervaren regeldruk. De aanpak richt zich niet alleen op het verminderen van het aantal regels, maar evenzeer op cultuuraspecten, organisatorische- en procedurele zaken. De doelgroepen, waaronder gemeenten, bedrijfsleven, instellingen, organisaties en verenigingsleven worden bij dit proces betrokken.

Uitvoering 2007-2011:

Provinciale subsidieregelingen worden samengevoegd; een voorbeeld is regeling Vitaal Gelderland. Onderzocht wordt of vergunningstelsels kunnen worden vervangen door meldingsplichten. Onnodige bepalingen zullen worden geschrapt.

Om er achter te komen hoe de ervaren regeldruk verminderd kan worden, zullen we nog dit jaar een onafhankelijke externe 'taskforce' instellen. De taskforce zal bestaan uit verschillende vertegenwoordigers uit het maatschappelijke en politieke veld en wordt gevraagd om binnen een be-

leidsveld te onderzoeken wat er anders geregeld kan worden. Bij de beoordeling van de huidige situatie en de verbetervoorstellen worden de eindgebruikers dus betrokken.

- Als eerste willen we de regelgeving en lastendruk binnen de jeugdzorg met behulp van de taskforce terugdringen;
- Voorts willen we met adviezen van een taskforce de lastendruk in onze relaties met gemeenten, bijvoorbeeld op het gebied van subsidieverlening, verminderen;
- Als derde willen wij met de taskforce de administratieve lasten voor ondernemers reduceren.

Met de invoering van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht op 1 januari 2008 wordt een slag gemaakt in het terugdringen van administratieve lasten voor bedrijven. De overheid die het meest centraal staat gaat alle benodigde vergunningen voor een bedrijf coördineren, uiteindelijk wordt één vergunning afgegeven. Onnodige bepalingen in vergunningen zullen worden geschrapt en vergunningvoorschriften zullen niet meer tegenstrijdig zijn. Ook de handhaving zal integraal en beter afgestemd worden vormgegeven, waardoor een bedrijf met nog maar met één coördinerend bevoegd orgaan te maken heeft voor de handhaving. Wij willen nog een stap verder gaan door alle vergunningsonderdelen die nodig zijn om een initiatief te realiseren, qua termijnen zoveel mogelijk af te stemmen zodat de aanvrager optimaal bediend wordt. Op organisatorisch gebied wordt één loket ingericht. Alle bedrijven, burgers en belanghebbenden kunnen op het gebied van vergunningen en handhaving bij dat ene loket terecht.

Op het gebied van elektronische dienstverlening worden in 2007 de vijf hoofddoelstellingen van het lopende programma gerealiseerd. Alle relevante provinciale informatie is dan digitaal ontsloten, meer elektronische interactie met de burger kan plaatsvinden, 65% van onze diensten (zoals 35 soorten provinciale vergunningen) kunnen digitaal worden aangevraagd, digitale gegevensuitwisseling met onze partners is mogelijk en we zetten ICT in bij dynamisch verkeers- en vervoersmanagement, jeugdbeleid en bedrijventerreininformatie.

Wij verwachten dat de ervaren regeldruk kan afnemen door meer te investeren in de cultuuraspecten van de ambtelijke organisatie. Dit zal een permanent aandachtspunt dienen te zijn. Op het gebied van de gewenste cultuur bij de medewerkers zal het reorganisatietraject Gelderland in Beweging (GiB) er mede aan bijdragen dat gedrag en houding klantgerichter wordt ('jamins-benadering'). Voorts worden, door het organiek bij elkaar plaatsen van gelijksoortige processen, afstemmingslasten verminderd.

We zullen bijhouden of de ervaren regeldruk daadwerkelijk vermindert door onze partners gericht te bevragen, middels het elektronische 'meldpunt minder regels' en via periodieke oproepen op de provinciepagina van de huis-aan-huisbladen.

Gelderland maakt het verschil: van betere dienstverlening en minder regels wordt écht werk gemaakt!

► Juridische kwaliteitszorg

Uit het coalitieakkoord:

(19) De juridische kwaliteit van ons handelen, zowel bestuurlijk als ambtelijk, vereist van de betrouwbare overheid die we zijn, permanente aandacht.

Uitvoering 2007-2011

Wij willen de reeds ingezette lijn van juridische kwaliteitszorg voortzetten en waar nodig verbreden en intensiveren.

Uit de jaarlijkse analyse van rechterlijke uitspraken over provinciale besluiten blijkt het belang om de voorbereiding van besluitvorming zorgvuldig te doorlopen. Dit speelt onder meer bij milieuvergunningen, handavingsbesluiten en besluiten in het kader van de ruimtelijke ordening. We zullen werken aan een verdere optimalisatie van de werkprocessen, het scherper toetsen van de voorgenomen besluiten op juridische kwaliteit en het verbeteren van de provinciale inbreng in bezwaar- en beroepsprocedures.

Daarnaast willen we meer gebruik gaan maken van nieuwe instrumenten. Zo willen wij bijvoorbeeld de Wet Bibob, die nu wordt ingezet in aanbestedingsprocedures bij wegen, de komende periode verbreden naar vergunningprocedures. Dit betekent tevens dat we willen investeren in het verdiepte administratieve toezicht bij bedrijven, zodat we vergunningen verstrekken aan bedrijven die een integere bedrijfsvoering hebben. Een ander voorbeeld is mediation, dat we als alternatieve methode om conflicten te beslechten verder willen uitbouwen.

Gelderland maakt het verschil: in de juridische kwaliteit van ons handelen.

► Provinciale organisatie

Uit het coalitieakkoord:

(20) De ambtelijke organisatie dient de uitvoeringsgerichtheid van de provincie te versterken, de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren, een integrale en dienstoverschrijdende aanpak te waarborgen en een efficiencyverbetering te realiseren.

Uitvoering 2007-2011:

Uit diverse analyses is gebleken dat de huidige organisatievorm niet meer geschikt is om de complexe vragen die de samenleving ons stelt adequaat te beantwoorden. Eind 2006 heeft het vorige College ingestemd met een verandering van de organisatiestructuur. De algemeen directeur heeft de opdracht gekregen dit voornemen verder uit te werken.

Er is een veranderingstraject onder de naam "Gelderland in Beweging" ingezet, dat nauw aansluit op het coalitieakkoord: de organisatie moet een sterkere externe maatschappelijke oriëntatie krijgen en meer op uitvoering zijn ingericht. Een bijzonder aandachtspunt is de professionaliseringsslag van het ambtelijke apparaat in het kader van de gebiedsontwikkeling.

De nieuwe organisatie zal ingericht worden aan de hand van processen in plaats van de huidige indeling volgens inhoudelijke sectoren. De verkokeringverschijnselen van de huidige organisatievorm vormen de belangrijkste aanleiding voor de verandering. De organisatie wordt platter en wordt via de proceslijnen "beleid en strategie", "programmering en contractering" en "uitvoering" ingericht. De ondersteunende processen zullen onder de noemer "dienstverlening en bedrijfsvoering" worden uitgevoerd.

De reorganisatie, die medio 2008 afgerond zal zijn, moet er toe leiden dat de provinciale organisatie beter in staat zal zijn te handelen in de geest van het coalitieakkoord, waarin uitvoering en partnerschap centraal staan. In de volgende bestuursperiode kan de reorganisatie een efficiencyvoordeel opleveren van ruim € 4 miljoen.

Gelderland maakt het verschil: de ambtelijke organisatie wordt uitvoeringsgericht!

► Samenwerking met onze bureaus

Uit het coalitieakkoord:

(21) Wij zetten, samen met de Provincies Overijssel en Limburg, de relatie met Nordrhein-Westfalen voort, met als centrale thema's: openbare orde en veiligheid, ruimtelijke ordening, milieu; natuur en waterbeheer, mobiliteit en infrastructuur, economie, recreatie en toerisme, innovatie, onderzoek en wetenschap.

Onze relatie met de Provincie Overijssel wordt voortgezet en richt zich ondermeer op de thema's: Ruimte voor de Rivier, Gelders-Overijssels bureau voor toerisme, Nordrhein-Westfalen, cultuur en innovatie (Valley's).

Uitvoering 2007-2011:

Aldus voeren wij uit.

Inmiddels dienen zich in de samenwerking enkele nieuwe voorbeelden aan: gezamenlijk OV-bureau met aangrenzende concessiehouders, verdere uitbouw van het hoogwaterinformatiesysteem VIKING (gezamenlijke verbetering van de veiligheid in het grensgebied ten gunste van de inwoners van Oost Gelderland en de Ooijpolder, etc.).

Gelderland maakt het verschil: door met de buren de krachten te bundelen bereiken we meer!

► **Lobby**

Uit het coalitieakkoord:

(22) De lobbyactiviteiten worden geïntensiveerd, geprofessionaliseerd en toegespitst op concrete en prioritaire uitvoeringsdossiers.

(24) De lobby om rijksmiddelen (gelden uit het Fonds Economische Structuurversterking) en Europese fondsen voor onze provincie te verkrijgen wordt meer gestructureerd.

(25) De Commissaris van de Koningin vervult een coördinerende rol voor de lobby richting Den Haag en Brussel.

Uitvoering 2007-2011:

Wij willen dat Gelderland (bestuur en ambtelijk) zich beter in Den Haag en Brussel profileert. We zullen daarom investeren in onze bestuurlijke, parlementaire en ambtelijke relaties.

In het lobbywerk willen wij niet meer bezig zijn met een veelheid aan belangrijke onderwerpen, maar zien wij meer slaagkans door ons te beperken tot een shortlist van majeure onderwerpen. Deze shortlist stellen wij in 2007 op, daarop staat in elk geval de veiligheid rond de rivieren.

De Commissaris van de Koningin krijgt een belangrijke rol in de coördinatie van de lobby. De coördinatie houdt in dat we over de lobbymomenten steeds met onze partners (regio- en stadsbesturen) aparte afspraken maken, om te voorkomen dat we elkaar in Den Haag en Brussel voor de voeten lopen.

De lobbyfunctie wordt geprofessionaliseerd door bestaande capaciteit te bundelen in een 'central desk', welke nog dit jaar aan het werk gaat.

Gelderland maakt het verschil: Den Haag en Brussel zullen weten, waar het Gelderland om gaat!

► **Communicatie**

Uit het coalitieakkoord:

(26) Communicatie moet in deze periode bijdragen aan het substantieel en op effectieve wijze vergroten van de zichtbaarheid en herkenbaarheid van het politieke bestuur van de provincie bij de inwoners van Gelderland. Er dient daarbij een stevige relatie te liggen met de speerpunten uit dit coalitieakkoord. Wij stellen hiervoor in deze periode € 2 miljoen extra beschikbaar, waarbij de inzet van bestaande communicatiemiddelen kritisch wordt bezien op effectiviteit (oud voor nieuw).

Uitvoering 2007-2011

Ons doel is een grotere zichtbaarheid en herkenbaarheid van (het politieke bestuur van) de provincie bij de inwoners van Gelderland. Wij gaan hiertoe een nieuwe communicatiestrategie opstellen. De strategie richt zich ook op vergroten van de zichtbaarheid en herkenbaarheid bij onze partners. We baseren de communicatiestrategie op de volgende zeven gemeenschappelijke vertrekpunten:

1. Focus op de inwoners van Gelderland, zonder de andere doelgroepen te vergeten

2. Kies een rode draad c.q. centrale kernboodschappen in de communicatie
 - slogan: "Provincie Gelderland, dichterbij dan je denkt"
 - kernboodschappen: Sociaal en duurzaam, partnerschap en Gelderland maakt het verschil
 3. Onderzoek de communicatie permanent
 4. Zorg voor zichtbaarheid van de provincie in projecten (met partners)
 5. Maak de publiekscampagne (verkiezingscampagne) zoveel mogelijk structureel
 6. Maak communicatie interactief, persoonlijk en actueel en ga uit van de ontvanger
 7. Benut het Huis der Provincie en de Commissaris van de Koningin meer in de herkenbaarheid van de provincie (symboolfunctie)
- Mede vanwege de aanbevelingen van de Commissie van Onderzoek zullen we enkele tot nu toe gebruikte communicatiemiddelen gaan onderzoeken op hun effectiviteit. Uit een recente NIPO-enquête is gebleken dat de provinciale Begrotingskrant stevig bijdraagt aan ons doel, maar wellicht zijn er voor andere middelen alternatieven (oud voor nieuw). De communicatiestrategie is in september 2007 gereed. In het najaar van 2007 starten we de onderzoeken; de kosten hiervoor bedragen € 75.000.
- Tot 1 januari 2008 handhaven we in ieder geval de provinciale pagina in de huis-aan-huisbladen en regionale dagbladen. De huis aan huis te verspreiden provinciekrant (voorheen begrotingskrant) verschijnt eind 2007/begin 2008. Dit vergt € 233.000.

Gelderland maakt het verschil: we communiceren voortaan als we zeker weten dat het effectief is!

► Aandeelhouderschap

Uit het coalitieakkoord:

(27) Het publieke aandeelhouderschap van de provincie in de diverse vennootschappen wordt in deze bestuursperiode gehandhaafd.

(28) Met betrekking tot het aandeelhouderschap van Nuon stellen we in de eerste helft van 2008 een notitie op over de positie van de provincie op (middel)lange termijn.

Uitvoering 2007-2011:

Aldus voeren wij uit.

Gelderland maakt het verschil: we blijven aandeelhouder in diverse vennootschappen!

Pijler II Sociale samenhang

2. Sociaal beleid

► Stimuleren uitwisseling van kennis en ervaringen

Uit het coalitieakkoord

- (1) We stimuleren op inspirerende wijze dat de inwoners van gemeenten betrokken worden bij het versterken van de sociale cohesie in hun omgeving.
- (2) We willen dat er kennis opgebouwd wordt van sociale cohesiebevorderende projecten in gemeenten, zodat deze kennis een bredere uitstraling krijgt.
- (3) De relaties tussen de gemeenten onderling worden versterkt.
- (4) Aan succesvolle gemeenten kennen we een voorbeeldfunctie toe.

Uitvoering 2007-2011:

Sociale cohesie moet op lokaal niveau invulling en betekenis krijgen. In de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) wordt dit geduid met de term "civil-society". Gemeenten zijn ervoor verantwoordelijk om de sociale cohesie te bevorderen en de maatschappelijke deelname mogelijk te maken.

Wij zien de provinciale ondersteuningsinstellingen als de aangewezen organisaties om gemeenten en maatschappelijke organisaties met advies en begeleiding te helpen bij het verbeteren van de sociale cohesie. Zij hebben jarenlange ervaring en hebben diverse methoden ontwikkeld om sociale cohesie en betrokkenheid van burgers bij de omgeving te vergroten. Ook de betrokkenheid van specifieke groepen burgers, zoals zorgvragers en allochtonen is hierbij aan de orde. Zorgbelang (overkoepelt de samenwerkende patiënten en consumentenorganisaties) beschikt t/m 2008 over extra tijdelijke rijksmiddelen om lokale participatie van zorgvragers bij de WMO te faciliteren.

Wij zullen de ondersteuningsorganisaties, bijvoorbeeld Spectrum, Osmose zodanig aansturen dat zij dienstbaar kunnen zijn aan gemeenten en maatschappelijke organisaties. Zij kunnen aangeven welke vormen van ondersteuning zij op prijs stellen, om sociale cohesie te bevorderen en maatschappelijke deelname mogelijk te maken. Voor de inzet van de ondersteuningsinstellingen biedt de reguliere budgetsubsidie voldoende mogelijkheden om hierop te sturen.

Onze ambitie is dat alle Gelderse gemeenten invulling geven aan het thema sociale cohesie. Via de regiocontracten zullen we ervoor zorgen dat de gemeenten hiertoe hun onderlinge relaties versterken. We zullen goede voorbeelden breed bekend maken.

Gelderland maakt het verschil: gemeenten worden geholpen met de civil society!

► Dorps- en wijkvoorzieningen

Uit het coalitieakkoord

- (5) Het huidige beleid rondom dorpshuizen en kulturhusen wordt voortgezet. Onze ambitie is om uiterlijk in 2011 30 kulturhusen te realiseren in Gelderland. Wij willen de bestaande regeling meer toespitsen op de specifieke behoefte, aard en omvang van de wijken en kernen.
- (6) Voor de komende 4 jaar stellen wij € 8 miljoen extra beschikbaar voor de realisering en herinrichting van dorpshuizen, wijkvoorzieningen (in niet GSO-KSB gemeenten) en kulturhusen.

Uitvoering 2007-2011:

Om bij te dragen aan voorzieningen waar mensen elkaar ontmoeten en samen activiteiten kunnen ontplooiën willen wij het realiseren van Kulturhusen, dorpshuizen en wijkcentra stimuleren. Er ligt op dit punt een duidelijke relatie met het onderdeel leefbaarheid platteland en sociale cohesie (zie hierna). Wij zullen in het kader van de bestaande subsidieregeling "Vitaal Gelderland"

deze relatie versterken door Kulturhusen, dorpshuizen en wijkvoorzieningen en de voorzieningen in kleine kernen in één paragraaf onder te brengen. Hiermee verbeteren wij de inhoudelijke afstemming, waarbij wij recht zullen blijven doen (bijvoorbeeld via enige aparte criteria en onderscheiden geldstromen) aan de in het coalitieakkoord opgenomen accenten. Ons doel is tevens niet alleen in 'steen' te investeren, maar ook in programmering, samenwerking, deskundigheidsbevordering, kennisuitwisseling, promotie etc.

Wij zullen uiterlijk in 2008 aan 30 Kulturhusen subsidie verlenen.

In totaal willen wij op basis van de aanpassing van de subsidieregeling "Vitaal Gelderland", naast tenminste 30 Kulturhusen, ca. 50 dorpshuizen en wijkvoorzieningen realiseren en zetten, in combinatie met "leefbaarheid platteland en sociale cohesie", €11 miljoen in.

Gelderland maakt het verschil: in dorpen en wijken blijven ontmoetingsplekken bestaan!

► Leefbaarheid platteland en sociale cohesie

Uit het coalitieakkoord

(7) De leefbaarheid van het platteland krijgt in deze bestuursperiode opnieuw een extra impuls. In deze bestuursperiode wordt hiervoor een extra bedrag van € 3 miljoen uitgetrokken, waarbij de inzet met name is gericht op het behoud van voorzieningen (in kleine kernen) en bevorderen van de sociale samenhang.

Uitvoering 2007-2011

Het karakter van het sociale leven op het platteland verandert: veel voorzieningen verdwijnen. De sociale cohesie neemt daardoor af. Wij willen de gemeenten helpen nieuwe voorzieningen te ontwikkelen of met bestaande voorzieningen een minimaal verzorgingsniveau in stand te houden. Daarbij moeten ook de mogelijkheden van verenigingsleven en vrijwilligerswerk worden betrokken. Ook kan hierbij gedacht worden aan het alternatieve gebruik van leegkomende kerken.

Wij willen hieraan uitwerking geven in combinatie met het thema "dorps- en wijkvoorzieningen" (zie hiervoor).

Gelderland maakt het verschil: ook op het platteland blijven voorzieningen behouden!

► Verenigingsleven & Vrijwilligerswerk

Uit het coalitieakkoord

(8) Daar waar nodig willen wij het gemeentelijk beleid op het terrein van verenigingsleven en vrijwilligerswerk ondersteunen en initiatieven gericht op het bevorderen van de maatschappelijke integratie en participatie stimuleren, ondermeer door een aanjaagfunctie.

(9) Waar nodig faciliteren wij het gemeentelijk beleid op dit terrein, bijvoorbeeld door een gerichte inzet van de provinciale ondersteuningsinstellingen.

Uitvoering 2007-2011

Vrijwilligerswerk en verenigingsleven staan onder druk: steeds meer regels, toenemende verantwoordelijkheden, vergrijzende bevolking en weinig nieuwe vrijwilligers (vooral onder jongeren en allochtonen). De gemeenten zijn vanwege de WMO verantwoordelijk voor de ondersteuning en stimulering van vrijwilligerswerk. Wij willen de gemeenten via de provinciale ondersteuningsinstellingen helpen het verenigingsleven en vrijwilligerswerk te versterken. Ook willen wij stimule-

ren dat jongeren en allochtonen aan vrijwilligerswerk gaan deelnemen. De reguliere budgetsubsidie aan de ondersteuningsinstellingen kan worden benut om hierop te sturen.

De provinciale ondersteuningsinstellingen werken samen in de stuurgroep 'Sterk in Vrijwilligerswerk' en zijn drijvende kracht achter de aanpak van vrijwilligerswerk en daarmee ook de versterking van het verenigingsleven in Gelderland. De inzet richt zich op de infrastructuur voor vrijwilligerswerk (hulp aan lokale en regionale steunpunten vrijwilligerswerk). Verder kunnen gemeenten worden ondersteund om vrijwilligerswerk te vernieuwen en versterken. Ook willen wij nieuwe initiatieven en methodieken stimuleren, door bijvoorbeeld proefprojecten mogelijk te maken.

Wij zullen hierover overleggen met de gemeenten en zo mogelijk afspraken maken in de regiocontracten. Onze ambitie is daarbij dat 80% van de gemeenten concreet uitwerking geeft aan de thema's specifieke doelgroepen, innovatie en de infrastructuur van vrijwilligerswerk en verenigingen. Wij willen verder in 5 gemeenten projecten realiseren op het snijvlak van vrijwilligerswerk en arbeidstoeleiding (werken op basis van een uitkering in een beschutte werkomgeving).

Gelderland maakt het verschil: gemeenten worden geholpen voldoende vrijwilligers te behouden!

► Dak- en thuislozen

Uit het coalitieakkoord

(10) Bij de daklozenproblematiek moet de aandacht nu vooral gericht worden op het aanbieden van een goede dagbesteding.

(11) De provincie bevordert een sluitende ketenaanpak, door ontbrekende schakels in te vullen (bijvoorbeeld sociale pensions), zodat niemand onvrijwillig op straat hoeft te leven.

Uitvoering 2007-2011

In de afgelopen periode hebben wij ons ingezet om de positie van dak- en thuislozen te verbeteren. Dit heeft geresulteerd in sterk verbeterde (nacht)opvangvoorzieningen en in meer samenwerking van alle betrokken partijen. Toch kan er nog veel verbeterd worden:

- mogelijkheden om werkervaring op te doen in beschutte sfeer, bij wijze van dagbesteding;
- zelfstandig leren wonen en met geld omgaan;
- tijdige signalering van problemen en bieden van hulp bij financiële problemen, huisvesting, relaties, verslaving, psychische problematiek, werkloosheid etc.

Wij willen ons beleid richten op het verbeteren van de keten. Wij zullen de gemeenten aanspreken op hun regierol. Wij willen met de acht grote steden in Gelderland afspraken maken over de ketenverbetering. We doen dat overigens niet in GSO-verband, omdat het bij GSO alleen over een beperkte selectie van wijken gaat.

Voorts zullen wij kennisuitwisseling organiseren en stimuleren tot beleidsverbetering. Zo kan er met woningcorporaties gewerkt worden aan preventieve aspecten of aan (tijdelijke) begeleide woonsituaties.

In het kader van de actualisering in 2008 van het Kwalitatief Woonprogramma (KWP) zal de problematiek van de bijzondere doelgroepen meegenomen worden in de afspraken met de regio's.

Wij streven ernaar dat de acht Gelderse steden in 2011 op eigen kracht een effectief preventief beleid voeren en voldoende opvang, begeleiding en doorgeleiding kunnen bieden.

Gelderland maakt het verschil: tijdige preventie van dakloosheid, en daklozen beter opvangen!

► Sport

Uit het coalitieakkoord

(12) Wij zien breedtesport als een belangrijk middel voor het verbeteren van de sociale cohesie en de volksgezondheid. Wij willen sport daarom bereikbaar en breed toegankelijk maken, in het bijzonder voor mensen met een smalle beurs, een maatschappelijke achterstand of een beperking.

(13) Vanuit onze regierol willen wij samen met gemeenten sportdeelname voor deze groepen - zo nodig op bovengemeentelijk niveau - mogelijk maken en laten dit onderdeel zijn van onze regionale, gebiedsgerichte aanpak. Wij stellen hiervoor € 2 miljoen beschikbaar in deze bestuursperiode.

Uitvoering 2007-2011

Het huidige beleid (Nota speelveld in beweging) loopt door tot en met 2008. Daarin wordt sportbeleid nadrukkelijk ingezet om het probleem van dikke kinderen te verkleinen. De ervaringen hiermee zullen wij in de komende periode doortrekken. Ter bevordering van de breedtesport willen wij de extra middelen uit het coalitieakkoord vooral inzetten op sportstimulering voor jongeren uit gezinnen met een smalle beurs en/of maatschappelijke achterstand, voor mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking en voor stimulering van maatschappelijke stages in de sport.

De extra middelen willen wij via de regiocontracten inzetten. De Gelderse Sport Federatie kan als 'regionale kartrekker' functioneren, en zorgen voor onderlinge samenwerking tussen gemeenten, het beschikbare budget bewaken, tussentijdse evaluatie verzorgen etc.

Wij gaan onderzoeken of aangesloten kan worden bij het landelijke Jeugdsportfonds dan wel bij de stichting Leergeld Nederland. Deze fondsen richten zich op gezinnen met minder financiële armslag.

Voor mensen met een beperking zullen wij regionaal bekijken of het beschikbare aanbod aansluit bij de behoefte van deze doelgroep. Samen met organisaties als MEE willen wij bereiken dat bestaande sportverenigingen meer mogelijkheden gaan bieden aan mensen met beperkingen. Wellicht is een regionaal steunpunt wenselijk, dat zich ook richt op sportaanbieders, gemeenten, revalidatiecentra en scholen.

Gelderland maakt het verschil: aan sport doen, wordt voor iedereen bereikbaar!

► Ontgroening en vergrijzing

Uit het coalitieakkoord

(14) Wij zetten het beleid voort op het gebied van woon- en zorgvormen voor ouderen en richten ons vooral op het ondersteunen en stimuleren van vernieuwende initiatieven en experimenten. Wij stellen hiervoor in de komende periode een bedrag van € 7,5 miljoen beschikbaar.

Uitvoering 2007-2011

Op basis van de ervaringen met het huidige Programma Ontgroening en Vergrijzing stellen wij in 2008 een vervoliprogramma op, waarin we vooral aandacht willen schenken aan zaken die tot nu toe nog onvoldoende uit de verf komen, zoals: gemeentelijke regie, deelname welzijnspartijen, voldoende handen aan het bed. Daarnaast willen wij vernieuwende en aanvullende woonvormen stimuleren, zoals woongroepen en kleinschalig wonen voor dementerenden. Daarbij spelen hightechvoorzieningen in en rond bestaande en nieuwe woningen een steeds grotere rol. Met zorg- en woonhuistechnologieën kunnen sommige zorgtaken bovendien efficiënter worden uitgevoerd (bijv. consult op afstand).

Ontgroening en vergrijzing hebben grote gevolgen voor de arbeidsmarkt. Er zullen nieuwe initiatieven en experimenten op het gebied van arbeidsmarktbeleid nodig zijn om ook in de toekomst zelfstandigheid en zelfredzaamheid van ouderen te kunnen blijven garanderen. In het nieuwe programma zal het, evenals in het huidige programma, niet alleen gaan om ouderen maar ook om mensen met beperkingen.

De ervaringen (zowel huidige als volgende programma) zullen wij actief verspreiden via het gestarte Kennisplein Vergrijzing. Hiervan kunnen alle betrokkenen in Gelderland, gemeenten, organisaties, nieuwe initiatiefnemers, gebruik maken.

Gelderland maakt het verschil: het is goed oud worden in Gelderland!

► Palliatieve zorg

Uit het coalitieakkoord

(15) Vanuit de doelstelling om de sociale infrastructuur binnen de provincie te bevorderen streven wij naar een dekkend netwerk van palliatieve zorg. Specifiek voor hospices wordt een bedrag van €0,5 miljoen uitgetrokken in deze bestuursperiode.

(16) De rol van de provincie richt zich in eerste instantie op de ondersteuning van de palliatieve zorg. Het platform palliatieve zorg is hierin succesvol gebleken. Wij zetten dit beleid voort, maar willen meer aansluiten bij initiatieven die vanuit de rijksoverheid worden ontwikkeld.

Uitvoering 2007-2011

Wij willen in deze bestuursperiode bijdragen aan de realisatie van een dekkend netwerk van palliatieve zorg en een verdere vernieuwing en verbetering van de palliatieve zorg.

Het Platform Palliatieve Terminale Zorg Gelderland zullen we continueren. Bovendien zullen jaarlijks (bestaande) middelen worden ingezet voor subsidiëring van vernieuwings- en verbeteringsprojecten. Wij zullen het platform opdracht geven aan te sluiten bij specifieke regionale behoeften en de initiatieven die vanuit de rijksoverheid worden ontwikkeld.

De versterking van de infrastructuur van hospicevoorzieningen zullen wij faciliteren. Bij de uitwerking van dit beleid zullen wij rekening houden met het rijksbeleid en de mogelijkheden die de Wet Toelating Zorginstellingen (WTZi) voor kleinschalige voorzieningen biedt.

Gelderland maakt het verschil: er komt een dekkend netwerk voor palliatieve zorg!

► Ambulances

Uit het coalitieakkoord

(17) De ambulancevoorziening blijft ook voor ons een zorg. Wij willen als provincie nadrukkelijk een regierol blijven voeren en er op toezien dat de maximale aanrijtijd van 15 minuten blijft gehandhaafd en ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd. We ontwikkelen hiertoe samen met gemeenten en de ambulancevervoerders een onderhandelingsstrategie richting Rijk en verzekeraars.

(18) Ten aanzien van de ondersteuning van de motorambulances wachten wij de geplande evaluatie af voordat wij hier eventueel een extra stimulans aan geven.

Uitvoering 2007-2011

Om te bewerkstelligen dat voor 97% van de inwoners in Gelderland de ambulance in spoedgevallen binnen 15 minuten ter plekke is, zullen wij een adequaat spreidingsplan van standplaatsen voor Gelderland vaststellen. De vergunningverlening zullen wij organiseren overeenkomstig het spreidingsplan.

In overleg met de betrokken partijen willen wij komen tot kwaliteitsverbetering. De resultaten zullen wij monitoren aan de hand van registratiegegevens; waar nodig zullen wij actie ondernemen. Wij blijven alert op signalen en verbetervoorstellen. Indien nodig zullen wij het spreidingsplan bijstellen.

Het experiment met de motorambulances zullen wij in 2008 evalueren en eventuele nadere voorstellen aan Provinciale Staten voorleggen. Ook andere mogelijkheden om de ambulancezorg te optimaliseren zullen wij inventariseren. Met verzekeraars en gemeenten zullen wij hierover blijven overleggen. Het landelijk wetgevingstraject zullen wij actief volgen en waar mogelijk

via het IPO onze invloed aanwenden. Wij zullen inspelen op de nieuwe politieke context in Den Haag en met name de noodzakelijke relatie van de ambulancezorg met de veiligheidsregio's benadrukken.

Gelderland maakt het verschil: een ambulance is in spoedgevallen binnen 15 minuten ter plekke!

3. Jeugd en Gezin

► Preventie

Uit het coalitieakkoord

- (1) Wij streven naar een sluitende ketenaanpak van preventie, zorg en nazorg.
- (2) Wij kiezen niet voor nieuwe organisatiestructuren, maar investeren in het beter benutten van bestaande relaties en voorzieningen.
- (3) Wij faciliteren de gemeente als partner bij de aanpak van de speerpunten breedtesport, overlast en criminaliteit, drugs- en drankmisbruik, schooluitval, voorschoolse trajecten, jeugdwerkloosheid, zorgadviesteam (basis- en voortgezet onderwijs) en maatschappelijke stages.
- (4) Zo zullen wij met betrekking tot maatschappelijke stages initiatieven stimuleren die in samenspraak met bedrijfsleven, zorginstellingen, scholen en vrijwilligers worden ontwikkeld en bijdragen aan een toename van stages in verschillende sectoren, bijvoorbeeld via een stagemarkt.
- (5) In de uitvoering van het beleid staan alle jongeren met een specifieke zorgvraag centraal, zoals allochtone jongeren en jongeren met een beperking.
- (6) Wij willen bevorderen dat Bureaus Jeugdzorg bij de totstandkoming van Centra voor Jeugd en Gezin betrokken worden. Hierdoor kan de medische, sociale en educatieve ondersteuning van ouders en hun kinderen op een effectieve wijze worden vormgegeven.
- (7) Ook zetten wij ons in om kindermishandeling en huiselijk geweld te voorkomen en in het bijzonder de gevolgen voor het kind te beperken. We zetten hiervoor de provinciale ondersteuningsinstellingen in.

Uitvoering 2007-2011

• **Ketenaanpak en benutten bestaande relaties**

Het provinciale beleidskader Jeugd richt zich enerzijds op versterking van de geïndiceerde jeugdzorgvoorzieningen waarvoor de provincie verantwoordelijk is en anderzijds op versterking van de preventieve voorzieningen waarvoor de gemeenten verantwoordelijk zijn. Toegang tot de jeugdzorg vereist een indicatie en is bedoeld voor ernstige problematiek. De inzet van preventieve ondersteuning via de preventieve voorzieningen als consultatie bureau, scholen, maatschappelijk werk, GGD enz. kan ernstiger problematiek voorkomen. Daarom ondersteunen wij de gemeenten bij het versterken van de preventieve voorzieningen en bij het verbeteren van de aansluiting tussen preventieve voorzieningen en de jeugdzorg. De afgelopen twee jaar zijn hiertoe convenanten afgesloten tussen provincie en gemeenten op regionaal niveau, de convenanten Jeugd. In deze convenanten staan de maatregelen om per regio de hele keten te versterken en bestaande relaties en voorzieningen beter te benutten. Ook komen hierin de verschillende speerpunten voor de jeugd zoals in het coalitieakkoord genoemd aan de orde. De uitvoering van deze convenanten kunnen wij ondersteunen via de regio- en stadscontracten.

Hieronder gaan wij verder in op de thema's die deze beleidsperiode extra aandacht zullen krijgen.

• **Faciliteren van de gemeenten bij aanpak schooluitval**

Om op de arbeidsmarkt aan de slag te kunnen heeft elke jongere in Gelderland een goede startkwalificatie nodig. Belangrijk is dat de jongeren die vastlopen in hun studie of die motivatiepro-

blen hebben, op tijd gerichte begeleiding krijgen. Wij zullen hiertoe de volgende acties ondernemen:

- wij zullen gemeenten stimuleren centra in te richten voor het begeleiden van jongeren voor wie schooluitval dreigt, naar het voorbeeld van het Onderwijs Zorg Centrum in Zutphen;
- in overleg met de regio's en de zes Gelderse ROC's zal een 'aanvalsplan op de uitval' worden opgezet voor de jongeren in het MBO. Wij streven ernaar dat in 2010 het aantal voortijdig schoolverlaters van het MBO met 40% afneemt. Voor het totale onderwijs geldt de Lissabondoelstelling van 50% reductie;
- ook zullen wij in overleg met beroepsopleidingen, bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen nagaan hoe de kans op een baan vergroot kan worden voor elke jongere die een studie start. Dit heeft een nauwe relatie met het arbeidsmarktbeleid.

Financiële ondersteuning van deze aanpak moet komen uit de regionale contracten.

- **Faciliteren van de gemeenten bij voorkomen van crimineel gedrag**

Wij willen jongeren (12-), die overlastgevend gedrag vertonen of zich in situaties bevinden met ernstige risico's voor hun ontwikkeling en/of veiligheid, tijdig ondersteuning aanbieden. In samenwerking met de politie en een Gelderse gemeente zal een model ontwikkeld worden om jongeren met een risico op het ontwikkelen van crimineel gedrag tijdig preventieve hulp aan te bieden. Daarnaast zal samen met de politie en Bureau Jeugdzorg Gelderland een hulpaanbod ontwikkeld worden voor jongeren (12 -), die al crimineel gedrag hebben laten zien of een ernstig risico daartoe lopen. Middelen voor deze beleidslijnen zijn al bij begroting 2007 en 2008 gereserveerd (€ 250.000,- per jaar).

Andere gemeenten/regio's kunnen een dergelijk project inbrengen in de stads- of regiocontracten.

- **Maatschappelijke stages**

Het kabinet wil scholieren drie maanden maatschappelijke stage laten volgen. Jongeren worden daarmee voorbereid op volwaardige deelname aan de samenleving en het vrijwilligerswerk krijgt nieuwe aanwas.

In de afgelopen jaren is qua maatschappelijke stages in Gelderland in kwantitatieve zin al veel gerealiseerd. Toch is gebleken dat het kwaliteitsniveau aandacht vraagt. Eind 2007 loopt het provinciale project "Maatschappelijke stage in Gelderland: een wereldklus" af, dat een verdere kwaliteitsverbetering beoogt. We zullen de resultaten van dit onderzoek betrekken bij de verdere vormgeving van ons nieuwe beleid voor de periode 2009-2011

- **Jongeren met een specifieke zorgvraag**

Wij dragen zorgaanbieders en Bureau's Jeugdzorg Gelderland op de zorg zo in te richten dat jongeren van allochtone afkomst kwalitatief goede begeleiding en zorg ontvangen. Dit moet in 2011 resulteren in een evenredige score van allochtone cliënten op de landelijk in te voeren prestatieindicatoren zoals cliënttevredenheid, realisatie hulpdoelen. Bureau Jeugdzorg Gelderland is goed voorbereid op de invoering van indicatiestelling voor de doelgroep jongeren met een lichtverstandelijke handicap. Realisatie koppelen wij aan de periode 2008-2011.

- **Centra voor Jeugd en Gezin**

Zo'n 20% van de gezinnen heeft tijdens het opgroeien van de kinderen extra ondersteuning nodig in een of andere vorm. Alle relevante hulpverlening voor jeugdigen en hun ouders moet beschikbaar komen danwel via het Centrum voor Jeugd en Gezin toegankelijk zijn (toeleiding naar geïndiceerde jeugdzorg). De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het realiseren van deze centra. Wij dragen zorg voor inzet van bureau Jeugdzorg in deze centra. Wij willen in 2007 actief participeren in de conceptontwikkeling van deze centra. Hiervoor is een bedrag van 600.000,- beschikbaar op basis van de begroting 2006.

- **Kindermishandeling en huiselijk geweld**

Om kindermishandeling en huiselijk geweld te voorkomen willen we de ondersteuningsinstellingen zoals Spectrum, Osmose en Enzovoort, inzetten om een aanpak te ontwikkelen. Begin 2008 zullen wij u berichten welke afspraken we hierover hebben gemaakt, voor de periode tot en met 2011.

Te denken valt aan extra voorlichting op scholen, kinderdagverblijven, aan mensen die beroepsmatig veel met kinderen en gezinnen in contact staan en aan opvoedondersteuningsprojecten. Ook kan het meldpunt kindermishandeling indien nodig worden versterkt.

Gelderland maakt het verschil: op vele fronten voorkomen we dat jongeren in de jeugdzorg moeten belanden!

► Jeugdzorg

Uit het coalitieakkoord

(8) Geen wachlijsten en onnodige wachttijden in het hele traject is en blijft prioriteit.

(9) Het duurzaam realiseren van deze ambitie door versnelling van de door- en uitstroom van de jeugdzorg vereist een verdere verzakelijking, kwaliteitsverbetering en deregulering van de Bureaus Jeugdzorg en de jeugdzorgaanbieders. Bureaucratie, regelgeving en administratieve lastendruk voor hulpverleners moeten worden verminderd.

(10) De provincie wil ook in de toekomst haar regierol in de Jeugdzorg blijven vervullen en toezien op een goede afstemming binnen de keten. Van de Bureaus Jeugdzorg verwachten wij een actieve inbreng op lokaal niveau bij de zorgadviesteams en de Centra voor jeugd en gezin.

(11) Er komt een flexibel budget voor acute knelpunten en experimenten van € 1 miljoen voor deze bestuursperiode.

Uitvoering 2007-2011

Sinds 1 januari 2005 moet de provincie wettelijke voorzien in een passend aanbod geïndiceerde jeugdzorg. Wij subsidiëren hiervoor varianten van jeugdzorg op basis van een vraaganalyse van Bureau Jeugdzorg. Ook sturen wij op de bevordering van de inrichting van een vraaggericht en flexibel aanbod. Jaarlijks wordt een uitvoeringsprogramma Jeugdzorg opgezet. Hieronder worden de belangrijkste speerpunten voor Jeugdzorg toegelicht.

• **Wachttijden en wachlijsten**

Het bestrijden van de wachlijsten blijft een belangrijk aandachtspunt. In het jaarlijkse ontwerp-uitvoeringsprogramma jeugdzorg wordt de vraag van elk komend planjaar in beeld gebracht. Wanneer de vraag ten opzichte van 2006 toeneemt zal ook de doeluitkering moeten meegroeien, anders zijn wachlijsten niet te voorkomen. Als uitgangspunten gelden:

- aanvang indicatietraject Bureau Jeugdzorg binnen 2 weken na aanmelding (op basis van raming 5300 eerste indicaties jeugdzorg; doorlooptijd reguliere indicatietrajecten maximaal 8 weken);
- bij acute crisis wordt direct een besluit spoedzorg genomen en hulp aangevraagd, binnen 4 weken wordt een indicatiebesluit genomen over vervolghulp;
- start van een onderzoek bij melding kindermishandeling uiterlijk binnen 5 werkdagen;
- aanvang provinciaal geïndiceerde jeugdzorg binnen 9 weken na indicatie, in ieder geval wordt gestart met een zorgaanspraak 'jeugdhulp'. Start van een zorgaanspraak 'verblijf' aansluitend of uiterlijk binnen 26 weken. De periode voor plaatsing in een verblijf kan langer duren wanneer het passende zorgaanbod niet direct beschikbaar is.

Het jeugdzorgaanbod wordt betaald uit de doeluitkering Jeugdzorg. Daarnaast is jaarlijks ongeveer € 2 miljoen uit autonome middelen beschikbaar voor wachtlijstbestrijding.

• **Administratieve lastendruk**

De hulpverlener dient zoveel mogelijk tijd te hebben voor de hulpverlening zelf. De aanbevelingen van de Jeugdzorgbrigade zullen worden geïmplementeerd. Binnen de toegang van Bureau

Jeugdzorg (BJz) en het AMK (Advies- en Meldpunten Kindermishandeling) worden de werkprocessen en de administratieve lasten vereenvoudigd via de Doorbraakmethode. Bij goed resultaat zal deze methode ook ingezet worden bij het zorgaanbod en in het verkeer tussen BJz en de zorgaanbieders. Tevens zal de werkwijze die landelijk is ontwikkeld binnen het project Deltaplan Gezinsvoogdij worden ingevoerd. Tot slot zullen wij in het kader van de deregulering (pijler I) extra inzetten op de jeugdzorg.

Wij stimuleren afspraken tussen voorveld, BJz en zorgaanbieders over eenduidige vastlegging van cliëntgegevens, zodat voorkomen wordt dat een cliënt bij elke hulpverlener zijn verhaal opnieuw moet doen. Er komt uiterlijk per 1-1-2011 een landelijk cliëntregistratiesysteem voor alle instellingen, dat ook bruikbaar is voor het uitwisselen van informatie met andere hulpverleningsinstanties in de hele zorgketen, het zogenaamde elektronisch kinddossier.

- **Verzakelijking en kwaliteitsverbetering**

Bureau Jeugdzorg en de Gelderse Jeugdzorginstellingen zijn in 2008 allen HKZ gecertificeerd (Stichting Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de zorgsector). Met inzet van een extern bureau wordt onderzocht hoe de beleidsinformatie vereenvoudigd kan worden. Hetzelfde geldt voor het financieel-administratieve verkeer tussen provincie en branche, waarbij (wettelijke) eisen gewaarborgd moeten worden en de prestaties en productie van BJz en zorgaanbieders op een goede wijze verantwoord en beoordeeld moeten kunnen worden. De planning en controlcyclus van de jeugdzorg wordt de komende jaren verbeterd en vereenvoudigd. De provincie maakt planningsafspraken met de zorgaanbieders waarbij uitgegaan wordt van gemiddelde doorlooptijden en globale indeling van zorgvarianten waarbij de zorgaanbieder de maximale ruimte krijgt om de zorg in te richten op de gestelde indicatie en de hulpvraag van de individuele cliënt.

- **Versterken intersectoraal aanbod**

Om te bewerkstelligen dat ook kinderen met specifieke zorgvragen het juiste behandelaanbod krijgen willen we het intersectorale aanbod gaan versterken. Wij willen meer intersectoraal aanbod ontwikkelen op het snijvlak van jeugdzorg en gesloten plaatsing, geestelijke gezondheidszorg en zorg voor verstandelijk gehandicapte jongeren. Het gaat hier over het algemeen om zeer specialistisch aanbod voor kleine aantallen zorgvragers.

Om knelpunten in het zorgaanbod voor jongeren met een specifieke zorgvraag op te lossen zetten wij de komende periode €1 mln extra in.

Gelderland maakt het verschil: we zorgen ervoor dat cliënten in de jeugdzorg snel en goed geholpen worden!

► Nazorg

Uit het coalitieakkoord

(12) De nazorg voor uitbehandelde jongeren is als schakel in de sluitende ketenaanpak van groot belang en vereist aanvullende en concrete provinciale initiatieven.

Uitvoering 2007-2011

De nazorg is op dit moment nog een witte vlek in de hele zorgketen. We zullen medio 2008 met een voorstel komen, dat aangeeft op welke wijze de nazorg versterkt kan worden.

Gelderland maakt het verschil: straks houdt het voor uitbehandelde jeugdzorgcliënten niet meer ineens op!

Pijler III Duurzame leefomgeving

4. Klimaat en milieu

► Klimaat en duurzame energie

Uit het coalitieakkoord:

- (1) Wij willen in relatie tot de nieuwe klimaatambities van het Kabinet actief maatregelen ondersteunen op het gebied van klimaat, duurzame energie en energiebesparing. Er komt een integraal programma Klimaat.
- (2) Wij bevorderen met kracht de ambitie om in 2010 100 megawatt windenergie te realiseren. Wij zorgen dat de plannen worden uitgevoerd en hanteren hierbij – indien nodig – het instrumentarium uit de nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening (Wro).
- (3) Wij stimuleren plannen voor duurzame energieopwekking, zoals biomassa en warmte-koude opslag.
- (4) Wij stellen duurzaam innoverende bedrijven als voorbeeld voor anderen. Koplopers in duurzame energie en energiebesparing worden als positief voorbeeld in de schijnwerpers gezet. Er wordt een Gelderse energieprijis ingesteld.
- (5) Wij willen als provincie zelf een voorbeeldfunctie vervullen. Te denken valt aan duurzaam inkopen, energiebesparing, duurzame huisvesting.
- (6) Voor een klimaatvriendelijk en energiezuinig beleid zetten wij 5% van het Nuon-dividend in. Voor deze beursperiode gaat het dan om een geraamd bedrag van € 14 miljoen.

Uitvoering 2007-2011

Kabinet en EU hebben ambitieuze doelen voor energiebesparing, duurzame energie en CO₂-emissiereductie gesteld. Ook maakt het Kabinet werk van aanpassingsmaatregelen (adaptatie). Wij willen bij die benadering aansluiten. Wij willen voor het klimaatvraagstuk onze bijdrage leveren aan het verminderen van klimaatverandering én aanpassingen realiseren om de klimaatgevolgen op te kunnen vangen. Wij zien kansen in een klimaatvriendelijke energievoorziening, in het ondersteunen van energietransities en in de aanpassing van Gelderse samenleving aan klimaatverandering, de adaptatie.

Wij willen bijdragen aan een scenario waarin het fossiele energieverbruik in Gelderland in 2015 stabiliseert en daarna afneemt. Het aandeel duurzame energie in Gelderland moet toenemen tot 6% in 2010, tot 10% in 2015 en richting 20% in 2020. Dit betekent een verdubbeling van het groeitempo van duurzame energie en energie-efficiëntieverbetering. Met onze steun aan energietransities moet op de lange termijn (2050) worden gezorgd voor een klimaatneutrale energievoorziening. Voorts willen wij eraan bijdragen dat Gelderland zich aanpast aan de gevolgen van klimaatverandering (adaptatie). Dit vergt maatregelen op het gebied van water, natuur en stedelijke kwaliteit.

Wij zijn gestart met het maken van een Integraal Programma Klimaat. Hierin werken we de drie actielijnen uit. Over enkele maanden zal de ambitie van dit Integrale Programma Klimaat middels een contourennota aan de Staten worden voorgelegd. Onderdeel daarvan is een voorstel eerste tranche voor besteding van de beschikbare middelen.

Actielijn 1: doorstart en intensivering uitvoeringsprogramma energiebeleid

In lijn met de Energienota zullen wij energiedoelen krachtiger uitdragen, met name op de grotere ontwikkellocaties als sleutelprojecten en glastuinbouwgebieden. Via de regiocontracten zullen wij per 1 januari 2008 concrete afspraken maken met regio's en gemeenten voor het bevorderen van een duurzame energiehuishouding, zoals windenergie en biomassa. Initiatiefnemers van duurzame energieprojecten mogen rekenen op duidelijkheid over (planologische) medewerking van provincie, regio's en gemeenten.

Actielijn 2: energietransitie

Voor het realiseren van een duurzame energiehuishouding op de langere termijn moet nu worden geïnvesteerd in technologie. Technische innovaties, nieuwe samenwerkingsverbanden van maatschappelijke actoren en aanpassingen van regelgeving zijn daarvoor nodig. In het Integraal Programma Klimaat zullen wij de meest kansrijke energietransiethema's voor Gelderland selecteren. De innovatie moet via coalitievorming en praktijkexperimenten van de grond komen. Nog in 2007 onderzoeken wij hoe toepassing van energiezuinige bouwconcepten kan worden versneld.

Actielijn 3: adaptatie

Het huidige beleid bevat reeds maatregelen, waaronder verdrogingsbestrijding, waarmee we nu reeds inspelen op de gevolgen van de klimaatverandering. In het Integrale Programma Klimaat zullen wij onze inzet voor adaptatie uitwerken. Daarbij gaat het om hoogwaterproblematiek en veiligheid, wateroverlast, droogte, ruimte voor gevolgen voor de natuur, de Ecologische Hoofdstructuur en klimaatbestendige stedelijke kwaliteit. Wij willen een 'atlas van de toekomst (2020, 2050)' ontwerpen, die bewustwording bevordert en richtinggevende toekomstbeelden voor adaptatie bevat. Wij zullen een communicatietraject opzetten en uitvoeren over klimaatverandering en de gevolgen daarvan.

Om noodzakelijke aanpassingen aan te jagen initiëren en ondersteunen wij projecten. Hiertoe intensiveren wij de relaties met onderzoeksinstituten, maatschappelijke partijen en andere overheden. Wij zullen onze eigen taken, plannen en projecten doorlichten op klimaatbestendigheid en het ruimtelijk instrumentarium inzetten om de gevolgen van klimaatverandering in te passen in onze ruimtelijke inrichting.

Windenergie

Voor de realisatie van 100 megawatt windenergie in 2010 maken wij afspraken met regio's en gemeenten over hoe de locaties planologisch geregeld moeten worden. Zonodig gebruiken wij de instrumenten in het kader van de nieuwe Wro.

Duurzame energieopwekking

Met een aanjaagteam willen wij de doorlooptijd van biomassa-initiatieven van bovenlokaal belang verkorten en regio's stimuleren om tot ruimtelijke inpassing van initiatieven te komen. Zonodig zetten wij provinciale Wro-instrumenten in. Wij intensiveren de toepassing van onder meer koude/warmte-opslag in de utiliteitsbouwsectoren zorg en onderwijs en verbreden deze aanpak naar sport en recreatie.

Koplopers

Aan bedrijven die koploper zijn op het gebied van innovatie en duurzame energie zullen wij publicitair aandacht besteden. Bestaande voorbeelden, zoals in de papierbranche en de glastuinbouw, betrekken wij bij de keuze van Gelderse transitiethema's. Wij zullen een Gelderse energieprijs instellen, die in 2008 en 2010 zal worden uitgereikt in de categorieën bedrijven, huishoudens en gemeenten.

Eigen voorbeeldfunctie

Wij gaan 25% energiebesparing bij openbare verlichting en verkeersregelinstanties van de provinciale wegen realiseren. Ons eigen energiegebruik is in 2020 klimaatneutraal; in 2009 gebruiken we voor 80% groene stroom.

We zetten in op duurzaam inkopen en aanbesteden en sluiten hiermee aan bij het traject Duurzame Bedrijfsvoering Overheden.

Gelderland maakt het verschil: we anticiperen op de veranderingen in het klimaat!

► **Aanpak luchtkwaliteit**

Uit het coalitieakkoord:

(7) Met de regio's, steden en dorpen die niet voldoen aan de criteria voor fijnstof gaan wij investeren in maatregelen, om de Europese norm voor luchtkwaliteit in 2010 wel te halen. Naast de inzet van bestaande provinciale middelen, maken we gebruik van rijksgeld. Wij leggen in ieder geval prioriteit bij provinciale wegen, openbaar vervoer en innovatie in de risicovolle gebieden.

Uitvoering 2007-2011

De Europese normen voor luchtkwaliteit worden in sommige delen van Gelderland overschreden. We zien dat vooral

- langs drukke wegen in de regio's Rivierenland, Vallei en met name de Stadsregio KAN;
- in stedelijke gebieden in de genoemde regio's en in Doetinchem, Apeldoorn, Harderwijk en Zutphen;
- en in gebieden met intensieve veeteelt, totaal ca. 50 locaties in de Vallei en de Achterhoek.

Wij zijn gehouden aan het realiseren van gezonde luchtkwaliteit volgens de normen in 2010. Binnen Gelderland zijn daarvoor reeds twee lijnen ingezet:

1. We voeren het Gelderse Actieplan Luchtkwaliteit (januari 2006) uit. Uw Staten hebben daarvoor €3,2 miljoen beschikbaar. De uitvoering verloopt volgens afspraken.
2. Met een groot aantal regio's en gemeenten hebben wij het Gelderse deel van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL-Gelderland) opgesteld.

In het NSL-Gelderland staan ca. 65 projecten benoemd waarvoor aanvullende maatregelen moeten worden genomen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Pas dan kunnen nu stagnerende projecten weer in uitvoering worden gebracht, zoals aanleg van bedrijventerreinen, infrastructuur en woningbouw. De aanvullende maatregelen zijn onder meer schoner vervoer (bijv. aardgasbussen), meer gebruik van openbaar vervoer, betere verkeersdoorstroming, transportregulering, e.d. Voor de aanvullende maatregelen is voor Gelderland een bedrag geraamd van € 112 miljoen, exclusief landbouwmaatregelen. In de komende periode worden deze projecten verder uitgewerkt.

Ten behoeve van de financiële dekking voor het oplossen van alle luchtproblemen onderhandelen de provincies en gemeenten met VROM. De verwachting is dat het rijk 50% zal betalen, zodat regionale overheden de overige 50% moeten opbrengen. Het Rijk heeft inmiddels afgerond € 8 miljoen voor Gelderland beschikbaar gesteld.

Gelderland maakt het verschil: de lucht wordt schoner en ruimtelijke ontwikkelingen gaan weer door!

► **Geluidsoverlast, hotspots**

Uit het coalitieakkoord

(8) Hotspots aan geluidsoverlast langs provinciale wegen zijn vastgelegd. De provinciale plannen van aanpak worden versneld ontwikkeld en uitgevoerd.

Uitvoering 2007-2011

Voor de Wet geluidhinder moeten wij in twee fasen de geluidbelasting van ons wegennet op de woonomgeving van de burger in beeld brengen en aangeven hoe en wanneer wij de knelpunten - hotspots - gaan aanpakken. In fase 1 (2007-2012) gaat het om ca. 120 km, bijvoorbeeld de N348 Rheden nabij Ellecom; N348 Brummen, Leuvenheim en de N844 Heumen. In fase 2, de periode 2012-2017, gaat het om de overige wegvakken (ca. 1100 km).

Wij hebben inmiddels de geluidbelasting van ons gehele wegennet in beeld gebracht. Voor de hotspots zullen wij nadrukkelijk versneld plannen van aanpak ontwikkelen en uitvoeren. Het toe-

passen van stil asfalt, soms gecombineerd met gevelisolatie aan woningen, is een uitstekende maatregel om geluidhinder van verkeer te beperken. Het aanbrengen van stil asfalt ter plaatse van de hotspots maken we onderdeel van het grootonderhoudsprogramma provinciale wegen; aanpak van geluidsoverlast is een van de afwegingscriteria binnen de herprioritering van het groot onderhoudsprogramma provinciale wegen. Wij willen per jaar ongeveer 20 tot 30 km stil asfalt aanbrengen.

Aanleg en onderhoud van stil asfalt is duurder dan van normaal asfalt. Ook de toepassing van additionele gevelisolatie aan woningen kost geld. Op basis van de huidige informatie gaat het indicatief om een extra jaarlijkse uitgave van € 2 tot € 2,5 miljoen. Met het Rijk (VROM) onderhandelen wij over een rijksbijdrage voor met name deze maatregelen; afhankelijk van de uitkomst starten wij in 2008 met de uitvoering.

Gelderland maakt het verschil: we reduceren geluidsoverlast langs provinciale wegen!

5. Cultuur en cultuurhistorie

► Verbindingen

Uit het coalitieakkoord

(1) De uitvoering van het cultuurbeleid zoals vastgelegd in de nota Verbindingen 2 wordt onverminderd voortgezet. Hiervoor wordt € 6 miljoen extra beschikbaar gesteld in deze periode.

Cultuureducatie is en blijft de basis voor het beleid en heeft de hoogste prioriteit.

(2) Met Omroep Gelderland gaan wij in overleg om meer programma's te ondertitelen voor doven. Hiervoor zetten we € 0,5 miljoen in gedurende deze periode.

Uitvoering 2007-2011

Het Rijk beëindigt per 1 januari 2009 twee bijdrageregelingen. De negatieve gevolgen hiervan voor de cultuur in onze provincie zouden ingrijpend zijn: het gebiedsgerichte cultuurbeleid, cultuureducatieve projecten, delen van het Centrum Beeldende Kunst Gelderland, twee werkplaatsen, Music meeting, Nationaal Jeugd Orkest en het Staring Instituut zouden dan weg kunnen vallen. Om dit te voorkomen zullen wij de extra € 6 miljoen vanaf 2009 inzetten (€ 2 miljoen per jaar).

In de lijn met Verbindingen gaan we nu verder met het vergroten van cultuurbereik en cultuurproductie, samen met de culturele instellingen en de Gelderse gemeenten en in Oost-Nederlands verband.

Cultuureducatie is niet alleen belangrijk voor leerlingen van het basisonderwijs, maar voor iedereen. Dus ook voor jongvolwassenen en ouderen. Alle kinderen op Gelderse basisscholen kunnen actief kennis maken met cultuur. Daartoe bieden wij de mogelijkheid. Hiervoor ondersteunt EduArt de scholen, de culturele instellingen en de gemeenten, met name buiten de grote steden (die krijgen hiertoe rechtstreeks budget van het Rijk). Alle door ons gesubsidieerde culturele instellingen schenken bovendien aandacht aan educatie, elk op een eigen, passende manier. In het kader van de meerjarensubsidies maken wij met deze instellingen afspraken over cultuureducatie.

Met Omroep Gelderland maken wij prestatieafspraken over de ondertiteling van TV-programma's. Ons uitgangspunt is dat in principe alle programma's ondertiteld moeten worden. In 2007 wordt hiermee gestart en zetten wij hiervoor een bedrag in van €60.000,-

Gelderland maakt het verschil: cultuur voor iedereen!

► Gebiedsgericht cultuurbeleid

Uit het coalitieakkoord

(3) Het gebiedsgerichte cultuurbeleid, waarmee in 2005 is gestart voor de regio's Noord-Veluwe, West-Veluwe, Rivierenland en Achterhoek wordt de komende periode uitgebreid naar de overige regio's.

Uitvoering 2007-2011

Centraal bij gebiedsgericht cultuurbeleid staat de visie en de ambitie van gemeenten, waarbij het gaat om niet stedelijke gebieden. We treden dit jaar eerst in overleg met gemeenten die nu nog geen deel uitmaken van een gebiedsgerichte regio. In 2008 verwerken we de ideeën van de gemeenten en onze visie in een plan van aanpak. De voorbereidingen van de uitvoering, zoals opbouwen van een werkstructuur, worden in 2008 afgerond. Vanaf 2009 kan het beleid uitgevoerd worden; alle regio's zijn dan operationeel.

Samen met de gemeenten wordt een veelzijdig pakket aan projecten gerealiseerd, bijvoorbeeld een popproject voor jongeren, atelierroutes beeldende kunst, de ontwikkeling van een museumnetwerk met gezamenlijk publieksactiviteiten etc.

De nieuwe regio's zijn de Veluwezoom, de Liemers en het Rijk van Nijmegen. De regio-indeling is gebaseerd op voorkeuren van deelnemende gemeenten, en wijkt – ook omdat de grote steden er geen deel van uitmaken - af van de WGR-indeling.

Gelderland maakt het verschil: een beter cultureel klimaat ook buiten de grote steden!

► Culturele infrastructuur

Uit het coalitieakkoord

(3) De culturele infrastructuur (bijvoorbeeld schouwburgen, musea en festivals) versterken we verder door een extra investering van €10 miljoen in deze bestuursperiode.

Uitvoering 2007-2011

We stellen jaarlijks een verdeelplan op voor culturele accommodaties en culturele manifestaties op basis van een beperkt aantal criteria. Op basis hiervan worden belangrijke investeringen in accommodaties, zoals schouwburgen, musea, filmhuizen of tentoonstellingsruimtes, gerealiseerd. Ook grote festivals die veel publiek trekken komen hierdoor van de grond. Dit jaar maken we met een bijdrage (€300.000) de start mogelijk van het festival Geloven in Gelderland, dat in het kader van het jaar van het religieus erfgoed wordt georganiseerd.

Dit jaar willen we voorts een extra bijdrage leveren van €1.5 miljoen voor het cultuurcluster Uift (DRU-fabriek).

Gelderland maakt het verschil: investeren in accommodaties en manifestaties

► Functieverandering monumentale gebouwen

Uit het coalitieakkoord

(5) Wij benutten de beschikbare €2 miljoen voor monumentenzorg (amendement nr10, 6 december 2006) voor functieverandering van monumentale gebouwen. Het gaat met name om het behouden van beeldbepalende leegstaande monumentale (kerk)gebouwen en deze te benutten voor kulturhusen en dorpshuizen. Wij nemen het initiatief om in samenwerking met andere partijen de mogelijkheden hiertoe in beeld te brengen.

Uitvoering 2007-2011:

Het (religieus) erfgoed staat onder grote druk. Verslechtering van de financiële situatie bij eigenaren, functieverlies en een verdergaande ontkerkelijking leiden tot uitgesteld onderhoud of uiteindelijk sloop van markante gebouwen. Voor instandhouding en ontwikkeling van deze catego-

rie gebouwen is steeds vaker een complete restauratie en vervolgens functieverandering noodzakelijk.

Als provincie achten wij het belangrijk dat monumentale gebouwen zo lang mogelijk in stand worden gehouden. Dat kunnen wij niet alleen. Met het Aartsbisdom Utrecht, de Protestantse Kerken in Nederland, het stafbureau CIO-K, de stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen, de stichting Oude Gelderse Kerken en de Monumentenwacht Gelderland vormen wij het Platform Religieus Erfgoed. Doel is leegstand door de aanhoudende ontkerkelijking tegen te gaan van de monumentale kerkgebouwen. We zoeken hiertoe, naast de oorspronkelijke religieuze functie, naar passende nevenfuncties en openstelling voor toeristen. Een passende nevenfunctie is een Kulturhus of dorpshuis.

In 2008 – het jaar van het religieus erfgoed – wordt een inventarisatie gemaakt welke monumentale kerkgebouwen bedreigd worden. Uit de inventarisatie worden kerkgebouwen geselecteerd als voorbeeldprojecten. Uitvoering is gepland in 2008 en verder.

Gelderland maakt het verschil: we houden monumentale kerkgebouwen open!

► Versterking mobiel erfgoed

Uit het coalitieakkoord

(6) We bevorderen dat gemeenten initiatieven ontplooiën die ertoe leiden dat de toeristisch-recreatieve functie van het mobiele erfgoed (bruine vloot) wordt versterkt.

Uitvoering 2007-2011

Een bijzondere categorie monumenten is het mobiel erfgoed. Het mobiel erfgoed getuigt van een bijzondere geschiedenis en het gaat daarbij vooral om historische transportmiddelen zoals oude schepen, koetsen, auto's, treinen, bussen, trams en vliegtuigen. Wij zullen evenwel starten met het versterken van de toeristisch-recreatieve van de bruine vloot.

Doorgaans kan mobiel erfgoed niet worden beschermd met de Monumentenwet. Wij willen de rol en positie van het mobiel erfgoed versterken door te starten met de historische vaartuigen. Voor historische vaartuigen (bruine vloot) bestaat een grote publieksbelangstelling. Mobiel erfgoed is te verbinden met industrieel erfgoed: een varend monument bij een oude scheepswerf of bij een gerestaureerd historisch sluizencomplex benadrukt de betekenis van een dergelijk industrieel erfgoed.

Met de havengemeenten Arnhem, Nijmegen, Zutphen, Elburg, Harderwijk e.a., met organisaties, instellingen, eigenaren etc. onderzoeken wij de mogelijkheden. Een idee is om bijvoorbeeld ligplaatsen te creëren in historische havens. Doelgroep zijn de schepen van 50 jaar en ouder. Als de schepen de plaatsen aandoen kunnen zij zich presenteren met de historie van het schip, de relatie met de plaats in het verleden en over het wonen en werken aan boord. Als de schepen elkaar afwisselen heeft de gemeente c.q. haveneigenaar een attractie in de vorm van een steeds veranderend beeld dat de historie van de Nederlandse scheepvaart vertelt. Aldus willen wij samen met genoemde partijen ook de toeristisch-recreatieve functie van het mobiele erfgoed versterken.

Gelderland maakt het verschil: oude schepen blijven varen!

6. Wonen en Ruimtelijke ordening

► Woningbouwproductie

Uit het coalitieakkoord

(1) Om te kunnen voldoen aan de vraag naar woningen moet de woningbouwproductie nog verder omhoog. De succesvolle aanpak die heeft geleid tot versnelling en stijging van de woningbouwproductie wordt voortgezet. De opgave is om in deze periode gemiddeld 9.000 woningen per jaar te bouwen.

(2) Het tekort aan betaalbare huur- en koopwoningen moet in deze periode verder worden ingelopen. De opgave is om in deze bestuursperiode 45% van de nieuw te bouwen woningen in dit segment te realiseren. Ter stimulering hiervan wordt nog eens € 10 miljoen ingezet.

(3) Wij bevorderen dat gemeenten en woningbouwcorporaties de bestaande woningvoorraad aanpassen voor ouderen (duurzaam en levensloopbestendig)

De opgave is dat in deze periode 35% van de nieuw te bouwen woningen geschikt is voor ouderen.

Uitvoering 2007-2011

De woningbouw is in de afgelopen jaren sterk gestegen, evenals het aantal afgegeven vergunningen. De provincie heeft daaraan bijgedragen door met gemeenten en corporaties te overleggen over de in regionaal verband gemaakte afspraken en de partijen met de vorderingen te confronteren. Bij moeizaam lopende projecten zijn aanjaagteam en Task Force ingezet om versnelling te realiseren. De werkzaamheden van het ambtelijk aanjaagteam en de Task Force zijn gericht op bemiddeling bij projecten die (dreigen te) vertragen. Deze werkwijze zal worden voortgezet.

In problematische woningbouwlocaties met een bodemproblematiek kan tevens gezocht worden naar mogelijkheden voor financiële ondersteuning. Daarnaast zullen wij samenwerking en kennisuitwisseling intensiveren, bijvoorbeeld met cursussen, workshops e.d. Wij richten ons naast gemeenten en woningcorporaties op samenwerkingsverbanden met de gehele bouwketen, zodat naast aspecten als bouwproblematiek ook afzet van woningen onder de aandacht komt.

Om het tekort aan betaalbare huur- en koopwoningen in deze periode verder in te lopen, zullen wij voor de PS vergadering van juni een separaat voorstel voorleggen om met de regio's Noord-Valuwe, Vallei, Rivierenland en Achterhoek en de gemeenten Brummen en Lochem een overeenkomst af te sluiten. Daarin regelen wij de bouw van 8.000 betaalbare woningen in de jaren 2007- 2010 door middel van een stimuleringsbijdrage.

We willen het aandeel ouderenwoningen in de nieuwbouw verhogen. In het Kwalitatief Woonprogramma zijn daarover afspraken gemaakt. Wij gaan in gesprek met woningcorporaties en gemeenten om werkbare afspraken te maken over de eisen waaraan deze woningen moeten voldoen. Verder volgen wij de voortgang en confronteren de partijen daarmee.

Wij bieden woningcorporaties en gemeenten methoden aan om na te gaan welke woningen in de bestaande (particuliere) woningvoorraad geschikt zijn te maken voor de blijvende bewoning door ouderen.

Gelderland maakt het verschil: meer en betaalbaar bouwen voor de Gelderse inwoner!

► Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV)

Uit het coalitieakkoord

(4) Voor de resterende jaren 2008 en 2009 uit de ISV-2 periode is de rijksbijdrage ontoereikend om projecten in kleine gemeenten uit te voeren. Vanwege het belang, dat wij toekennen aan de stedelijke vernieuwingsopgaven (herstructurering en transformatie) in deze gemeenten, stellen wij voor het eerst eigen provinciale middelen ter beschikking. Het gaat om een bedrag van € 10 miljoen.

Uitvoering 2007-2011

Het rijksbudget Investering Stedelijke Vernieuwing was bedoeld voor de periode tot 2010. Het deel dat bestemd is voor kleine gemeenten raakt in 2007 uitgeput. Wij zullen deze gemeenten informeren dat voor de jaren 2008 en 2009 toch weer € 10 miljoen provinciaal geld beschikbaar is. Wij nodigen gemeenten uit nieuwe projecten in te dienen op het gebied van herstructurering en transformatie. Wij begeleiden de gemeenten bij het realiseren van de projecten en het oplossen van knelpunten in bestaande en toekomstige stedelijke vernieuwingsprojecten. De huidige regelgeving vormt daarbij het vertrekpunt. Daarin staat onder meer dat een project hoger scoort wanneer er ook milieumaatregelen aan de orde zijn (bodem- en geluidsanering en duurzaamheid).

Gelderland maakt het verschil: herstructurering en transformatie ook in kleine gemeenten!

► **Wet op de Ruimtelijke Ordening (Wro)**

Uit het coalitieakkoord:

(5) Wij zullen – binnen het motto decentraal wat kan, centraal wat moet – de mogelijkheden van de nieuwe Wro optimaal benutten en actief gebruik maken van de nieuwe instrumenten voor die belangen waar wij de verantwoordelijkheid voor nemen. Nog in 2007 wordt er een uitspraak gedaan over voor welke projecten het nieuwe instrumentarium wordt ingezet.

Uitvoering 2007-2011

Wij gaan onze ambitie in 2007 waarmaken in twee stappen:

1. Er komt een overzicht van majeure projecten, waarvoor wij als provincie de beleidsuitvoerende Wro-instrumenten, zoals inpassingsplan, projectbesluit en coördinatie-regeling, willen inzetten. Naast enkele lopende projecten gaat het ook om ontwikkelprojecten.
2. Wij zullen duidelijk maken voor welke provinciale doelen wij de beleidsdoorwerkende Wro-instrumenten (verordening, pro-actieve aanwijzing, zienswijze, re-actieve aanwijzing) willen inzetten. Het gaat daarbij met name om de te beschermen waarden en belangen.

Eind 2007 bieden wij in de 'Wro-Agenda Gelderland' het totaaloverzicht, waarmee vanaf begin 2008 de provinciaal-Gelderse belangen optimaal kunnen worden verwezenlijkt.

Gelderland maakt het verschil: wij zijn helder over onze wijze van toepassing van de nieuwe Wro!

► **Gebiedsontwikkeling**

Uit het coalitieakkoord:

(6) Wij ambiëren een actieve rol op het terrein van integrale gebiedsontwikkeling. Hierbij staan ruimtelijke kwaliteit en de samenwerking met andere overheden en private partijen centraal.

Uitvoering 2007-2011

Met een Gelderse aanpak voor gebiedsontwikkeling willen wij samen met andere overheden en private partijen een kwaliteitssprong maken bij de uitvoering van complexe fysiek-economische projecten. Daarbij kan het zowel gaan om projecten die wij zelf trekken, zoals Park Lingezegen, als om projecten met een groot provinciaal belang die andere overheden trekken, zoals de sleutelprojecten in de grote steden.

Medio 2007 zullen wij aangeven bij welke projecten wij de aanpak van gebiedsontwikkeling willen toepassen. Eind 2007 zullen wij een Gelderse aanpak voor gebiedsontwikkeling presenteren, waarin beschreven staat welke activiteiten en besluiten in de verschillende fases van gebieds-

ontwikkeling genomen moeten worden, wil de provincie verantwoord in gebiedsontwikkelingsprojecten kunnen deelnemen.

Gelderland maakt het verschil: nieuwe kansen door gebiedsontwikkeling!

► Offensief tegen verrommeling

Uit het coalitieakkoord

(7) Wij vinden het van belang de sluipende verrommeling van het landschap tegen te gaan. Naast de maatregelen die hiervoor in het streekplan zijn geformuleerd en vervolgens in de zoekzones zijn uitgewerkt, zullen wij beoordelen of nadere spelregels dan wel stimulerende maatregelen nodig zijn.

(8) In dit verband zullen wij tevens de gemeenten nadrukkelijk aanspreken om de bestemmingsplannen aan te passen aan ons streekplan.

Uitvoering 2007-2011

Wij zijn van plan de aandacht voor ruimtelijke kwaliteit, een van de uitgangspunten in het streekplan Gelderland 2005, een stevige impuls te geven. Wij willen daarom nog in het najaar 2007 een Gelders Actieplan Ruimtelijke Kwaliteit opstellen en bespreken met onze bestuurlijke en maatschappelijke partners. Daarin zullen wij doelen en concrete activiteiten benoemen. Activiteiten om zelf uit te voeren, maar ook om anderen te stimuleren en te faciliteren. De activiteiten willen wij in de jaren 2008-2011 gaan waarmaken en vertalen naar jaarprogramma's. De Gelderse Prijs Ruimtelijke Kwaliteit is een activiteit die hierbinnen goed past. Ook denken wij aan het opzetten van een effectief functionerend provinciaal netwerk, aan het vormen van regionale kwaliteitsteams en aan ateliers met deskundigen over uitdagende opgaven.

Een belangrijk onderdeel van de versterkte aandacht voor ruimtelijke kwaliteit is ons offensief tegen verrommeling en versnippering van het landschap. Op basis van een inventarisatie van verouderde bestemmingsplan-capaciteit willen wij in de jaren 2008 en 2009 de gemeenten oproepen om ongewenste bouwmogelijkheden uit hun bestemmingsplannen te schrappen, vooral in het groen-blauwe raamwerk en in de waardevolle landschappen.

Gelderland maakt het verschil: wij gaan samen met anderen werken aan een 'Mooi Gelderland'!

7. Economie

► Uitvoeren Sociaal Economisch Beleidsplan

Uit het coalitieakkoord

(1) De uitvoering van het Sociaal Economisch Beleidsplan (SEB) wordt met kracht ter hand genomen en hiervoor zetten we in deze bestuursperiode een extra bedrag in van € 17,5 miljoen (inclusief aansluiting arbeidsmarkt-onderwijs).

Speerpunten zijn: Health Valley, Food Valley en Technology Valley, waarbij nadrukkelijke aandacht nodig is voor de ruimtelijke randvoorwaarden (zoals wonen, infrastructuur en openbaar vervoer).

De aandacht van NV Oost dient zich te richten op de maakindustrie en de participatie van specifieke doelgroepen, bijvoorbeeld gehandicapten.

Uitvoering 2007-2011:

We voeren het Sociaal-economisch beleidsplan uit door in te zetten op die punten waar we daadwerkelijk verschil kunnen maken. Het actieprogramma is gericht op het voortzetten van

Triangle in een hogere versnelling: meer innovatieprojecten, uitbouw lobby en promotie, betere afstemming tussen Triangle en agroketens, zoals de Betuwse Bloem, en de Trianglekennis aan het thema ontgroening/vergrijzing koppelen.

Wij nemen in 2007 het initiatief om te komen tot een integrale gebiedsontwikkeling ten behoeve van FoodValley. Het gaat hierbij om een samenhangende benadering van bedrijfsvestigingsmogelijkheden, bereikbaarheid en hoogwaardig woon- en werkklimaat.

Voorts richten we ons op:

- Versterken het innovatievermogen MKB-breed, o.a. met inzet van nieuwe instrumenten als microkrediet;
- Ondersteuning bieden aan opbloeiende regionale clusters, zoals energie en milieutechnologie Arnhem/Apeldoorn, aan biomassa agroketens, aan maakindustrie en -technologie (zoals bijvoorbeeld het Achterhoeks Centrum Technologie), en het Modecluster Arnhem.

In 2007 beginnen we reeds met innovatiekredieten, een project bio-based economy op de Noord-Veluwe en projecten voor Modestad Arnhem. Ook beginnen we in 2007 met het opzetten van een startersbeleid voor nieuwe bedrijven. In samenwerking met de kamers van koophandel gaan we excellent ondernemersschap bevorderen en voorkomen dat kansrijke bedrijven voortijdig ten onder gaan. We willen meer en betere starters realiseren.

Voor de participatie van specifieke doelgroepen, waaronder mensen met een beperking, bieden wij de mogelijkheid aan gemeenten om in overleg met MEE's (voormalige sociaal pedagogische dienst), CWI (Centra voor Werk en Inkomen) en SW (Sociale Werkvoorziening) met uitvoeringsprojecten te komen.

In 2007 willen we reeds starten met een investering van in totaal €1.4 miljoen.

Gelderland maakt het verschil: impulsen voor economische ontwikkeling!

► Aansluiting Onderwijs – Arbeidsmarkt

Uit het coalitieakkoord

(2) Om regionaal arbeidsmarktbeleid op te kunnen stellen en hieraan projecten te kunnen koppelen is inzicht nodig in zowel de actuele als de toekomstige arbeidsmarktsituatie. Gelet op de behoefte bij scholingsinstellingen, werkgevers, Centra voor Werk en Inkomen en (samenwerkende) gemeenten worden de benodigde arbeidsmarktgegevens provinciebreed geïnventariseerd.

(3) Wij continueren het Platform Onderwijs-arbeidsmarkt in de Achterhoek en breiden dit uit naar alle regio's van de provincie.

(4) Er is een groot tekort aan stageplaatsen. De provincie heeft hierin een voorbeeldfunctie en biedt ruimhartig stageplaatsen aan, met name voor voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (VMBO) en middelbaar beroepsonderwijs (MBO) studenten. De provincie faciliteert de organisatie van stagemarkten.

Uitvoering 2007-2011:

Met gerichte informatie en ondersteuning van concrete projecten willen wij onze partners in de regio helpen om het arbeidsaanbod beter en tijdig af te stemmen op de veranderende behoefte uit de markt.

We stimuleren de totstandkoming van provinciale platforms arbeidsmarkt. Wij stimuleren eerst het Platform Onderwijs Arbeidsmarkt Achterhoek en zorgen ervoor dat soortgelijke initiatieven ook in de andere vijf Gelderse regio's tot bloei komen; in iedere regio is in 2008 een platform onderwijs en arbeidsmarkt actief.

In overleg met de POA's bepalen wij de gegevens die nodig zijn om een beeld te krijgen van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. We maken zoveel mogelijk gebruik van bestaande gegevens maar zorgen er ook voor dat benodigde aanvullende gegevens er komen, zowel van de bestaande situatie maar ook voor prognoses.

De gegevens kunnen door de partijen in het POA worden gebruikt om concrete projecten op te baseren, die zich richten op aanpak van het verbeteren van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. In 2008-2009 is via een speciale site alle relevante arbeidsmarktinformatie beschikbaar.

Voorts ondersteunen we concrete uitvoeringsprojecten onderwijs-arbeidsmarkt met regionale uitstraling.

Wij brengen in 2007 partijen (waaronder regionale opleidingscentra, scholen voor voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs en het bedrijfsleven) bij elkaar die kunnen bijdragen aan de organisatie van stagemarkten.

Bij de POA's agenderen we stagebeleid en mogelijkheden voor specifieke doelgroepen zoals mensen met een beperking, en we stimuleren hen tot uitvoeringsprojecten. Wij wijzen hierbij op de eerder aangehaalde relatie met ontgroening en vergrijzing, alsmede preventief jeugdbeleid.

Voor dit jaar wordt een inzet beoogd van €155.000.

Tot slot vullen wij zelf een ambitieuze voorbeeldfunctie in door stageplekken en werk voor speciale doelgroepen aan te bieden.

Gelderland maakt het verschil: werk maken van economische weerbaarheid

► **Bedrijventerreinen**

Uit het coalitieakkoord:

(5) Wij zetten in op het benutten van bestaande bedrijventerreinen. Vervolgens geven we prioriteit aan revitalisering en pas daarna aan uitbreiding en aanleg van nieuwe bedrijventerreinen. Bij dit laatste zetten we in op intergemeentelijke samenwerking. Duurzaamheid, parkmanagement en bereikbaarheid zijn basisvoorwaarden voor provinciale bijdragen aan de revitalisering.

(6) We spreken de regio's nadrukkelijk aan om voldoende ruimte te zoeken voor milieuhinderlijke bedrijven (vanaf categorie 3). Bij een onvoldoende voortvarende aanpak maken we gebruik van de mogelijkheid zelf een inpassingsplan vast te stellen.

Uitvoering 2007-2011

Voor het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen starten we een onderzoek naar mogelijke structurele leegstand op bedrijventerreinen; als eventuele consequentie vertalen we dit naar de behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen.

De revitaliseringsopgave zal met kracht worden opgepakt. De komende vier jaar gaan we voor 1.000 ha gerevitaliseerd of geherstructureerd bedrijventerrein. Dit is ruim een verdubbeling t.o.v de ambitie van de vorige collegeperiode. Duurzaamheid, parkmanagement en de ontsluiting met het Openbaar Vervoer zijn expliciete voorwaarden voor een provinciale bijdrage aan revitalisering. In het komende jaar werken we uit hoe we dit vorm geven.

We zetten in op het benutten van bestaande bedrijventerreinen. Vervolgens zetten we in op revitalisering. Pas daarna komt uitbreiding en aanleg van nieuwe bedrijventerreinen aan de orde. Duurzaamheid en intergemeentelijke samenwerking stellen wij centraal bij de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen. Verrommeling van het landschap moet voorkomen worden. Daarom willen we ook beter inspelen op de vraag om zuinig met ruimte om te gaan. Via een pilot 'werklandschap' gaan we uitvoering geven aan het toekomstbestendig en duurzaam ontwikkelen van bedrijventerreinen. Via een streekplanuitwerking leggen we de planning van nieuwe bedrijventerreinen vast.

Wij willen dat er in Gelderland geen nieuwe milieuhinder door zware industrie mag ontstaan. Samen met de regio's brengen wij in 2007 de ruimtebehoefte voor milieuhinderlijke bedrijven (vanaf categorie 3) in beeld. Op basis daarvan gaan wij in het kader van de regiocontracten in overleg met de regio's, om te komen tot aanwijzing van één terrein per regio, waar deze categorie bedrijven zich kan (her)vestigen. Wanneer een regio voor 1 januari 2009 geen locatie heeft

aangewezen, zullen wij dit doen door, met inzet van het instrumentarium van de nieuwe Wro, een inpassingsplan te maken.

Voor een aantal zaken met betrekking tot bedrijventerreinen willen wij in 2007 een bedrag inzetten van €100.000.

Gelderland maakt het verschil: bedrijfstereinen zijn bereikbaar !

► Recreatie en Toerisme

Uit het coalitieakkoord

(7) Gelderland moet weer bruisen, niet alleen op de Veluwe, maar ook in het Rivierenland en de Achterhoek. De nieuwe bereikbaarheid (Hogesnelheidslijn, vliegveld Niederrhein en station Arnhem) biedt daarvoor ook kansen. Om een impuls te geven aan de recreatie en het toerisme in het Rivierenland en de Achterhoek wordt in deze bestuursperiode een extra bedrag ingezet van €3 miljoen.

(8) In 2010 evalueren we de organisatiestructuur van Gelders Overijssels Bureau voor Toerisme (GOBT) en Regionale Bureaus voor Toerisme (RBT), waarbij gekeken wordt of de taakverdeling tussen GOBT (kennis) en RBT's (uitvoering) nog voldoet.

(9) Wij onderzoeken provinciebreed de kansen en bedreigingen van de recreatiebedrijven. Het rapport is in 2009 gereed.

(10) Bij de groei en krimp van de recreatiebedrijven op de Veluwe zetten wij in op kwaliteitsverbetering en houden we vast aan het evenwicht tussen groei en krimp. Onze ambitie blijft om 100 hectare te groeien op de goede plekken en 100 hectare te krimpen op de kwetsbare plekken.

Uitvoering 2007-2011

Om de Gelderse vrijetijdseconomie krachtig neer te zetten en te profileren zetten wij in op verdere versterking van de positie van de Gelderse toeristische regio's, met extra aandacht voor de Achterhoek en Rivierenland.

We ontwikkelen een toeristisch impulsprogramma voor de Achterhoek en Rivierenland en voeren dat vanaf 2008 uit, waarmee de vrijetijdseconomie in deze regio's een krachtige en structurele stimulans krijgt. Als voorloper op het impulsprogramma Achterhoek wordt dit jaar een promotiecampagne uitgewerkt bestaande uit 11 deelprojecten, zoals het in de markt zetten van de wijnbouw in de Achterhoek, het promoten van wild eten in de Achterhoek, de inbedding van kastelen en tuinen en het vermarkten van de product-marktcombinatie golf-toerisme. Hiervoor willen we in 2007 een bedrag van €275.00 inzetten.

We stimuleren de verdere professionalisering en betere samenwerking binnen de toeristische organisatiestructuur (GOBT, RBT's en VVV's), zodat de toerist optimaal wordt bediend. Via onze subsidierelatie met het GOBT sturen wij verder aan op een vraaggestuurde werkwijze en verdergaande samenwerking / integratie van GOBT en RBT's. Dit gaan we nauwlettend volgen. We starten tijdig met de evaluatie van de organisatiestructuur van GOBT en RBT's, zodat hierover in 2010 besluitvorming plaats kan vinden.

We voeren een onderzoek uit naar kansen en bedreigingen voor het toeristisch-recreatief bedrijfsleven. Dit onderzoek voeren wij, in overleg met de sector en gemeenten, al in 2007 uit. Samen met het onderzoek naar de vernieuwingsimpuls op dagrecreatieterreinen vormt dit onderzoek mede de input voor het Masterplan Vrijetijdseconomie, dat in de eerste helft van 2008 wordt opgesteld. De uitvoering van dit Masterplan biedt nieuwe kansen voor de Gelderse vrijetijdseconomie (silvereconomy, wellness, dagrecreatie, zakelijk toerisme etc.), alsmede voor kwaliteitsverbetering in het toeristisch-recreatieve aanbod, routenetwerken, informatievoorziening en toeristische marketing, etc.

Ten behoeve van het stimuleren van het toeristisch ondernemersschap Rivierenland willen wij een bedrag inzetten van €35.000.

Het groei en krimpbeleid op de Veluwe zetten wij door, om ontwikkelperspectief te bieden aan recreatiebedrijven en kwaliteitswinst te realiseren voor recreatie en natuur. Begin 2011 is mini-

maal 75 hectare krimp gerealiseerd en 75 hectare groei gerealiseerd, dan wel planologisch vastgelegd.

Gelderland maakt het verschil: kansen verzilveren, met het toeristisch-recreatief bedrijfsleven!

8. Natuur, Landbouw en Water

► Provinciaal meerjarenprogramma Vitaal Gelderland

Uit het coalitieakkoord:

(1) Het Provinciaal meerjarenprogramma Vitaal Gelderland 2007-2013 (Investeringsbudget Landelijk Gebied, momenteel beschikbaar €700 miljoen) wordt uitgevoerd, waarbij een ijkpunt wordt gelegd in 2009 wanneer de mid-term review van het Rijk verschijnt.

(2) Wij willen de lumpsum-werkwijze gebruiken voor de afspraken met de waterschappen en gemeenten over de uitvoering van het Investeringsbudget Landelijk Gebied

Uitvoering 2007-2011

De lump sum methode is nog in ontwikkeling. Bedoeling is een meerjarige subsidiesystematiek uit te werken die wordt gekoppeld aan een overeenkomst c.q. contract, vergelijkbaar met de GSO-methodiek. Voor het landelijk gebied is dit een nieuwe manier van werken, omdat tot nu toe alleen sprake was van projectsubsidies.

Zodra wij de methode verder uitgewerkt hebben zullen wij overleg starten over lumpsumfinanciering (met overheden) of een subsidiecontract (met maatschappelijke organisaties).

Een nieuwe regeling die meerjarige subsidies mogelijk maakt is gereed in 2007. De subsidieregeling Vitaal Gelderland blijft daarnaast bestaan voor projectsubsidies.

Gelderland maakt het verschil: Samen met partners op weg naar Vitaal Gelderland!

► Nationale landschappen

Uit het coalitieakkoord:

(3) We stellen, in nauw overleg met belanghebbenden in het gebied, de begrenzing van de nationale landschappen vast en starten met de uitvoering. Het streekplanbeleid is bepalend voor wat er wel en niet kan in de nationale landschappen, niet meer en niet minder. Er komen dus geen extra beperkende maatregelen.

Uitvoering 2007-2011

De uitvoeringsprogramma's voor Eemland en Hollandse Waterlinie zijn vastgesteld. De overige uitvoeringsprogramma's worden vastgesteld in het tweede kwartaal van 2007.

Vaststelling van de streekplanuitwerking is eveneens gepland voor het tweede kwartaal van 2007. Volledigheidshalve benadrukken ook wij dat er conform het coalitieakkoord geen extra beperkende maatregelen komen.

Gelderland maakt het verschil: Zeven Nationale Landschappen dé trots van Gelderland!

► Ecologische Verbindingszones

Uit het coalitieakkoord:

(4) De Ecologische Hoofdstructuur wordt in 2015 gerealiseerd. Ook de Ecologische Verbindingszones worden in 2015 afgerond, tenzij hiervoor onvoldoende financiële middelen beschikbaar zijn. In dat laatste geval worden

de ecologische verbindingzones niet langer ruimtelijk gereserveerd. De realisatie van de Robuuste Verbindingszone Veluwe-Graafschap-Achterhoek, loopt door na 2015.

Uitvoering 2007-2011

De ecologische verbindingzones zijn onderdeel van de EHS en worden grotendeels met dezelfde middelen gerealiseerd. Waterschappen en gemeenten zijn hierin belangrijke partners. Nog dit jaar zullen wij de Staten een voorstel doen voor actualisering van de kaart van de EHS inclusief de verbindingzones.

De EHS wordt gerealiseerd door grondverwerving, stimulering particulier natuurbeheer, aanpak milieuherstel en inzet van Programma Beheer. De realisatie wordt ingebed in een integrale gebiedsgerichte aanpak, zodat deze bijdraagt aan de vernieuwing van het platteland.

Gelderland maakt het verschil: natuurgebieden worden onderling verbonden!

► **Realisatie natuur**

Uit het coalitieakkoord:

(5) We stimuleren dat 40% van de nog aan te leggen natuur door particulieren (waaronder agrariërs) wordt gerealiseerd.

Uitvoering 2007-2011:

Wij hebben de Dienst Landelijk Gebied opdracht gegeven om bij alle verworven gronden voor nieuwe natuur eerst te zoeken naar belangstellende aanliggende particuliere eigenaren. Dit gebeurt in alle gebieden die op de door GS vastgestelde Stimuleringskaart Nieuwe Natuur staan aangegeven voor particuliere verwerving. Daartoe kan verworven grond weer op de markt worden gebracht. In die gebieden streven we naar een maximale bijdrage van boeren, landgoedeigenaren en andere particulieren aan de realisering van de Ecologische Hoofd Structuur. We zetten het stimuleringsbeleid voort in samenwerking met Natuurlijk Platteland Oost (samenwerkingsorgaan van agrarische natuurverenigingen) en het Gelders Particulier Grondbezit.

We streven ernaar dat 2700 ha nieuwe natuur door particulieren wordt beheerd in 2013, dat is een aanwas van 380 ha per jaar.

Gelderland maakt het verschil: De robuuste EHS realiseren we actief samen met partners!

► **Wildschaderegeling**

Uit het coalitieakkoord:

(6) Richting het rijk maken wij ons sterk voor een adequate schadeloosstelling voor wildschade.

Uitvoering 2007-2011:

Omdat wij het leefgebied van het edelhert willen uitbreiden met de ecologische poorten/robuuste verbindingen, en ook bij agrariërs draagvlak willen creëren voor medegebruik van aangrenzende gronden moet er een schaderegeling komen. Het Faunafonds ontwikkelt in opdracht van LNV een regeling die een vergoedingscomponent vooraf en een taxatiecomponent achteraf bevat. We lobbyen bij het Rijk voor een 100% rijksdekking uit het Faunafonds en uit LNV-middelen. In september 2007 vindt hierover bestuurlijk overleg plaats.

Gelderland maakt het verschil: het edelhert is de boer niet tot last!

► Groene en blauwe diensten

Uit het coalitieakkoord:

(7) We geven groene en blauwe diensten een impuls door regionale fondsen in te stellen. Gemeenten en waterschappen moeten co-financieren. We maken een bedrag van € 8 miljoen vrij voor deze fondsen.

Uitvoering 2007-2011

De catalogus voor groene en blauwe diensten is onlangs goedgekeurd in Brussel. Op basis hiervan bereiden wij een regeling voor; de eerste openstelling voor gebruikers is gepland in 2009. Deze regeling maakt bijdragen van provincie, gemeenten en waterschappen aan een fonds mogelijk.

Met de inzet van groene en blauwe diensten verwachten wij bij te kunnen dragen aan de kwaliteitsverbetering van gebieden op het gebied van natuur, landschap, drinkwaterbescherming, waterkwaliteit, landbouw, recreatie en cultuurhistorie. Wij willen de diensten met prioriteit inzetten in de Nationale Landschappen, Natura 2000-gebieden, de waterwingebieden en onze belangrijkste ecologische wateren.

Gelderland maakt het verschil: groene en blauwe diensten worden werkelijkheid!

► Natura 2000

Uit het coalitieakkoord:

(8) Medio 2008 moeten de 12 beheersplannen gereed zijn. Het is van essentieel belang, voor het draagvlak en de uitvoerbaarheid, dat de totstandkoming langs een zorgvuldig traject tot stand komt. De agrariërs, recreatie-ondernemers en andere belangenorganisaties worden in dit proces intensief betrokken.

(9) Als uit de beheersplannen mocht blijken dat de gevolgen in onvoldoende mate haalbaar en betaalbaar zijn, zullen de ontwerp-aanwijzingsbesluiten met betrekking tot de begrenzing en de instandhoudingsdoelen wat ons betreft door de minister moeten worden aangepast.

Uitvoering 2007-2011

Voor alle 12 gebieden waarvoor wij initiërend bevoegd gezag zijn zullen medio 2008 beheersplannen in concept gereed zijn. Dit betekent een aanzienlijke versnelling ten opzichte van de oorspronkelijke planning. We zullen zorgvuldigheid in de procedure in acht nemen door intensief met terreineigenaren en belangenorganisaties te overleggen en te zorgen voor een goede inhoudelijke onderbouwing van de beheersplannen.

Parallel aan het werk voor de beheersplannen wordt onderzoek gestart naar mogelijkheden om het toetsingskader ammoniak gebiedsspecifiek aan te passen, alsmede naar de invloed van versturende factoren op het behalen van de instandhoudingsdoelen. Deze onderzoeken leveren informatie op die in de beheersplannen zal worden verwerkt.

Gelderland maakt het verschil: met beheersplannen Natura 2000 bieden wij snel duidelijkheid aan iedereen!

► Park Lingezen

Uit het coalitieakkoord

(10) Wij zorgen dat het park aangelegd wordt. Wij spreken alle betrokken partijen, waaronder Arnhem en Nijmegen, erop aan hun financiële verantwoordelijkheid te nemen. Voor ons is het uitgangspunt dat de financiering niet gerealiseerd wordt door woningbouw in het park zelf.

Uitvoering 2007-2011

Voor de realisatie van het Park Lingezegen ronden we het Masterplan af en maken we de plan-exploitatie sluitend. We zullen daarbij de partners in de regio aanspreken op een zodanige bijdrage dat gezamenlijk voldoende middelen beschikbaar zijn om de belangrijke eerste fase van het park te realiseren. De gereserveerde MIG-middelen (€ 5 mln) zullen wij als provinciaal aandeel in de financiering aanwenden. De gezamenlijk beschikbare publieke middelen zullen wij vervolgens – voor een deel in samenwerking met marktpartijen - investeren in (maximale) park-realisatie. Om de exploitatie sluitend te krijgen willen we geen woningbouw in het park, maar denken we aan mogelijkheden als een landgoed (bijv. 10 ha groen en een huis van formaat) en/of een themapark (bijv. Bataven en Romeinen).

Er wordt in 2007 bestuurlijk overleg gevoerd met de colleges van B&W's van Nijmegen, Over Betuwe, Lingewaard en Arnhem, met als doel een substantiële bijdrage van deze steden voor de eerste uitvoeringsfase overeen te komen.

De eerste fase van realisatie loopt tot 2013, gekoppeld aan het PMJP Vitaal Gelderland. De eerste fase richt zich op zo volledig mogelijke functionaliteit. De tweede fase richt zich op complete-ring.

Voor de deelgebieden De Park en Het Waterrijk is de inrichting in 2011 vergaand gerealiseerd. In het hele park zijn in 2011 de toegankelijkheid en de infrastructuur verbeterd.

Op korte termijn realiseren we eco-zones langs de Linge en langs enkele zegen, fietspaden, bebording en markering. Op iets langere termijn volgt de inrichting van volgende delen van het park, het tempo daarvan is mede afhankelijk van grondverwerving, samenwerking met eigenaren en samenwerking met marktpartijen.

Gelderland maakt het verschil: park Lingezegen, het groene hart voor velen

► Agrarische sector en steun aan jonge boeren

Uit het coalitieakkoord

(11) De bestaande startersregeling voor jonge boeren (Next Generation Fund), gekoppeld aan de Rijksregeling zetten we deze bestuursperiode voort. Hiervoor wordt €2 miljoen uitgetrokken.

Uitvoering 2007-2011

Zoals ook in 2005 en 2006 heeft plaatsgevonden willen we de komende jaren aansluiten bij de rijksregeling "Investeringsregeling Jonge Boeren". Het beschikbare rijksbudget zal worden opgehoogd met een Gelders budget waarmee de aanvragen van de Gelderse boeren die bij loting uit de regeling vallen, alsnog kunnen worden gehonoreerd.

We gaan ervan uit dat het mogelijk is om 100 extra boeren subsidie te verstrekken. Voor het jaar 2007 gaat het om ca. 10 boeren waarvoor wij €200.000 inzetten.

Gelderland maakt het verschil: startende agrariërs - de toekomst van agrarisch Gelderland!

► Duurzame/biologische landbouw

Uit het coalitieakkoord:

(12) Wij blijven aandacht geven aan de biologische landbouw en subsidiëren innovaties op het gebied van dierenwelzijn. Wij onderzoeken welke mogelijkheden er zijn tot cofinanciering van emissiereducerende maatregelen, zoals luchtwassers.

Voor al deze aspecten wordt €1 miljoen extra ingezet in deze bestuursperiode.

Uitvoering 2007-2011

Boeren kunnen binnen het PMJP een beroep doen op subsidie voor biologische landbouw, dierenwelzijn en emissie reductie. Als de marktvraag daartoe aanleiding geeft, zullen wij omschakeling van gangbare naar de biologische productie stimuleren door ondersteuning van kennisbijeekkomsten en bedrijfsadviezen. We bevorderen de ontwikkeling van regionale afzetstructuren door ondersteuning van collectieve projecten gericht op ketenontwikkeling, promotie en marketing. Voorts ondersteunen we de organisatie van kennisbijeekkomsten, het verstrekken van bedrijfsadviezen en investeringen op het vlak van innovatieve verbetering van dierenwelzijn en – gezondheid.

We stimuleren luchtwassers door een subsidie te verlenen op de aanschaf van een wasser voor aanpak van geur-, ammoniak- en fijn stofproblematiek. Voor 2007 stellen wij hiervoor €500.000 extra beschikbaar.

Gelderland maakt het verschil: een duurzame, schone landbouw heeft de toekomst!

► Herstructurering glastuinbouw/ innovatie tuinbouw

Uit het coalitieakkoord

(13) We willen dat in overeenstemming met het Streekplan op zeer korte termijn de regionale clusters voor de glastuinbouw worden vastgesteld en dat deze door de gemeenten in de bestemmingsplannen worden vastgelegd. Solitaire bedrijven moeten naar clusters verhuizen indien zij zich verder (willen) ontwikkelen, tenzij het streekplan mogelijkheden biedt voor ontwikkelingen op de bestaande locatie.

(14) Met het bedrijfsleven en de andere overheden treden wij in overleg over de uitvoering van de Betuwse Bloem. In deze bestuursperiode richten wij ons met name op de herstructurering van de glastuinbouw.

(15) Voor de herstructurering van de glastuinbouw stellen we in deze bestuursperiode € 5 miljoen extra beschikbaar, waarbij innovatie via energiebesparende maatregelen prioriteit heeft.

Uitvoering 2007-2011

De vaststelling van de regionale clusters glastuinbouw door de regio wordt op de agenda gezet voor het regio-overleg Uitvoering Streekplan en KWP, gepland in juni 2007, waarna vaststelling kan volgen eind 2007. Het is aan de gemeenten om de clusters vervolgens in bestemmingsplannen op te nemen. In 2007 wordt een stimuleringsregeling voor de verplaatsing van solitair glas naar de concentratiegebieden en regionale clusters opgesteld, als onderdeel van het PMJP. Hiervoor hebben PS reeds middelen beschikbaar gesteld. Als voorwaarde wordt gesteld dat het economisch levensvatbare ondernemingen betreft en dat de locatie die zij verlaten vrij van glasopstallen wordt opgeleverd en vervolgens de glastuinbouwbestemming via een door de gemeente vast te stellen wijziging van het bestemmingsplan vervalt. De subsidiebasis wordt gebaseerd op het exploitatietekort van de gehele operatie. Rondom de concentratiegebieden Bommelerwaard en Bergerden/Huissen-Angereren wordt gedurende 2 jaar een gebiedsmakelaar ingezet om de solitaire bedrijven actief te benaderen voor verplaatsing.

Over de uitvoering van de Betuwse Bloem overleggen wij sinds begin 2007 met het Ondernemersplatform, bestaande uit 7 topondernemers. Wij zullen voor drie jaar actief betrokken zijn bij de ontwikkeling van de Betuwse Bloem. Dit krijgt onder meer gestalte door de opstartfasen van de tuinbouwclusters en de overkoepelende groep te faciliteren met middelen uit de Begroting.

Specifiek ten aanzien van het energiebeleid, in aanvulling op de herstructurering, dragen wij bij aan het opstellen van een energievisie per glastuinbouwcluster, waarbij de specifieke kansen en randvoorwaarden zo concreet mogelijk in beeld gebracht worden. Nieuwe en bestaande clusters zullen we ondersteunen bij het opzetten en uitwerken van een collectief energiesysteem en energiemanagement, mits daar een voldoende hoog aandeel duurzame energie in zit.

Gelderland maakt het verschil: dé potenties van de Gelderse tuinbouw etaleren!

► Ruimte voor de Rivier

Uit het coalitieakkoord:

(16) Een effectieve bescherming van de inwoners van Gelderland tegen de overlast van water staat voorop. De maatregelen die in het kader van de plannen voor Ruimte voor de Rivier genomen worden dienen duurzaam te zijn en een maximale veiligheid voor de inwoners te garanderen.

(17) De extra middelen die het Kabinet heeft uitgetrokken voor "water en kust" behoren ook ingezet te worden voor de veiligheid rond de rivieren in Gelderland. Hierop richten zich onze lobby-activiteiten.

Uitvoering 2007-2011:

Ten behoeve van de effectieve bescherming tegen wateroverlast steunen wij de gebiedsontwikkeling voor integrale ruimtelijke projecten, die getrokken worden door lokale initiatiefnemers: Stadsblokken/Meinerswijk, Huissensche Waarden, Drutensche Waarden, Munnikenland, Veurlent. Wij trekken zelf de integrale gebiedsontwikkeling van Veesen-Wapenveld en Middellaard/Tollewaard/Doorwerthse Waarden.

Wij zetten extra in op het ontwikkelen van gunstige alternatieven voor de IJsselsprong bij Zutphen en het regionaal initiatief Waalweelde (waarin o.a. Stadsfront Tiel, Drutensche Waarden en Koers-West Nijmegen).

De gebiedsontwikkeling richt zich naast veiligheid ook op de verbetering van de ruimtelijke structuur. Voor alle projecten worden in 2008 en 2009 inrichtingsplannen afgerond, uiterlijk 2015 zijn alle projecten uitgevoerd.

Via de PKB Ruimte voor de Rivier zijn door het rijk middelen voor de veiligheid vrijgemaakt (€ 2,2 mld). Voor de bredere gebiedsontwikkeling zijn extra middelen nodig; hiervoor is in de MIG al een voorziening getroffen.

In deze statenperiode willen wij tevens de eerste maatregelen genomen hebben die de gevolgen van een overstroming beperken. Dat betekent dat overstroomde gebieden en schade beperkt blijven voor burgers en bedrijven en dat er meer tijd gegenereerd wordt voor evacuatie en redding. Dergelijke maatregelen worden onvermijdelijk doordat de kans op overstromingen groter worden vanwege de klimaatproblemen en doordat de kans op schade aanzienlijk is gegroeid door toename van het aantal woningen en bedrijven achter de dijken.

We willen samen met de waterschappen, gemeenten en burgerorganisaties komen tot een Gelderse aanpak waarin we de belangen bepalen die extra veiligheid vereisen, en aangeven welke maatregelen daarbij horen. Met Nordrhein-Westfalen zorgen we voor goed afstemde veiligheidsmaatregelen voor Oost-Gelderland en de Ooijpolder. Ook hier combineren we veiligheid met verbetering van de ruimtelijke structuur.

De Gelderse aanpak is onze inzet richting Rijksnota Waterveiligheid 2100. Eind 2008 bepaalt het Kabinet daarin haar standpunt hoe zij tot 2100 op basis van klimaatscenario's wil omgaan met de veiligheid tegen hoogwater.

De aanpak bevat de Gelderse belangen in de rijksdiscussie, onderbouwt een evenwichtige verdeling van Rijksmiddelen voor de hoogwaterbescherming langs de kust en langs de grote rivieren en vormt onze inzet voor afspraken die het Rijk in 2009 met ons zal maken over maatregelen en financiering daarvan.

De discussie zullen wij tevens voeren via onze deelname in het Landelijk Bestuurlijk Overleg Hoogwaterbescherming (LBOH).

Na overeenstemming met het Rijk kunnen wij in Gelderland vanaf 2009 starten met uitvoering van de maatregelen.

Het programma Gelderse Grote Rivieren richt zich op het uitvoeren van structurele maatregelen en anticipeert op de lange termijn (2050). De PKB Ruimte voor de Rivier richt zich daarentegen op de korte termijn (2015).

Met het rijk moeten dus afspraken gemaakt worden over het beschikbaar komen van extra middelen voor deze structurele maatregelen vanuit de lange termijn voor de korte termijn. Dit geldt met name voor de Waal en voor de IJssel. Samen met Overijssel en via het Bestuurlijk Overleg Bovenrivieren wordt een overzicht gemaakt van de extra middelen die nodig zijn. Vanuit Waalweelde wordt hierbij een maatregelenprogramma voor de lange termijn opgesteld. Op basis van dit overzicht zullen claims bij het rijk worden ingediend. Om hierin succesvol te kunnen zijn wordt in 2007 een lobbystrategie ontwikkeld.

Gelderland maakt het verschil: we maken werk van onze rivieren!

► Verdroging

Uit het coalitieakkoord:

(18) In deze bestuursperiode wordt de bestaande €8 miljoen uit het Egalisatiefonds Grondwaterheffing ingezet voor de verdrogingsbestrijding.

Uitvoering 2007-2011:

Wij willen deze collegeperiode een grote stap maken in de uitvoering van de verdroging teneinde de stagnatie van de afgelopen jaren definitief te doorbreken. Ons doel is om in deze collegeperiode 10 integraal herstelde natuurgebieden van de TOP-lijst op te leveren en daarmee herstel van 1.000 ha verdroogde natuur.

Als organisator van de uitvoering zorgen we tevens dat in 2011 voor de overige 25 TOPlijstgebieden projecten in planvormingsfase of uitvoering zijn. Daarvoor zetten wij menskracht in op deze projecten, versterken wij ons grondbeleid en zorgen we voor een adequate aansturing van DLG om gronden te verwerven zodat noodzakelijke vernatting mogelijk is. Ter vergroting van de financiële mogelijkheden doen wij de Staten eind 2007 een voorstel voor bredere inzet van de Grondwaterheffing ter financiering van anti-verdrogingsmaatregelen.

Bij de aanpak van de Toplijstgebieden nemen wij verdrogingsbestrijding tegelijkertijd op met de herbegrenzing van de EHS, de opstelling van de beheersplannen Natura 2000 en zoeken we afstemming met de werkzaamheden van de waterschappen voor de opstelling van de optimalisering waterhuishouding voor de verdroogde gebieden.

Gelderland maakt het verschil: stappen vooruit in de verdrogingsbestrijding!

► Waterkwaliteit

Uit het coalitieakkoord:

(19) Wij willen goed en betaalbaar water voor iedere Gelderse inwoner. Wij blijven daarom het beleid met betrekking tot waterkwaliteit en watervoorziening bepalen. Goede samenwerking met alle partners (waterschappen, gemeenten, waterleidingbedrijven) is daartoe noodzakelijk.

Uitvoering 2007-2011:

In Gelderland zijn de inwoners voorzien van goedkoop en betaalbaar drinkwater van uitzonderlijk goede kwaliteit. Behoud hiervan heeft onze hoogste prioriteit. Daartoe willen wij met waterleidingbedrijf Vitens uiterlijk in 2008 een samenwerkingsovereenkomst sluiten over gezamenlijke maatregelen voor duurzame bescherming van onze waterwingebieden. De mogelijkheden van groene en blauwe diensten zullen we daarvoor benutten.

Gelderland maakt het verschil: het water blijft van hoge kwaliteit!

► Waterketen

Uit het coalitieakkoord

(20) Medio 2008 moet er duidelijkheid zijn over de concrete waterketenprojecten. Op dat moment bepalen wij of er extra budget ingezet moet worden.

Uitvoering 2007-2011:

Gelderland is landelijk uitgegroeid tot voorbeeld van bottom up samenwerking in de waterketen. Dat is met name voor de inwoners van Gelderland van belang, omdat een slimmere inzet van maatregelen en middelen door gemeenten, waterschappen en het drinkwaterbedrijf Vitens kan leiden tot lagere kosten. Bovendien profiteert het milieu ervan.

Door inzet van het vorige college is in alle regio's de samenwerking inmiddels van de grond gekomen en zijn projecten in uitvoering. Eind 2007 volgt een analyse van de resultaten uit de regio's. Op basis daarvan zullen wij bezien of we voor de periode 2008 en 2009 doorgaan met financiële stimulering.

Gelderland maakt het verschil: om kostenbesparing voor de burger brengen wij partijen aan tafel!

► Lumpsum financiering

Uit het coalitieakkoord

(21) Wij willen de lumpsum-werkwijze gebruiken voor de afspraken met de waterschappen en gemeenten over de uitvoering van het Waterhuishoudingsplan.

Uitvoering 2007-2011

Wij willen vanaf 2008 met onze belangrijkste partners meerjarige lumpsum afspraken maken (waterschappen, gemeenten) dan wel subsidiecontracten afsluiten (maatschappelijke organisaties). Bedoeling is een meerjarige subsidiesystematiek uit te werken die wordt gekoppeld aan een overeenkomst c.q. contract, vergelijkbaar met de GSO-methodiek. De methodiek verstevigt het partnerschap, kan door flexibele inzet van middelen sneller leiden tot resultaat en levert minder bureaucratie op. Daarmee verlaten wij de subsidieverlening voor individuele projecten. Met goede afspraken over bestedingsritmes en indicatoren kunnen wij samen de voortgang van de uitvoering in beeld houden.

Hiermee creëren we een andere werkwijze, met andere verantwoordelijkheidsverdelingen tussen de partners. Om deze nieuwe vorm van financiering mogelijk te maken zullen wij de Staten nog dit jaar een nieuwe regeling voorleggen.

Gelderland maakt het verschil: eenvoudiger naar resultaat in volwaardig partnership!

Pijler IV Verbinden door mobiliteit

9. Openbaar vervoer

► Bedrijventerreinen

Uit het coalitieakkoord

(1) We treffen maatregelen om bereikbaarheid van bedrijventerreinen te verbeteren. Bij de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen is bereikbaarheid met openbaar vervoer een basisvoorwaarde. Bij de bestaande bedrijventerreinen stimuleren we ontsluiting via openbaar vervoer. Bij revitalisering van bedrijventerreinen is het een voorwaarde voor provinciale medewerking.

Uitvoering 2007-2011

In het kader van een integrale aanpak voor duurzame bedrijventerreinen gaan we de bereikbaarheid van bedrijventerreinen verbeteren.

Voor locatiekeuze voor nieuwe bedrijventerreinen stellen we de voorwaarde dat zij bereikbaar zijn per openbaar vervoer. Wij dragen er zorg voor dat zowel de vervoerder als de bedrijven hun verantwoordelijkheid hierin nemen. De vervoerder krijgt hiertoe aanvullend opdracht op de lopende concessies en bij nieuwe concessies wordt dit een voorwaarde. De bedrijven worden door middel van 'Park Management' hierin betrokken. Enerzijds als 'derde betalers', anderzijds door invulling van mobiliteitsmanagement.

Bestaande terreinen worden doorgelicht op de aanwezigheid van openbaar vervoer c.q. vormen van mobiliteitsmanagement. Bij nieuwe concessies wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de ontsluiting van bedrijventerreinen. Zonodig wordt het OV-gebruik gestimuleerd door het verlenen van subsidies.

Bij de financiële bijdrage van de provincie aan de revitalisering van bedrijventerreinen worden expliciete voorwaarden opgenomen voor de ontsluiting met het Openbaar Vervoer.

Op korte termijn willen we hiermee starten door voor het bedrijventerrein Lorentz in Harderwijk een (wellicht provisorisch) transferium in te richten, met pendelbusjes naar een aantal locaties in Lorentz en het centrum. Op Lorentz werken 5300 mensen en het gebruik van openbaar vervoer is minimaal. Door de week is dit vervoer gericht op werknemers, in het weekend kan het transferium gebruikt worden voor winkelend publiek en bezoekers van het Dolfinarium.

Hiervoor zetten wij dit jaar € 750.000 in. Daarnaast wordt gezocht naar derdebetalers, bijvoorbeeld het bedrijfsleven.

Gelderland maakt het verschil: bedrijventerreinen worden bereikbaar met openbaar vervoer!

► Betaalbaar openbaar vervoer

Uit het coalitieakkoord

(2) We stimuleren derdebetalerssystemen, waarbij ook het bedrijfsleven meebetaalt aan het openbaar vervoer door bijvoorbeeld kortingen aan werknemers te verstrekken. Concessiehouders moeten bereid zijn daaraan mee te werken. Bij werkzaamheden aan provinciale wegen streven we naar gratis Openbaar Vervoer voor woon-werkvervoer.

(3) We starten een experiment met tariefacties voor scholieren van 16 en 17 jaar en tariefacties in de daluren voor kinderen tot 6 jaar, 65+ en gehandicapten. Indien dit succesvol is wordt dit uitgebreid.

(4) Voor het oprekken van de basismobiliteit Openbaar Vervoer wordt in deze bestuursperiode een extra bedrag uitgetrokken van €2 miljoen, zodat het platteland beter bereikbaar wordt met name met de Regiotaxi.

Uitvoering 2007-2011

- We geven het Vervoerscoördinatiecentrum Oost opdracht om kansrijke cases voor een 'derde-betalerssysteem' te verkennen en op de rails te zetten. Dit kan bijdragen aan de duurzaamheid en aan bereikbare bedrijventerreinen. Bij nieuwe concessies wordt de ontsluiting van bedrijventerreinen expliciet opgenomen. De meerkosten worden gedekt uit de middelen die beschikbaar zijn gesteld in het coalitieakkoord.
- Bij werkzaamheden aan provinciale wegen zullen we gedupeerde reizigers een alternatief aanbieden (zoals bus- of treinvervoer) en streven wij naar gratis Openbaar Vervoer voor het woon-werkverkeer. Wij brengen vroegtijdig in beeld waar vormen van gratis OV bij werkzaamheden tegemoet komen aan de wensen van de weggebruiker.
- We zullen tariefacties gaan uitvoeren voor scholieren van 13 - 17 jaar en in de daluren voor kinderen tot 6 jaar, 65+ en mensen met een beperking. Wij voeren het coalitieakkoord met betrekking tot de scholieren uit, waarbij we – teneinde de totale leeftijdscategorie te kunnen betrekken – een ruimere leeftijdsgrens hanteren. Wij zullen optimaal gebruik maken van rijksregelingen op dit gebied. Wij starten eind 2007 met acties voor WMO-gerechtigden in Ede, Apeldoorn en de Achterhoek.
- Wij willen de betaalbare basismobiliteit in landelijke gebieden verstevigen. Daarbij voorzien we een belangrijke rol voor de Regiotaxi Gelderland. Wij geven dit vorm door een geïntegreerd netwerk van snelnet, regionet en regiotaxi, waarbinnen, ook voor de regiotaxi buiten het snel- en regionet, verplaatsingen tegen OV-tarief plaats vinden. Dit jaar zullen we daarmee experimenteren, met de ambitie de invoering in 2008 tot stand te brengen. De integratie tussen snelnet, regionet en regiotaxi wordt hiermee versterkt.

Gelderland maakt het verschil: betaalbaar openbaar vervoer, voor steeds meer doelgroepen!

► Innovatie en kwaliteit openbaar vervoer

Uit het coalitieakkoord

- (5) We continueren het beleid ten aanzien van innovatie en hoogwaardig Openbaar Vervoer. Speerpunt is duurzaamheid (beperken geluid en schadelijke uitlaatgassen). Geslaagde experimenten worden verplicht opgenomen in nieuwe concessies.
- (6) We registreren maximaal op verbetering van de ketenmobiliteit en maken het onderdeel van de concessieverlening.
- (7) De toegankelijkheid van het Openbaar Vervoer voor met name 65+ en gehandicapten wordt verbeterd en randvoorwaardelijk vastgelegd in concessies.
- (8) Het beleid tot uitbreiding van het snelnet en dynamische reisinformatie wordt gecontinueerd.
- (9) De Regiotaxi wordt voortgezet en de kwaliteit van de dienstverlening verbeterd.
- (10) Voor innovatie en kwaliteitsimpulsen van het openbaar vervoer wordt in deze bestuursperiode € 16 miljoen ingezet.

Uitvoering 2007-2011

We willen de kwaliteit van het openbaar vervoer verder verbeteren. Doel is de bereikbaarheid per OV van zowel stedelijke als landelijke gebieden te waarborgen en daarmee tevens reizigersgroei te realiseren. Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) maakt hiervan deel uit. Bij HOV gaat het om infrastructurele projecten waarvoor relatief hoge investeringen nodig zijn. Deze voorstellen worden uitgewerkt in concrete projecten en ter besluitvorming voorgelegd aan Provinciale Staten. We zetten verder in op een innovatie van het Openbaar Vervoer.

- We zetten in op innovatieve en hoogwaardige OV-projecten, zoals verbetering van de doorstroming. In concessies zullen wij normen op het gebied van geluid, uitlaatgassen en energie-efficiëntie expliciet opnemen. We bevorderen innovaties bij de inzet van openbaar vervoer om de luchtkwaliteit te verbeteren. Op verspreid liggende locaties binnen Gelderland zullen we voor aardgasbussen 5 vulstations realiseren (provinciaal actieprogramma Lucht).

- Binnen de nieuwe concessies voor Rivierenland en de Achterhoek zetten we in op aardgasbussen. De nieuwe concessies starten in 2010, via een gezamenlijke aanbesteding stadsregio KAN.
- Met onze regisseurrol kunnen we via concessies bijdragen aan verbetering van de ketenmobiliteit. We doen dit door de concessies integraal te verlenen (trein en bus).
- Verder sturen we op een corridoraanpak, geven we uitvoering aan 'Poorten naar de Randstad' en zetten we in op een kwaliteitsverbetering van bestaande stations zoals Geldermalsen, Harderwijk, Barneveld Noord, Veenendaal de Klomp e.d. Daarnaast zetten we het ingezette beleid voort door te investeren in fietsvoorzieningen en parkeermogelijkheden bij stations/halteplaatsen en het verbeteren van stationsomgevingen.
- Wij investeren met bijdragen van derden in nieuwe stations en transferia zoals Hoevelaken en Barneveld-Zuid. Op korte termijn willen wij een (wellicht provisorisch) station inrichten in Barneveld-zuid, met de mogelijkheid voor de vervoerder om daar te stoppen en te keren. In 2007 zetten we hiervoor in totaal een bedrag van €2.6 miljoen in. Daarnaast starten we verkenningen naar mogelijke nieuwe stations zoals Barneveld-Noord aan de lijn Amersfoort–Apeldoorn en Nijkerk Corlaer.
- In nieuwe concessies stellen we voorwaarden voor toegankelijk materieel voor met name 65+ en mensen met een beperking. Bij haltevoorzieningen is de sociale veiligheid een belangrijk aspect. We stimuleren gemeenten (middels benutting van de rijksbijdragen) om de voor met name 65+ en mensen met een beperking noodzakelijke aanpassingen van de haltevoorzieningen te realiseren.
- We zetten onze investeringen in het snelnet voort (busbanen, transferpunten, fietsenstallingen) en via een integrale aanpak leggen we het accent op verdere uitbouw van hoogwaardig openbaar vervoer in en tussen steden en corridors, zoals bijvoorbeeld Apeldoorn-Zwolle. We bezien hoe we bereikbaarheidsknelpunten in de gemeenten Nijmegen en Apeldoorn met gerichte OV-maatregelen kunnen helpen oplossen, met accent op (binnen-)stedelijke bereikbaarheid en duurzaamheid. 'Dynamische reisinformatie' helpt de bereikbaarheid te verbeteren, dit zal in eerste instantie worden gericht op de Valleilijn en Stedendriehoek. We bekostigen dit uit de € 16 miljoen vanuit het coalitieakkoord, periode 2007 – 2011.
- We versterken onze rol als opdrachtgever voor Regiotaxi, als onderdeel van de totale mobiliteitsketen. Continue monitoring en evaluatie van de prestaties van de vervoerders en van het callcenter is daarbij essentieel, vanwege de verbetermaatregelen die we kunnen opleggen.

Gelderland maakt het verschil: kwaliteit en aantrekkelijkheid van het OV worden aanmerkelijk verbeterd!

10. Fiets

Uit het coalitieakkoord

- (1) We richten een Gelders fietsplatform op, waarin organisaties en overheden hun kennis en ervaring bundelen. Belangrijke taak voor het fietsplatform wordt het bevorderen van gebruik van de fiets voor korte afstanden.
- (2) Naast de aanleg van nieuwe fietspaden, verbeteren wij de komende periode de veiligheid en het onderhoud van bestaande fietspaden. Hiervoor wordt € 4 miljoen in deze periode ingezet.

Uitvoering 2007-2011

Wij hebben samen met de Veluwe gemeenten, de 'RGV Fiets' en het Veluws Bureau voor Toerisme de 'Stuurgroep Fietsprogramma Veluwe' opgericht. Op basis van de ervaringen willen we in 2008 het werkgebied van de Stuurgroep opschalen tot de gehele provincie en van de Stuurgroep het Gelders Fietsplatform maken. Voor 2007 wordt €115.000 ingezet.

In dat platform wordt de kennis en ervaring van organisaties en overheden ten aanzien van de fiets gebundeld, en deze kennis kan voor bevordering van fietsgebruik worden benut. Ter stimu-

lans van het fietsverkeer op de korte en middellange afstand willen wij het bovenlokale fietsnetwerk verder completeren en verbeteren op het gebied van veiligheid, directheid en comfort. Het eind 2005 vastgestelde en in uitvoering zijnde Fietspadenplan is de basis van waaruit wij verder werken. Voor het platform_zien wij een belangrijke rol in het prioriteren van de inzet van een groot deel van de middelen.

De beschikbare middelen van € 4 miljoen uit het coalitieakkoord voor de periode 2007–2011 worden benut voor de aanleg van nieuwe fietspaden en maatregelen gericht op veiligheid en het onderhoud van bestaande fietspaden, deels aanvullend op de fietsprojecten uit de extra impuls van € 21,3 miljoen (Statenbesluit PS 2005-988).

Gelderland maakt het verschil: de fiets pakken wordt steeds aantrekkelijker!

11. Infrastructuur

Uit het coalitieakkoord

(1) We richten ons op uitvoering van het bestuursakkoord over de doortrekking van de A15, waarbij mede wordt ingespeeld op de ontwikkelingen van kilometerheffing. Voorwaarde bij de onderhandelingen met de contractpartners is dat het uitgangspunt wordt ingebracht van ondertunneling en verdiepte aanleg (corridor Duiven - Zevenaar) in verband met de landschappelijke inpassing.

(2) De aanleg van (rond)wegen zoals afgesproken in het Statenakkoord 2003-2007 gaat onverminderd door. Ten aanzien van de volgende tracés geldt:

- a) We ronden in deze bestuursperiode de planontwikkeling af van het traject N18, inclusief de omleiding Eibergen, in samenwerking met de partners (provincie Overijssel, Rijk en gemeenten)
- b) We voeren de westelijke omleiding Voorthuizen uit. We dragen de kosten voor onderzoek naar de ontsluiting van industrieterrein De Harselaar op de A1. Deze ontsluiting loopt via een parallelweg aan de noordzijde van de A1, naar de bestaande aansluiting.
- c) We nemen maatregelen ten behoeve van de leefbaarheid van Huinen. De kern Putten wordt verkeersluwer gemaakt door maatregelen aan de bestaande infrastructuur aan de noord- en westzijde van Putten.
- d) We leggen de rondweg Lochem aan volgens de Spoorlaanvariant en stellen hiervoor extra middelen beschikbaar.
- e) Voor de verkeersproblematiek in de driehoek Arnhem-Zutphen-Apeldoorn starten we integrale planvorming. Er dient eind 2010 een plan te liggen, anders maakt de provincie gebruik van de mogelijkheid om een inpassingsplan te maken.

(3) Aan het eind van deze bestuursperiode beoordelen we welke nieuwe projecten voor uitvoering in aanmerking komen. In de oplossing van knelpunten denken wij aan de volgende prioriteiten : zuidelijke randwegen Culemborg (N320) en Zaltbommel (N322) en de aansluiting op de A2, N309 ('t Harde) en N345 (Voorst – De Hoven/Zutphen), in relatie tot de IJsselsprongplannen. Voor de oplossing van nieuwe infrastructurele knelpunten wordt een fonds ingericht, dat in 2012 in ieder geval met een bedrag van €35 miljoen start.

(4) We willen een impuls geven aan de binnenstedelijke bereikbaarheid. Distributietransferia voor goederen en personen aan de stadsrand kunnen hierbij een oplossingsrichting zijn. Dit wordt in ieder geval verkend voor de A325 als een mogelijke bijdrage aan de oplossing van de verkeersproblematiek daar.

(5) We stellen een uitvoeringsprogramma op voor beheer en onderhoud van provinciale wegen, bruggen en viaducten (inclusief en veiligheid van de wegen), dat inzicht geeft in de noodzakelijke middelen.

Uitvoering 2007-2011

De keuzes die zijn gemaakt in het coalitieakkoord leiden, binnen de Reserve Wegenbouwprojecten, tot herallocatie van middelen. Er valt binnen deze reserve afgerond € 24,5 miljoen vrij door het niet uitvoeren van de rondweg Putten en € 3,8 miljoen uit de geplande rondweg Laag Soeren. Hiervan is naar schatting ongeveer € 17 miljoen nodig voor uitvoering van de in het Coalitieakkoord benoemde projecten leefbaarheid Huinen/Putten (€ 7 miljoen) en rondweg Lochem (€ 10 miljoen extra voor de Spoorlaanvariant), en € 3 miljoen voor de studies Harselaar, driehoek Arnhem-Zutphen-Apeldoorn en de vier benoemde knelpunten die in de volgende bestuursperiode worden aangepakt. Het resterende bedrag van € 8,3 miljoen reserveren wij voor de uitvoering van nog te prioriteren infrastructurele projecten.

Eventuele meerkosten moeten worden gedekt uit de investeringsruimte die in de reserve wegenbouwprojecten ná 2012 aanwezig is, dan wel uit de 2 x € 35 miljoen die in het coalitieakkoord zijn gereserveerd voor infrastructuur in de periode 2012 tot 2017.

De genoemde bedragen zijn indicatief.

- Doortrekking A15: uitvoering conform, periode 2007 – 2015;
- Doortrekking N18 en omleiding Eibergen: planontwikkeling afronden;
- Westelijke rondweg Voorthuizen: geplande realisatie van het traject in 2012;
- Onderzoek ontsluiting Harselaar richting A1: we ondersteunen hiertoe het onderzoek van de gemeente Barneveld;
- Realisatie leefbaarheidmaatregelen Huinen en kern Putten: we doen een studie naar maatregelen en voeren die uit in deze bestuursperiode, periode 2007–2011;
- Realisatie rondweg Lochem volgens Spoorlaanvariant (rechte brug): realisatie 2007–2011;
- Verkeersoplossingen Stedendriehoek: met de regiopartners voeren we een verkenning naar het onderliggend wegennet uit om gezamenlijk de leefbaarheids- en bereikbaarheidsproblemen op de provinciale wegen in de Stedendriehoek in beeld te brengen en oplossingsrichtingen te verkennen. Dit leidt tot een gezamenlijk gedragen visie op de wegenstructuur in de Stedendriehoek, die huidige en toekomstige problemen met het wegverkeer kan oplossen. De verbindingen Dieren-Apeldoorn, Apeldoorn–Zutphen, Zutphen–Deventer en Deventer–Apeldoorn krijgen bijzondere aandacht. In de periode 2007-2009 werken we aan de planvorming;
- Voor een aantal knelpunten op het provinciale wegennet onderzoeken we in de tweede helft van deze bestuursperiode nut en noodzaak van de aanpak ervan, teneinde aan het eind van deze bestuursperiode te kunnen afwegen welke knelpunten in de volgende bestuursperiode kunnen worden aangepakt. Uitvoering 2012 -2014, € 35 miljoen vanuit inzet MIG en 2015-2017, € 35 miljoen vanuit inzet MIG;
- Wij geven een impuls aan binnenstedelijke bereikbaarheid. Distributietransferia voor goederen en personen aan de stadsrand kunnen hierbij een oplossingsrichting zijn en dragen bij aan de beïnvloeding van de mobiliteit in Gelderland. Zo werken wij, o.a. met het oog op de problematiek rond de A325, samen met de Stadsregio Arnhem/Nijmegen aan een kwaliteitsnet voor het goederenvervoer. Naast Nijmegen richten we ons op Apeldoorn. We zetten deze bestuursperiode € 1 miljoen voor onderzoek en stimulering vanuit de in het coalitieakkoord beschikbare middelen;
- Eind 2007 wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld voor het duurzaam instandhouden van het provinciale wegennet, waaronder bruggen en viaducten. Tevens wordt in dit programma inzicht gegeven in de ontwikkelingen op en rond deze wegen in het kader van verkeersveiligheid, leefbaarheid (luchtkwaliteit en geluidsoverlast) en doorstroming.

Gelderland maakt het verschil: slimme oplossingen houden Gelderland bereikbaar!

Financiële paragraaf en dekkingsplan

Algemeen

Het coalitieakkoord bevat in het hoofdstuk "Financieel kader en dekkingsplan" een visie met betrekking tot de wijze waarop wordt omgegaan met mee- en tegenvallers. Aangegeven is daarbij dat mee- en tegenvallers in deze bestuursperiode voortdurend in samenhang met elkaar zullen worden gezien.

Op 25 april 2007 heeft de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) Nuon plaatsgevonden. Ons pleidooi voor een verhoging van de dividend pay-out van 45% naar 50% heeft geleid tot de toezegging van de Raad van Bestuur (RvB) van de vennootschap dat de aandeelhouders deze pay-out verhoging over het Nuon boekjaar 2006 tegemoet kunnen zien. Later dit jaar zal een voorstel door de RvB voor deze verhoging aan de aandeelhouders ter formele besluitvorming worden voorgelegd. Afsproken is voorts in de AvA dat de pay-out ratio na 2006 onderwerp van overleg zal zijn tussen allereerst RvB en grootaandeelhouders.

Bij brief van 9 mei 2007 zijn de aandeelhouders door Nuon geïnformeerd over de precieze hoogte van ieders aandeel in de dividenduitkering uitgaande van een pay-out van 45%. Op basis van deze brief gevoegd bij de toezegging dat er nog een nabetaling zal plaatsvinden tot een niveau van 50% pay-out, betekent een en ander voor onze provincie een meevaller van ruim € 18 miljoen.

In de aanloop naar het coalitieakkoord is een inschatting gemaakt van alle inzetbare middelen. In de Voorjaarsnota is uiteengezet dat een actualisering van de algemene reserve uitwijst, dat er sprake is van een meevaller van afgerond € 6.3 miljoen. Voor een toelichting op de totstandkoming van dit bedrag wordt korthedshalve verwezen naar deel B "Financieel technische overzichten en toelichting" van de Voorjaarsnota 2007.

Gelet op het hiervoor geformuleerde coalitie-uitgangspunt over de wijze waarop wordt omgegaan met mee- en tegenvallers houden wij de thans ontstane meevallers in portefeuille. Belangrijkste reden hiervoor is dat wij u momenteel nog geen duidelijkheid kunnen verschaffen over de rijksbezuinigingen van het kabinet Balkenende-IV. Vooralsnog is in het coalitieakkoord rekening gehouden met een Gelders aandeel dat gelijk staat aan ons procentuele aandeel in de uitkeringen uit het Provinciefonds, te weten 12%. Dit komt neer op een bedrag van € 96 miljoen (€ 24 miljoen per jaar in de jaren 2008 tot en met 2011).

Onze inzet in IPO-kader blijft overigens gericht op het voorkomen van deze rijksingreep. Indien het Rijk deze maatregel toch doorzet, is onze inzet erop gericht om genoemd bedrag van € 96 miljoen als nieuwe rijksinvesteringen in Gelderse projecten te steken.

Wij verwachten in het kader van de Begroting 2008 meer inzicht te kunnen verschaffen in de effecten van mogelijke rijksingrepen in de provinciale financiën.

Met betrekking tot de bestedingsrichting van een eventuele per saldo optredende meevaller merken wij tot slot nog op dat die zal gaan naar onderwerpen die zijn genoemd in het coalitieakkoord.

► Specifieke punten uit het coalitieakkoord:

Uit het coalitieakkoord:

In deze bestuursperiode wordt de opcentenheffing motorrijtuigenbelasting uitsluitend aangepast aan inflatoire ontwikkelingen.

Uitvoering 2007-2011

Wij zullen conform dit uitgangspunt handelen. Zoals ook in de Voorjaarsnota 2007 is weergege-

ven betekent dit dat per 1 april 2008 de heffing van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting wordt verhoogd met 1,1%. Een concreet voorstel zal, zoals te doen gebruikelijk, worden voorgelegd in het kader van de Begroting 2008.

Uit het coalitieakkoord

We willen een stroomlijning en reductie bewerkstelligen in de verantwoordingsdocumenten in het kader van de budgetcyclus. Doelstelling daarbij is het inzicht en overzicht voor Provinciale Staten te verbeteren en de herkenbaarheid voor de inwoners van Gelderland te vergroten. Tevens draagt het bij aan een efficiënte inzet van het ambtelijk apparaat en kan daardoor meer geïnvesteerd worden in de kwaliteitsverbetering van de reguliere verantwoordingsdocumenten (rekening en begroting).

Uitvoering 2007-2011

Omwille van een vergrote herkenbaarheid en vergrote inzichtelijkheid wordt het aantal verantwoordingsdocumenten gereduceerd. De begroting en de jaarrekening komen voortaan centraal te staan bij de voortgangsverantwoording van Coalitieakkoord en beleid. De bestuursrapportage (= halfjaarsrapportage) komt te vervallen. De beleidsbegroting (najaar) zal worden uitgebreid met een weergave van de actuele stand van zaken. Ook bieden de jaarstukken de ruimte om terug te blikken op de voortgang. De informatie uit aparte voortgangsrapportages, zoals die nu richting de Staten(-commissies) worden verzonden, zal worden geïncorporeerd in deze documenten. Daarmee vervalt de noodzaak van aparte rapportages.

De beleidsbegroting wordt ingedeeld volgens de pijlers en thema's van het coalitieakkoord. Dat betekent: 11 programma's.

De beleidsbegroting zal ook weer worden opgezet volgens de drie w-vragen:

- wat willen wij bereiken,
- wat gaan we daarvoor doen,
- wat gaat dat kosten.

Uw Staten hebben steeds gepleit voor een kwaliteitsslag op het gebied van de begrotingsindicatoren. De wens leeft breed om deze te beperken tot indicatoren waar daadwerkelijk mee *gestuurd* kan worden.

Wij zullen de indicatoren voortaan beperken tot meetbare informatie over activiteiten en resultaten. Het heeft weinig zin om in begroting en jaarrekening te rapporteren middels effectindicatoren, want deze zijn vaak pas na langere tijd te meten en bevatten daarom geen zinvolle sturingsinformatie in het kader van de budgetcyclus.

Voorbeeld:

Het programma Luchtkwaliteit bestaat uit activiteiten als aardgasvulstations realiseren, roetfilters op bussen aanbrengen, maatregelen op drukke wegen nemen, meetpunten installeren.

De indicatoren zullen dan ook gaan over het aantal aardgasvulstations, het aandeel bussen met roetfilters, de mate van realisatie van de aanpakplannen voor drukke wegen, het aantal meetpunten, etc.

Niet in de budgetcyclus hoort thuis of de luchtkwaliteit daadwerkelijk verbetert (bijv. aandeel fijn stof). Dat is pas na enige jaren te meten; het vereist bovendien de nodige beleidsanalyse om aan te kunnen tonen welke bijdrage de provinciale activiteiten daaraan hebben geleverd.

De relatie tussen de begrotingsindicatoren waarmee gestuurd kan worden en de effecten is ontleend aan de beleidsplannen zoals het Streekplan, het PVVP, het GMP, het PMJP, het WHP en dergelijke. Deze relatie zal niet meer jaarlijks in de begroting worden vermeld maar kan desgewenst worden nagezocht.

Uit het coalitieakkoord

We willen dat in deze bestuursperiode provinciale financiële betrokkenheid bij grote projecten (bijvoorbeeld sleutelprojecten) mede een invulling krijgt door middel van risicobewust participeren. Het aantal projecten

waarbij het instrument risicobewust participeren wordt ingezet en toegepast zal beperkt zijn. Randvoorwaarde is bovendien een kwalitatief hoogwaardige en adequaat specialistische bemensing in de provinciale organisatie. Voorts dient het financieel risico gedekt te worden binnen de projectfinanciering. Voor opvang van onvoorziene risicoaanspraken, waarmee in het betreffende project redelijkerwijs geen rekening is c.q. kon worden gehouden, wordt een risicoreserve ingesteld van € 10 miljoen (periode 2012-2014).

Uitvoering 2007-2011

Eind 2006 is de statennotitie "Provinciale participatie in ruimtelijke ontwikkelingsprojecten" uitgebracht (PS2006-1003). Bij deze statennotitie is een protocol gevoegd. Het protocol geeft het proces weer om tot een participatiebesluit te komen en de voorwaarden waaraan een participatiebesluit moet voldoen. Voor risicobewuste participatie zal dit protocol voor ons college uitgangspunt zijn.

Een selectie van de projecten waarbij risicobewuste participatie een optie is, zullen wij in de loop van dit jaar opstellen en met uw Staten bespreken.

Randvoorwaardelijk voor risicobewuste participatie is een kwalitatief hoogwaardige en adequaat specialistische bemensing in de provinciale organisatie. Onlangs is in de provinciale organisatie gestart met de opzet en bemensing van een expertisebureau. Dit expertisebureau zal in onze visie in de toekomst moeten voldoen aan de kwalificaties die genoemd zijn in het coalitieakkoord alvorens risicobewust participeren ter hand zal kunnen worden genomen. Naast deze front-office functie zal ook back-office functie voldoende gewaarborgd dienen te worden.

► Middeleninzet ten behoeve van het Gelders Coalitieakkoord jaartranche 2007

➤ Vergroten herkenbaarheid en zichtbaarheid provincie bij de inwoners van Gelderland	€ 308.000,--
➤ Ondertitelen van meer programma's TV Gelderland	€ 60.000,--
➤ Project Gietelinck/Cultuurcluster Ulft	€1.500.000,--
➤ Festival Geloven in Gelderland	€ 300.000,--
➤ Innovatiekrediet	€1.000.000,--
➤ De Leerfabriek	€ 100.000,--
➤ Arnhem Modestad/ Dutch Fashion & Design Centre	€ 200.000,--
➤ Biobased Economy	€ 100.000,--
➤ Duurzame bedrijventerreinen	€ 100.000,--
➤ Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt (w.o. POA)	€ 155.000,--
➤ Imagoversterking Achterhoek	€ 275.000,--
➤ Stimuleren toeristisch ondernemerschap Rivierenland	€ 35.000,--
➤ Startersregeling steun aan jonge boeren, tranche 2007	€ 200.000,--
➤ Stimulering gebruik luchtwassers	€ 500.000,--
➤ Bereikbaarheid van bedrijventerreinen	€ 750.000,--
➤ Realisering van het station Barneveld-Zuid	€1.600.000,--
➤ Realisering van een fietstunnel nabij het station Barneveld-Zuid	€1.000.000,--
➤ Gelders fietsplatform	€ 115.000,--

Totaal	€8.298.000,--
	=====

DICTUM

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomst het hierbij gevoegde ontwerp-besluit.

Arnhem, 29mei 2007 - zaaknr. 2007-004255
Gedeputeerde Staten van Gelderland
C.G.A. Cornielje - Commissaris van de Koningin
H.M.D. Brouwer - secretaris

+ + + + +

Bijlage I

Voorstellen uitvoeringsagenda jaartranche 2007

A. Totale inzet 2007 per thema

SAMENVATTEND FINANCIËEL OVERZICHT UITVOERINGSAGENDA			
	Pijler/thema	Coalitieakkoord 2007-2011	Inzet 2007
I	DAADKRACHTIG PARTNERSCHAP		
1	Besturen en verbinden	132.000.000	
	Regiocontracten	30.000.000	
	Gelders Stedelijk Ontwikkelingsbeleid - integrale wijkaanpak	40.000.000	
	Gelders Stedelijk Ontwikkelingsbeleid - Sleutelprojecten	50.000.000	
	Kleine StedenBeleid	10.000.000	
	Versterking communicatie naar inwoners	2.000.000	308.000
II	SOCIALE SAMENHANG		
2	Sociaal Beleid	21.000.000	
	Dorpshuizen, wijkvoorzieningen en kulturhusen	8.000.000	
	Leefbaarheid platteland en sociale cohesie	3.000.000	
	Sport	2.000.000	
	Ontgroening en vergrijzing	7.500.000	
	Hospices	500.000	
	Ambulancezorg	PM	
3	Jeugd en Gezin	1.000.000	
	Flexibel budget voor acute knelpunten/experimenten	1.000.000	
III	DUURZAME LEEFOMGEVING		
4	Klimaat en Milieu	14.000.000	
	Klimaat en duurzame energie	14.000.000	
5	Cultuur en Cultuurhistorie	16.500.000	
	Verbindingen 2	6.000.000	
	Ondertitelen van meer programma's TV Gelderland	500.000	60.000
	Versterking van de culturele infrastructuur	10.000.000	1.800.000
6	Wonen en Ruimtelijke Ordening	20.000.000	
	Betaalbare huur- en koopwoningen	10.000.000	
	Stedelijke vernieuwingsopgaven ISV-gemeenten	10.000.000	
7	Economie	20.500.000	
	Uitvoeren SEB 2007-2011 incl. onderwijs - arbeidsmarkt	17.500.000	1.655.000
	Recreatie en toerisme	3.000.000	310.000
8	Natuur, Landbouw en Water	16.000.000	
	Groene en blauwe diensten (regiofondsen)	8.000.000	
	Steun aan jonge boeren	2.000.000	200.000
	Duurzame/biologische landbouw	1.000.000	500.000
	Herstructurering glastuinbouw	5.000.000	
	Natura 2000	Nihil	
IV	VERBINDEN DOOR MOBILITEIT		

Inlichtingen bij InlichtingenBijNaamVolledig , tel. InlichtingenbijTelefoon
 e-mail InlichtingenbijEmail

9	Openbaar Vervoer	18.000.000	
	Regiotaxi en innovatie en kwaliteitsimpuls openbaar vervoer	18.000.000	750.000
	Innovatie		2.600.000
10	Fiets	4.000.000	
	Fietspaden	4.000.000	115.000
	Totalen	263.000.000	8.298.000

B. Samenvattend overzicht van alle voorstellen uitvoeringsagenda jaar-tranche 2007

nr. voorstel	Omschrijving van het voorstel (per pijler / thema)	Bedrag (in € 1,-)
I. DAADKRACHTIG PARTNERSCHAP		
<i>1 Besturen en verbinden</i>		
1.1	Vergroten herkenbaarheid en zichtbaarheid provincie bij de inwoners van Gelderland	308.000
	Versterking communicatie naar inwoners	308.000
III. DUURZAME LEEFOMGEVING		
<i>5. Cultuur en Cultuurhistorie</i>		
5.1	Ondertitelen van meer programma's TV Gelderland	60.000
	Ondertitelen van meer programma's TV Gelderland	60.000
5.2	Project Gietelinc/Cultuurcluster Uift	1.500.000
5.3	Festival <i>Geloven in Gelderland</i>	300.000
	Versterking van de culturele infrastructuur	1.800.000
<i>7. Economie</i>		
7.1	Innovatiekrediet	1.000.000
7.2	De Leerfabriek	100.000
7.3	Arnhem Modestad/ Dutch Fashion & Design Centre	200.000
7.4	Biobased Economy	100.000
7.5	Duurzame bedrijventerreinen	100.000
7.6	Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt (w.o. POA)	155.000
	Uitvoeren SEB 2007-2011 incl. onderwijs - arbeidsmarkt	1.655.000
7.7	Imagoversterking Achterhoek	275.000
7.8	Stimuleren toeristisch ondernemerschap Rivierenland	35.000
	Recreatie en toerisme	310.000
<i>8. Natuur, Landbouw en Water</i>		
8.1	Startersregeling steun aan jonge boeren, tranche 2007	200.000
	Steun aan jonge boeren	200.000
8.2	Duurzame landbouw : stimulering gebruik luchtwassers	500.000
	Duurzame/biologische landbouw	500.000
IV. VERBINDEN DOOR MOBILITEIT		
<i>9. Openbaar Vervoer</i>		

9.1	Bereikbaarheid van bedrijventerreinen bij werkzaamheden aan provinciale wegen	750.000
	Regiotaxi en innovatie en kwaliteitsimpuls openbaar vervoer	750.000
9.2	Realisering van het station Barneveld-Zuid	1.600.000
9.3	Realisering van een fietstunnel nabij het station Barneveld-Zuid	1.000.000
	Innovatie	2.600.000
	<i>10. Fiets</i>	
10.1	Gelders fietsplatform	115.000
	Fietspaden	115.000
	TOTAAL	8.298.000

Toelichting voorstellen uitvoeringsagenda jaartranche 2007

1 I. DAADKRACHTIG PARTNERSCHAP 1.1 1 Besturen en verbinden

1.1 Vergroten herkenbaarheid en zichtbaarheid provincie bij de inwoners van Gelderland

Gevraagd bedrag € 308.000,--

1. Wat willen we bereiken?

Communicatie moet in deze periode bijdragen aan het substantieel en op effectieve wijze vergroten van de zichtbaarheid en herkenbaarheid van het politieke bestuur van de provincie bij de inwoners van Gelderland. Er dient daarbij een stevige relatie te liggen met de speerpunten uit het coalitieakkoord. Wij stellen hiervoor in deze periode €2 miljoen extra beschikbaar, waarbij de inzet van bestaande communicatiemiddelen kritisch wordt gezien op effectiviteit (oud voor nieuw).

Doel is een grotere zichtbaarheid en herkenbaarheid van (het politieke bestuur) van de provincie bij de inwoners van Gelderland.

2. Wat gaan we daarvoor doen?

Een overkoepelende communicatiestrategie opstellen voor de komende 4 jaar, gebaseerd op het coalitieakkoord. Deze strategie is de basis waarop alle communicatieactiviteiten in principe gebaseerd zijn. De communicatie richting de inwoners van de provincie is hierin een belangrijke component.

Elementen in deze strategie zijn bijvoorbeeld:

- keuze op welke onderwerpen de provincie zich profileert, sociaal en duurzaam of de provincie die het verschil maakt.
- naast de inzet van massamedia ook meer gebruik maken van 'persoonlijke' communicatie, zoals werkbezoeken, gesprekken, debatten.
- afspraken over profilering van de provincie in samenwerkingsprojecten.
- meer nadruk op interactie, niet alleen zenden (zoals interactieve beleidsvorming, discussies op internet).
- waar mogelijk communicatie meer afstemmen op de regio's.
- inzet van onderzoek naar de effectiviteit van de ingezette communicatiemiddelen.
- bepalen welke communicatiemiddelen in ieder geval richting de inwoners van Gelderland ingezet worden. (De kosten hiervoor worden geraamd op € 75.000,--). Voorlopig in ieder geval de provinciale pagina in de huis aan huis bladen en de regionale dagbladen en de huis aan huis te verspreiden provinciekrant (voorheen begrotingskrant). In deze krant kan duidelijk worden gemaakt waar de provincie zich allemaal mee bezig houdt, welke accenten de provincie op basis van het coalitieakkoord legt en hoeveel geld de provincie in bepaalde (voor de inwoner herkenbare) projecten steekt. De kosten voor de productie van de huis aan huis te verspreiden provinciekrant bedragen € 233.000.

4. Periode: wat gebeurt er, in welke periode?

- In juni 2007 overkoepelende communicatiestrategie en PS-communicatieplan gereed.
- Vanaf juni 2007 de uitgangspunten uit de overkoepelende communicatiestrategie voor zover mogelijk toepassen in de dagelijkse communicatieactiviteiten.
- In september 2007 de portefeuilleplannen en profileringplannen per gedeputeerde gereed.
- Najaar 2007 start onderzoek naar de provinciale pagina in de huis aan huis bladen en de regionale dagbladen.

-Najaar 2007 productie van de "provinciekrant" die huis aan huis verspreid wordt (voorheen begrotingskrant).

2 III. DUURZAME LEEFOMGEVING

5 Cultuur en Cultuurhistorie

2.1.1 Ondertitelen van meer programma's TV Gelderland

5.1 Ondertitelen van meer programma's TV Gelderland

Gevraagd bedrag € 60.000,--

Uit het coalitieakkoord

Met Omroep Gelderland gaan wij in overleg om meer programma's te ondertitelen voor doven. Hiervoor zetten we € 0,5 miljoen in gedurende deze bestuursperiode.

Uit het Uitvoeringsprogramma

Met Omroep Gelderland maken wij prestatieafspraken over de ondertiteling van TV-programma's. Ons uitgangspunt is dat in principe alle programma's ondertiteld moeten worden. Hiermee wordt al in 2007 een start gemaakt.

1. Wat willen we bereiken

Momenteel worden de herhalingen van de nieuwsuitzending van TV Gelderland ondertiteld. Dit is tegen relatief lage kosten mogelijk omdat Omroep Gelderland de afgelopen jaren een eigen systeem ontwikkeld heeft waarmee de teksten van de nieuwslezer en de voice-overs van de nieuwsfilmpjes bewerkt worden tot ondertitels. Dit kan tegen relatief lage kosten omdat de uitgesproken teksten digitaal beschikbaar zijn. Deze teksten zijn bij de overige programma's van Omroep Gelderland niet digitaal beschikbaar, waardoor het veel arbeidsintensiever en kostbaarder is om deze programma's te gaan ondertitelen. Omroep Gelderland heeft aangegeven dat zij enthousiast is over het feit dat de ondertiteling aangemerkt is als vliegende start project en wil er alles aan doen om in 2007 een aanvang te maken met de ondertiteling van een aantal programma's. Zij heeft aangegeven dat het wel noodzakelijk is eerst te onderzoeken wat de beste en voordeligste manier is om tot volledige ondertiteling te komen. De Omroep heeft aangegeven dat zij ernaar zal streven een begroting op te stellen waarmee zij in staat is om binnen het beschikbaar gestelde budget vanaf 2008 alle programma's te ondertitelen. Wij hebben de Omroep daarop gevraagd de komende weken te onderzoeken wat een slimme methode is om tot een volledige ondertiteling te komen en een scherpe kosten-baten analyse te maken.

In 2007 kan al een aanvang gemaakt worden met het ondertitelen van twee extra programma's naast de nieuwsuitzending. De Omroep heeft aangegeven dat dit een realistisch en haalbaar doel is waarvoor een opstartbudget van € 60.000,- nodig is.

2. Wat gaan we daarvoor doen

We maken de volgende SMART afspraken met Omroep Gelderland:

- uiterlijk in september 2007 ontvangen wij een plan van aanpak en begroting van Omroep Gelderland - uiterlijk in november 2007 worden naast het nieuws twee programma's ondertiteld
- in de periode 2008-2011 worden alle programma's ondertiteld
- in 2008 weten de ca. 18.000 doven en slechthorenden in Gelderland dat deze extra service van Omroep Gelderland beschikbaar is.

3. Meetindicatoren

- het aantal programma's dat in november en december 2007 ondertiteld wordt
- het aantal programma's dat in 2008 - 2011 ondertiteld wordt

2.1.2 Versterking van de culturele infrastructuur

5.2 Project Gietelinck/Cultuurcluster Ulf

Gevraagd bedrag € 1.500.000,--

1. Wat willen we bereiken:

Het industrieel monument "DRU-fabriek" te Ulf weer geschikt maken voor maatschappelijk gebruik. In het monument wordt naast woningen, sociaal-culturele voorzieningen en praktijkmogelijkheden vanuit twee ROC's een cultuurcluster gevestigd (museum, theater- en muziekpodium, bibliotheek, muziekschool).

2. Wat gaan we daarvoor doen:

Samen met andere partners investeren in de herbestemming van dit industrieel monument. Provinciale bijdrage vanuit Cultuur: € 1,5 miljoen. Verder o.m. via dit voorstel (€ 1,5 miljoen) en Regeling Vitaal Gelderland, onderdeel Kulturhusen (€ 0,3 miljoen).

3. Meetindicatoren:

realiseren accommodatie

5.3 Festival *Geloven in Gelderland*

Gevraagd bedrag € 300.000,--

1. Wat willen we bereiken

Het jaar 2008 is uitgeroepen tot het jaar van het religieus erfgoed. De belangrijkste Gelderse erfgoedorganisaties organiseren samen in dit kader een groots opgezet festival. Het festival biedt een scala aan activiteiten rondom het thema 'religie' in brede zin. Zeker door de schaal van het project en de diversiteit aan activiteiten heeft het festival een landelijke uitstraling. Het festival is dan ook niet alleen interessant voor de inwoners van Gelderland, maar ook voor de toeristen. Het religieus erfgoed wordt in verband gebracht met actuele debatten en vraagstukken in onze interreligieuze en multiculturele samenleving. Het festival wil met dit festival een dialoog op gang brengen tussen verschillende doelgroepen.

De diversiteit aan religies in Gelderland is groot. Naast de christelijke kerkgenootschappen ook het jodendom, de Islam en het hindoeïsme.

Het festival zorgt er tevens voor dat het materiële religieus erfgoed (oude kerken, begraafplaatsen, kerkepaden etc.) in de belangstelling komt te staan. Dit is belangrijk omdat het onderhoud van deze vaak monumentale objecten het nodige van de samenleving vraagt.

2. Wat gaan we daarvoor doen

Het initiatief en de organisatie van het festival berust bij het Gelders Erfgoedplatform. Dit samenwerkingsverband van Gelderse instellingen op het terrein van erfgoed en cultuurhistorie is in 2006 op initiatief van de provincie tot stand gekomen.

Het Erfgoedplatform realiseert een festival dat bestaat uit onder meer de volgende onderdelen:

- *Geloven in het landschap*: dit onderdeel maakt het brede publiek bewust van beeldbepalende elementen in de bebouwde en onbebouwde omgeving. Voorbeelden
 - o Routes met verhalen over religieus erfgoed
 - o Workshops en rondleidingen
 - o Symposium over herbestemming van het religieus erfgoed
- *Lokale erfgoedactiviteiten*. Voorbeelden:

- o Multicultureel programma rond het thema 'herdenken'
- o Tentoonstelling rond het thema 'voorwerpen en rituelen'
- o Tentoonstelling over de Arnhemse Chinese gemeenschap
- *Manifestaties en tentoonstellingen in museumpark Oriëntalis:*
 - o Rond het interreligieuze thema 'lichtsymboliek' in de kerstperiode
 - o Installatie beeldend kunstenaar Joseph Semah
 - o Tentoonstelling religie en humor (gastcurator Joris Luyendijk)
- *Muziek:* 'jamsessies' met een combinatie van gospel, klezmer en Arabische muziek
- *Educatie:* Bij alle activiteiten hoort een educatief aanbod. Daarnaast:
 - o Drama/muziekproject voor het basisonderwijs en het VMBO
 - o Lagerhuisdebatten voor jongeren
- Ontwikkelen religieuze canon van Gelderland

Het Erfgoedplatform betreft alle relevante maatschappelijke organisaties bij het festival, zoals Osmose, Landschapsbeheer Gelderland, Omroep Gelderland, EduArt, kerkgenootschappen etc.

De start van het project is september 2007 (voorbereidings- en ontwikkelfase); het festival vindt plaats in 2008.

3. Meetindicatoren

- aantal activiteiten
- aantal deelnemende organisaties
- spreiding van de activiteiten over de provincies
- publieksbereik
- aantal radio- en TV programma's
- aantal publicaties

2.2 7 Economie

2.2.1 Uitvoeren SEB 2007-2011 incl. onderwijs – arbeidsmarkt

7.1 Innovatiekrediet

Gevraagd bedrag € 1.000.000,--

1. Wat willen we bereiken

Voor MKB-ondernemers die een innovatief idee hebben en bereid zijn om het nodige zelf te investeren, mag een gebrek aan kapitaal niet een reden zijn voor het uitstellen of afblazen van een ontwikkelingstraject. Door het aanbieden van een innovatiekrediet, krijgen MKB-ers net die extra financiële armslag waardoor het ontwikkelingstraject van start kan gaan. Indien het ontwikkelingstraject succesvol is afgerond, wordt het innovatiekrediet door de ondernemer aan het innovatiefonds terugbetaald. Aangezien het innovatiefonds revolving van karakter is, kunnen op deze manier meer ontwikkelingstrajecten (en dus meer vernieuwende producten en/of diensten) gefinancierd worden dan via een reguliere subsidieregeling. De maakindustrie krijgt een belangrijke impuls via het innovatiekrediet.

2. Wat gaan we daarvoor doen

Samen met andere partijen gaan we een innovatiekredietregeling in het leven roepen, te beginnen in de Achterhoek. In de Achterhoek gaan we samen met het Achterhoekse Centrum voor Technologie, Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland (Oost NV) en 3 regionale Rabobanken een innovatiefonds inrichten. Dit fonds wordt ondergebracht bij Oost NV. Het innovatiekrediet Pilot Achterhoek zal zich onderscheiden van reguliere financieringsmogelijkheden (bijvoorbeeld BBMKB) door ontwikkelingsprojecten primair te beoordelen op het uitlokken van innovatiegerichte investeringen, laagdrempelige condities te stellen en de eenvoud van de procedure. De erva-

ringen van de Achterhoek worden gebruikt voor de verbreding van dit initiatief naar andere regio's.

3. Meetindicatoren

- o investeringsimpuls
- o X-aantal ontwikkelingstrajecten van een nieuwe product en/of diensten bij maakbedrijven

7.2 De Leerfabriek

Gevraagd bedrag € 100.000,--

1. Wat willen we bereiken

Bedrijven in Food Valley hebben grote behoefte aan technisch personeel dat direct inzetbaar is in een productieomgeving. Echter de huidige uitstroom vanuit onderwijsinstellingen wordt elk jaar minder en de leerlingen die uitstromen, beschikken niet over de juiste competenties. Het opzetten van een Leerfabriek waarin zowel VMBO-, MBO- als HBO-studenten een opleiding 'on the job' volgen, heeft dan ook als doel om de interactie tussen onderwijs en bedrijfsleven beter op elkaar aan te laten sluiten. De expertise voor het leren komt uit het bedrijfsleven. Met dit (vernieuwend) leerconcept zal de driehoek leerling, opleiding en bedrijfsleven sterker met elkaar verbonden worden en wordt het technisch onderwijs aantrekkelijker gemaakt voor (toekomstige) studenten.

2. Wat gaan we daarvoor doen

Opzetten van een Leerfabriek waar een innovatief jongerendrankje zal worden geproduceerd. De Leerfabriek wordt volledig -in samenwerking met het bedrijfsleven- voor en door leerlingen ontworpen, opgebouwd en gerealiseerd (in een productiehal in de directe omgeving van het ROC A12 in Ede). In de productiefase verdiepen de leerlingen zich in de theorie achter de praktijk. Zij gaan aan de slag met het vernieuwen en automatiseren van de productielijn en voegen er nieuwe kennis aan toe. Hierdoor wordt naast competentieontwikkeling ook het (eigen) innovatiebewustzijn gestimuleerd. In de Leerfabriek zal door de leerlingen een innovatief drankje geproduceerd worden. Dit drankje zal op scholen in de regio beschikbaar worden gesteld. Na 3 jaar zal de leerfabriek selfsupporting zijn. Het bedrijfsleven ondersteunt ook daarna dit project door inbreng van deskundigheid en mankracht.

3. Meetindicatoren

aantal leerlingen die het project leerfabriek via een stage-traject volgen

7.3 Arnhem Modestad / Dutch Fashion & Design Centre

Gevraagd bedrag € 200.000,--

1. Wat willen we bereiken

Economische potenties van Arnhem modestad zoveel mogelijk benutten

2. Wat gaan we daarvoor doen

Er liggen een aantal kansrijke projecten waarmee Arnhem zich als modestad kan profileren. Het gaat hier nadrukkelijk om de economische potenties zoveel mogelijk te benutten en cultuur en economie met elkaar te verbinden. Bij een aantrekkelijk vestigingsklimaat hoort kunst en cultuur. Arnhem modestad biedt veel potenties. Maar vooral de ondernemerskant heeft versterking nodig. Het ontbreekt modeondernemers vaak aan kennis van bedrijfsvoering en ondernemersschap. Daar kan de provincie een belangrijke rol vervullen. Voor de zomer wordt een keuze gemaakt welke van de volgende projecten dit jaar tot uitvoering gebracht zullen worden

- Oprichting Dutch Fashion & Design Centre
- Oprichting monsteratelier in Arnhem
- Project Turning Talent into Business (i.s.m. Syntens)
- Oprichting modiefonds Oost NV
- Uitbouw Arnhem modebiënnale

3. Meetindicatoren

- X-aantal nieuwe arbeidsplaatsen
- X-aantal begeleidings- en stagetrajecten

7.4 Biobased Economy

Gevraagd bedrag € 100.000,--

1. Wat willen we bereiken

Het benutten van kansen die kennis en innoverend vermogen bieden binnen regionale clusters op gebied van biobased economy (biomassa agroclusters). In eerste instantie richten wij ons op een pilot in de regio Noord Veluwe.

Toelichting

Biomassa is de bron voor voedsel, voer, chemie, materialen en energie en is in de vorm van teelten en natuur- en landschapselementen een essentieel onderdeel van onze beleving van landschaps- en natuurwaarde. Biomassa wordt traditioneel geproduceerd en verwerkt voor één toepassing. Om concurrentiepositie en kostenbeheersing te waarborgen wordt binnen de keten geoptimaliseerd (bijvoorbeeld “hoe produceer ik zo goedkoop mogelijk mais met een zo hoog mogelijke opbrengst voor de veevoederindustrie”). Door de stijgende vraag naar biomassa voor energieproductie is het besef ontstaan dat diverse toepassingen om beschikbaarheid van biomassa gaan concurreren (inzet van mais voor productie van biogas of bio-ethanol). Er worden bovendien steeds hogere eisen gesteld aan duurzaamheid in de keten. Daarin schuilt ook een kans: om zoveel mogelijk economische en ecologische meerwaarde uit biomassa te genereren door meerdere toepassingen met elkaar te combineren. Dit is onder andere mogelijk door inzet van nieuwe technieken voor raffinage van biomassa en inzet van laagwaardige reststoffen voor hoogwaardige toepassingen (cascadering), waarbij onder andere de markt voor duurzame energie een stimulans biedt. Door het slim organiseren van biomassaketens in clusters kan worden geoptimaliseerd naar zo groot mogelijke economische meerwaarde voor een cluster. Daarvoor moet het innoverend vermogen van kennisinstellingen, primaire agrosector en maakindustrie gezamenlijk worden gemobiliseerd. Overheden staan aan de lat om hiervoor randvoorwaarden te creëren.

2. Wat gaan we daarvoor doen

De Regio Noord Veluwe heeft biobased economy expliciet benoemd als regionaal thema van economisch en milieubeleid. Partijen als Wageningen UR, Innovatienetwerk en Kamer van Koophandel zijn betrokken bij de eerste visievorming over de biobased economy in regioperspectief.

- Wij ontwikkelen in samenwerking met deze partners een ‘conceptenboek’ voor biobased economy in de regio Noord Veluwe en omstreken; hierin worden kansen uitgebeeld voor het vergroten van beschikbaarheid en innovatieve toepassingen van biomassa in een clusterbenadering.
- Wij ondersteunen onze partners bij de opzet en instandhouding van een innovatiekring op gebied van biobased economy.
- Een gebiedsmakelaar gaat ondernemers en kennisinstellingen ondersteunen bij het vertalen van concepten in projectinitiatieven en het in kaart brengen van cofinancieringsbehoeften.

- Parallel hieraan ontwikkelen wij de programmatische hoofdlijnen van onze inzet op biobased economy, waarbij de (concept) beleidsvisie van het ministerie van LNV en cofinancieringsmogelijkheden van EU en Rijk worden betrokken. Hierin is ook aandacht voor ruimtelijke implicaties van en mogelijkheden voor logistieke knooppunten voor verwerking van biomassa binnen regionale clusters (agroproductieparken).

3. Meetindicatoren

Eind 2007 is de pilot biobased economy regio Noord Veluwe geconcretiseerd in een portfolio van projectinitiatieven en cofinancieringsmogelijkheden.

7.5 Duurzame bedrijventerreinen

Gevraagd bedrag € 100.000,--

1. Wat willen we bereiken

Alle bedrijventerreinen dienen zo duurzaam mogelijk gelokaliseerd en ingericht te worden. Onnodig ruimtegebruik, leegstand en verrommeling van het landschap moet daarbij voorkomen worden. Ook moeten bedrijventerreinen flexibel in kunnen spelen op mogelijke functieveranderingen in de toekomst. Omdat we prioriteit geven aan de herstructurering van bedrijventerreinen, willen we nog meer slagkracht ontwikkelen. Ten opzichte van de vorige bestuursperiode willen we onze ambitie verdubbelen.

2. Wat gaan we daarvoor doen

We gaan een pilot 'werklandschappen' starten, om invulling te geven aan nieuwe concepten voor de ruimtelijke inpassing van de werkfunctie.

We gaan aanvullende instrumenten ontwikkelen, die de nodige versnelling geven bij de uitvoering van onze herstructureringsopgave. Een van die nieuwe instrumenten zou de inzet van een herstructureringsmaatschappij kunnen zijn. Zoals we al aangekondigd hebben in ons nieuwe sociaal-economisch beleidsplan komen we voor het eind van dit jaar met een concreet voorstel.

We gaan onderzoeken of er sprake is van structurele leegstand op bedrijventerreinen en of dit aanleiding is om de behoefte aan nieuwe bedrijventerrein bij te stellen.

3. Meetindicatoren

- 1 pilot werklandschappen
- zicht op het percentage structurele leegstand op bedrijventerreinen
- voorstel voor nieuwe instrumenten voor versnelling herstructureringsopgave

7.6 Onderwijs-arbeidsmarkt (w.o. POA)

Gevraagd bedrag € 155.000,--

1. Wat willen we bereiken

In iedere regio een goed functionerend provinciaal Platform Onderwijs Arbeidsmarkt (POA), dat werk maakt van een krachtige aanpak van de mismatch op de arbeidsmarkt.

2. Wat gaan we daarvoor doen

- Een regiospecifieke verkenning naar mogelijkheden voor de totstandkoming van een platform onderwijs en arbeidsmarkt
- Faciliteren van de opstart van regionale platforms onderwijs en arbeidsmarkt
- Afspraken maken met POA's over gezamenlijke aanpak van mismatch
- Ondersteuning van enkele concrete projecten, voortkomend uit POA's

3. Meetindicatoren

Aantal opgestarte POA's

2.2.2 Recreatie en toerisme

7.7 Imagoversterking Achterhoek

Gevraagd bedrag € 275.000,--

1. Wat willen we bereiken

Het algemene doel is de Achterhoek als toeristische bestemming landelijk te promoten op basis van het beeldmerk en de slogan: "Je komt op verhaal in de Achterhoek". Daarmee wordt beoogd meer bezoekers en overnachtingen te realiseren en de bezettingsgraad van voorzieningen op te voeren. Er wordt gestreefd naar groei boven het Gelders- of landelijk gemiddelde. Een en ander als aanjager voor het in 2007 op te stellen toeristische impulsprogramma voor de Achterhoek.

2. Wat gaan we daarvoor doen

Onder deze noemer valt een elftal deelprojecten, die aan elkaar worden verknoopt door middel van een overkoepelende promotie-inspanning, aangevuld met promotie-activiteiten per onderdeel (1+1=3).

Belangrijke voortrekkersprojecten daarin zijn:

- *wijnbouw*: het in de markt zetten van de toenemende wijnbouw (thans 20 bedrijven) in de Achterhoek;
- *thuis in de Achterhoek*: uitgave en promotie van een boek over cultuur, gebruiken, taal en erfgoed van de Achterhoek.
- *wild eten in de Achterhoek*: promoten van de reeds succesvolle samenwerking van 25 restaurants op dit thema.
- *bestemming Nederland*: twee uitzendingen van dit programma over vakantie en recreatie (RTL4) zijn geheel gewijd aan de Achterhoek.
- *kastelen en tuinen*: inbedding van de tientallen kastelen en tuinen in de Achterhoek in productmarktcombinaties.
- *golf in de Achterhoek*: via innovatieve marktwerking vermarkten van productmarktcombinatie golf-toerisme.

3. Meetindicatoren

Rangorde van de Achterhoek in jaarlijks onderzoek naar vakantieregio's/bezettingsgraad verblijfsaccommodaties.

7.8 Stimuleren toeristisch ondernemerschap Rivierenland

Gevraagd bedrag € 35.000,--

1. Wat willen we bereiken

Door uitvoering van dit project wordt de professionaliteit, maar ook de onderlinge communicatie tussen de toeristische ondernemers in de regio versterkt, hetgeen ook het algemene "Rivierengebiedgevoel" bevordert. Dit wordt nog versterkt, omdat ook de gemeenten hierbij worden betrokken.

(Startende) ondernemers worden daardoor extra gestimuleerd om bedrijfsinitiatieven op het plattelandstoeristische vlak te ontplooiën. Dit leidt tot vergroting van de werkgelegenheid in de sector recreatie en toerisme in het Rivierenland. In algemene zin kan dit project daarmee uitstekend dienst doen als aanjager en voorloper op het in 2007 op te stellen toeristisch impulsprogramma voor het Rivierengebied.

2. Wat gaan we daarvoor doen.

Door middel van begeleidingstrajecten voor startende ondernemers worden deze bij elkaar gebracht en wordt de onderlinge communicatie versterkt. In deze trajecten gaat het om stimulerende voorlichtings- en kennismakingsbijeenkomsten, begeleiding bij het opstellen ondernemingsplannen/bijeenkomsten voor onderlinge kennisuitwisseling, workshops aangaande allerlei aspecten van het toeristische ondernemersschap e.d. Deze trajecten worden per gemeente of groep van gemeenten georganiseerd. Daarbij worden tegelijkertijd contacten gelegd met de betreffende gemeenten (en provincie) inzake regels en vergunningen, waaraan de initiatieven moeten voldoen. Op die manier worden mogelijke knelpunten al in het beginstadium benoemd en kunnen ze d.m.v. een gezamenlijke inspanning worden opgelost.

3. Meetindicatoren

Aantallen deelnemers aan de bijeenkomsten, begeleidingstrajecten en workshops.

Aantal gerealiseerde nieuwe initiatieven voor plattelandstoeristisch-recreatieve accommodaties en voorzieningen.

2.3 8 Natuur, Landbouw en Water

2.3.1 Steun aan jonge boeren

8.1 Startersregeling steun aan jonge boeren, tranche 2007

Gevraagd bedrag € 200.000,--

1. Wat willen we bereiken

Structuurversterking van de agrarische sector door het ondersteunen van opvolgers op Gelderse bedrijven.

2. Wat gaan we daarvoor doen

Opnieuw deelnemen in de Rijksregeling voor startende jonge agrariërs.

Mede naar aanleiding van de aangenomen motie in PS op 12 november 2003 hebben wij de afgelopen jaren een bijdrage geleverd aan het ondersteunen van opvolgers op Gelderse agrarische bedrijven. In 2005 heeft de provincie Gelderland € 500.000 beschikbaar gesteld als bijdrage in de Rijksregeling voor startende Jonge Agrariërs; deze bijdrage is beschikbaar voor die Gelderse agrariërs die worden uitgeloot als het rijksbudget niet toereikend is.

De eerste openstelling in het voorjaar van 2005 bleek direct zeer succesvol. In totaal konden in september 2005 127 Gelderse bedrijven worden geholpen. In september 2006 vond een tweede openstelling plaats. Met 90 gehonoreerde Gelderse aanvragen was ook deze tranche succesvol. Door de aanvullende provinciale bijdrage konden in totaal 46 Gelderse bedrijven extra profiteren van de rijksstartersregeling.

In september 2007 wil het rijk opnieuw een tranche openstellen. Het Rijk heeft inmiddels € 8,8 miljoen (incl. POP geld) beschikbaar gesteld en de provincies opnieuw verzocht deel te nemen in de Rijksregeling. Willen wij hieraan meedoen dan zal nu een besluit moeten worden genomen over extra middelen. Naar schatting zullen zonder provinciale deelname aan de regeling een tiental bedrijven buiten de boot vallen. De gemiddelde bijdrage per bedrijf wordt geschat op € 20.000.

3. Meetindicatoren

10 deelnemende startende jonge agrariërs

8.2 Duurzame landbouw : stimulering gebruik luchtwassers

Gevraagd bedrag € 500.000,--

1. Wat willen we bereiken

Vermindering van de emissie van ammoniak, geur en fijnstof uit de landbouw, zodat de leefomstandigheden voor mens, plant en dier worden verbeterd.

2. Wat gaan we daarvoor doen

Binnen de voorschriften die verbonden zijn aan de vrijstellingsverordening voor staatssteun in de landbouw, ondernemers ondersteunen die op hun bedrijf milieuinvesteringen doen die verder gaan dan de vereisten op grond van de wettelijke milieunormen.

Het PMJP subsidiekader biedt voor instandhouding en verbetering van het natuurlijk milieu de mogelijkheid op deze investeringen 50% subsidie te verstrekken (met een maximum van € 100.000).

Uitgaande van dit maximum en een beschikbaar te stellen budget van € 500.000 kunnen wij 5 bedrijven helpen.

3. Meetindicatoren

aantal bedrijven met een luchtwasser: bij een gemiddelde subsidie van € 100.000 : 5 bedrijven (bij een gemiddelde subsidie van € 50.000 : 10 bedrijven).

3 IV. Verbinden door mobiliteit

3.1 9 Openbaar Vervoer

Regiotaxi en innovatie en kwaliteitsimpuls openbaar vervoer

3.1.1 innovatie en kwaliteitsimpulsen

9.1 Bereikbaarheid van bedrijventerreinen bij werkzaamheden aan provinciale wegen

Gevraagd bedrag € 750.000,--

1. Wat willen we bereiken

We willen conform de Uitvoeringsagenda (par.9.1 en 9.2) de bereikbaarheid van bedrijventerreinen verbeteren. Een van de terreinen waar het om gaat is het Lorentz in Harderwijk. Op dit terrein werken 5300 mensen. Het gebruik van het OV is nu minimaal. Een duurzame bereikbaarheid begint met het nagaan van mogelijkheden van mobiliteitsmanagement. Openbaar Vervoer kan daarbij een grote rol spelen. Daarnaast is het zo, dat in verband met alle ontwikkelingen in Harderwijk in de komende jaren (Waterfront, uitbreiding Lorentz, en niet in de laatste plaats de reconstructie van de N302) de bereikbaarheid van het Lorentz terrein in de periode eind 2008 – 2010 onder spanning komt te staan. We willen bereiken dat de komende jaren de werknemers van het Lorentz, maar daarnaast ook anderen die in Harderwijk-centrum moeten zijn, hun bestemming zonder al te veel tijdverlies kunnen bereiken.

2. Wat gaan we daarvoor doen

Het resultaat dient te zijn dat op korte termijn een (wellicht provisorisch) transferium wordt ingericht aan de zuidzijde van de A28 ter hoogte van de Tonselrotonde. Het betreft een nu braak liggend terrein dat vanaf de A28 goed bereikbaar is. Het terrein zal de komende vier jaar niet worden bebouwd en kan dus een uitstekende functie vervullen als tijdelijk transferium. Er kunnen ongeveer 350 parkeerplaatsen worden gerealiseerd op dit terrein. Vanaf dit terrein zullen pendelbusjes aanvullend vervoer leveren naar een aantal locaties in centrum en op het Lorentz. Doordeweeks is dit vervoer gericht op de werknemers, in het weekend kan dit transferium gebruikt worden voor winkelend publiek en bezoekers van dagrecreatie (Dolfinarium). Aan het parkeren zijn geen kosten verbonden, het aanvullend vervoer is ook gratis ofwel met korting. Het terrein zal mogelijk worden bewaakt door stewards die tegelijk ook andere functies kunnen vervullen. Dit is een onderdeel van de opzet die wordt uitgewerkt. Het terrein moet geschikt worden gemaakt als tijdelijk parkeerterrein (parkeervakken, toeleidende infra). De totale investeringskos-

ten worden geraamd op € 750.000. Dit komt uit de beschikbare € 18 miljoen voor OV (Coalitie-akkoord). De gemeente Harderwijk werkt met ons samen om deze zaken te realiseren en zal het parkeerbeleid ook moeten afstemmen op deze nieuwe mogelijkheid. De kosten van het gratis/met korting vervoeren van reizigers worden toegerekend aan het budget dat in kader van de motie 2 x € 2 miljoen (motie gratis OV) is vrijgemaakt zoals is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007.

3. Meetindicatoren

Kwalitatieve beschrijving van de toepassing van mobiliteitsmanagement in Gelderland (inclusief resultaten/effecten gebruik transferia en openbaar vervoervoorzieningen).

9.2 Realisering van het station Barneveld-Zuid

Gevraagd bedrag € 1.600.000,--

1. Wat willen we bereiken

We willen conform de Uitvoeringsagenda (par.9.5) de kwaliteit en positionering van het openbaar vervoer in de Valleilijn verder verbeteren door te investeren in nieuwe stations aan deze lijn. Voor station Hoevelaken zijn reeds gelden gereserveerd binnen de bestaande HOV-middelen (hoogwaardig openbaar vervoer). Voor het andere beoogde nieuwe station (Barneveld-Zuid) nog niet. Bij dit station wordt de nieuwe woonwijk Veller ontwikkeld met 1200 woningen. Daarnaast wordt vlakbij dit station binnenkort gestart met de bouw van een nieuwe grote scholengemeenschap (Christiaan Huygens) met 1800 leerlingen (gereed einde 2008/begin 2009).

Inmiddels blijkt dat de vervoerder, Connexion, de pendeldienst tussen Amersfoort en Barneveld-Noord graag op zeer korte termijn (met ingang van de nieuwe dienstregeling 2008) wil doortrekken naar Barneveld-Zuid. Daarmee kan beter worden ingespeeld op de vervoervraag van reizigers in Barneveld-Centrum.

2. Wat gaan we daarvoor doen

Het resultaat dient te zijn dat op korte termijn een (wellicht provisorisch) station wordt ingericht met de mogelijkheid voor de vervoerder daar te stoppen en te keren. ProRail is inmiddels gevraagd een studie te starten naar de inpasbaarheid van dit station. Wij verwachten daarover op korte termijn antwoord. Vervolgens kan gestart worden met ontwerpstudies voor zowel het station en de bijkomende infrastructuur (ontsluiting, fietsenstallingen, aanpassing van de seinen). De totale investeringskosten worden geraamd op € 2,4 miljoen. Daarvoor moet de provincie of de gemeente Barneveld verplichtingen aangaan naar ProRail ter financiering van dit project. Tot heden is gebruikelijk dat de provincie 2/3^e deel en de gemeente 1/3^e deel financiert in kosten bij de aanleg van nieuwe stations. Hiervan uitgaande wordt voorgesteld € 1,6 miljoen beschikbaar te stellen. Om de overeenkomst met ProRail te kunnen aangaan dient dit bedrag reeds in de begroting 2007 te worden opgenomen.

3. Meetindicatoren

Groei aantal reizigerskilometers OV

9.3 Realisering van een fietstunnel nabij het station Barneveld-Zuid

Gevraagd bedrag € 1.000.000,--

1. Wat willen we bereiken

Het tracé van de Valleilijn tussen Ede-Wageningen en Amersfoort wordt gekenmerkt door een bijzonder groot aantal overwegen (59). De risico's van botsingen zijn toegenomen door onder meer de frequentieverhoging van de trein op dit traject. Op 19 april jl. is de Intentieovereen-

komst overwegveiligheid Valleilijn ondertekend door de provincie, de gemeenten Barneveld en Ede en ProRail. Daarin is onder meer vastgelegd dat partijen zich er voor zullen inzetten op korte termijn structurele maatregelen te nemen om de risico's van ongelukken te beperken.. Grondslag voor deze intentieverklaring is een rapport van Lloyd's, waarin verbeteringsvoorstellen zijn opgenomen.

De wenselijkheid te komen tot de aanleg van een fietstunnel onder het spoor bij Barneveld-Zuid wordt in deze Intentieverklaring met name genoemd. Deze fietstunnel is nodig om de nieuw te bouwen scholengemeenschap per fiets veilig te kunnen bereiken. Het gaat om een scholengemeenschap met 1800 leerlingen.

2. Wat gaan we daarvoor doen

Het resultaat dient te zijn dat bij in gebruik name van deze scholengemeenschap eind 2008/begin 2009 deze fietstunnel is aangelegd.

Binnen de bestaande HOV middelen is een bedrag van € 450.000 gereserveerd voor verhoging van de overwegveiligheid op de Valleilijn. Deze zijn bedoeld ter ondersteuning van kleine ingrepen op overwegen resp. aanpassing van de kruising tussen de provinciale weg N233 en de spoorlijn.

Omdat de provincie medeverantwoordelijkheid draagt voor het toegenomen treinverkeer zijn wij van oordeel dat ook de provincie in de kosten van aanleg van deze fietstunnel dient bij te dragen.

De kosten worden nu geraamd tussen € 1,5 en € 2 miljoen.

Gegeven de wenselijkheid om op korte termijn met de voorbereidingen te kunnen starten stellen wij voor hiervoor nu reeds gelden beschikbaar te stellen.

Wij stellen voor om maximaal € 1 miljoen ter beschikking te stellen als subsidie voor de gemeente Barneveld tot een hoogte van 2/3^e deel van de feitelijke kosten.

3. Meetindicatoren

Ingeschat wordt door de gemeente Barneveld dat de helft van het aantal leerlingen dagelijks van deze fietstunnel gebruik zal maken. Met deze fietstunnel wordt een volstrekt veilige bereikbaarheid van deze school gewaarborgd.

10.1 Gelders Fietsplatform

Gevraagd bedrag € 115.000,--

Bij de begroting 2008 wordt een voorstel ingediend in het kader van Nieuw Beleid voor de besteding van de € 4 miljoen die in het Gelders Coalitieakkoord zijn gereserveerd voor de oprichting van een fietsplatform en het verbeteren van het onderhoud en de veiligheid van fietspaden. Onderstaande tekst geeft aan wat dit voorstel behelst. In 2007 zal hiermee reeds een eerste aanzet worden gemaakt met de oprichting van een stuurgroep "Fietsprogramma Veluwe" die zich gaat buigen over een evenwichtig investeringsprogramma. De verwachting is dat met deze opstart een bedrag van € 115.000 is gemoeid voor inhuur derden. Dit bedrag valt binnen het totaal beschikbare bedrag van € 4 miljoen dat in het coalitieakkoord is gereserveerd.

1. Wat willen we bereiken

Fietsen is gezond en goed voor het milieu. Gelderland is bij uitstek een fietsprovincie, voor het woon-werkverkeer en voor recreatie en toerisme. Wij willen met deze middelen het bovenlokale fietsnetwerk verder completeren en kwalitatief sterker maken als het gaat om veiligheid, directheid en comfort. Dit leidt dan weer tot een stimulans van het fietsverkeer op de korte en middel-lange afstand.

Het eind 2005 door uw Staten vastgestelde en voorvarend in uitvoering zijnde Fietspadenplan is een basis van waaruit wij verder werken.

Inmiddels hebben wij samen met de Veluwe gemeenten, de RGV Fiets en de VBT de 'Stuurgroep Fietsprogramma Veluwe' opgericht. Deze stuurgroep willen wij een belangrijke rol geven bij de prioritering van de inzet van een groot deel van de middelen, omdat wij in de regio Veluwe heel veel waarde hechten aan het programma Fiets. Dat wat Fiets voor deze regio kan betekenen voor onder meer recreatie groot. De Stuurgroep stelt hiervoor nog dit jaar een uitvoeringsprogramma op.

2. Wat gaan we daarvoor doen

De beschikbare middelen worden benut voor uitvoering van fietsprojecten met een prioriteit voor onderhoud. Gedeeltelijk zal het een aanvulling zijn op de fietsprojecten, die op basis van de extra impuls van €21,3 miljoen (besloten door uw Staten begin 2006) worden uitgevoerd maar dan met een groot accent op de Veluwe. Daarnaast zal voor de gehele provincie een aantal kleinere projecten worden uitgevoerd ter verbetering van onvolkomenheden in het fietsnetwerk, zoals het verbeteren van verschillende fietsoversteken.

Bij dat laatste onderdeel willen we de eerder genoemde Stuurgroep ook een rol geven, nadat we er in goed onderling overleg in geslaagd zijn om het werkgebied van de Stuurgroep op te schalen tot de gehele provincie (zie ook nummer 10.1 uit het Gelders Coalitieakkoord 2007-2011).

3. Meetindicatoren

Het opgericht zijn van de fietsorganisatie geldt als meetindicator voor de daadwerkelijke besteding van de beschikbare middelen.